

Instytut Turystyki

Jerzy Łaciak

**Uczestnictwo Polaków
w wyjazdach turystycznych
w 2003 roku**

Warszawa 2004

Praca przygotowana w ramach PROGRAMU BADAŃ STATYSTYCZNYCH STATYSTYKI PUBLICZNEJ NA ROK 2003 temat nr 1.30.06(081) „Aktywność turystyczna Polaków”.

Pozycja finansowana przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy,
Departament Turystyki

Instytut Turystyki, ul. Merliniego 9a, 02-511 Warszawa
tel. +48 22 844 63 47, fax +48 22 844 12 63
www.intur.com.pl e-mail: it@intur.com.pl

Spis treści

Wprowadzenie	13
I. Charakterystyka badań	15
1. Założenia metodologiczne.....	15
2. Zasady doboru próby.....	16
3. Charakterystyka badanej zbiorowości.....	17
4. Sposób prezentacji wyników	19
II. Dynamika uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych	21
III. Przyczyny nieuczestniczenia w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych	23
IV. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych – zmiany i tendencje w latach 1999-2003	25
1. Poziom uczestnictwa	25
2. Częstotliwość wyjazdów.....	29
3. Cele wyjazdów	31
4. Formy organizacyjne	33
5. Rodzaje zakwaterowania.....	34
6. Terminy wyjazdów	35
7. Główne kierunki wyjazdów.....	36
8. Osoby towarzyszące podczas podróży.....	37
9. Środki transportu.....	38
10. Sposoby spędzania czasu	40
V. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych – zmiany i tendencje w latach 1999-2003	43
1. Poziom uczestnictwa	43
2. Częstotliwość wyjazdów.....	45
3. Cele wyjazdów	46
4. Formy organizacyjne	48
5. Rodzaje zakwaterowania.....	50
6. Terminy wyjazdów	51
7. Główne kierunki wyjazdów.....	51
8. Osoby towarzyszące podczas podróży.....	52

9.	Środki transportu.....	53
10.	Sposoby spędzania czasu	55
VI.	Kierunki krajowych wyjazdów według województw.....	57
1.	Przyjazdy turystów krajowych do poszczególnych województw.....	57
2.	Kierunki wyjazdów Polaków w okresie wakacji	60
3.	Główne zmiany w porównaniu z latami 1999-2002.....	63
VII.	Zagraniczne podróże mieszkańców Polski według przekroczeń granicy – zmiany i tendencje w latach 1999-2003	67
1.	Kierunki wyjazdów	67
2.	Wyjazdy według typów przejść granicznych.....	69
3.	Sezonowość wyjazdów	70
VIII.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych – zmiany i tendencje w latach 1999-2003	73
1.	Poziom uczestnictwa	73
2.	Częstotliwość wyjazdów.....	78
3.	Cele wyjazdów	80
4.	Formy organizacyjne	82
5.	Rodzaje zakwaterowania.....	84
6.	Terminy wyjazdów	85
7.	Kierunki wyjazdów według krajów.....	85
8.	Osoby towarzyszące podczas podróży.....	88
9.	Środki transportu.....	89
IX.	Wydatki polskich turystów ponoszone w związku z wyjazdami za granicę	91
1.	Wydatki ponoszone przed podróżą i podczas podróży	91
2.	Przeciętne wydatki na osobę i na dzień pobytu	91
3.	Zróznicowanie wydatków ze względu na cechy wyjazdów.....	92
4.	Zróznicowanie wydatków ze względu na cechy turystów.....	93
	Podsumowanie	95
	Aneks tabelaryczny	99

Spis tabel w tekście

Tab. I	Badana populacja według cech demograficznych i społecznych	18
Tab. II	Przyczyny nieuczestniczenia w długookresowych wyjazdach turystycznych w latach 2001-2003 (%)	23
Tab. III	Przyczyny nieuczestniczenia w długookresowych wyjazdach turystycznych w 2003 roku według miejsca zamieszkania (%)	24
Tab. IV	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według grup społeczno-zawodowych (%)	26
Tab. V	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według wieku (%)	29
Tab. VI	Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży długookresowych w latach 1999-2003	30
Tab. VII	Średnia liczba wyjazdów długookresowych na osobę w 2003 roku według cech społeczno-demograficznych	30
Tab. VIII	Sposoby spędzania czasu przez Polaków podczas podróży długookresowych w latach 2002 i 2003 (%).....	40
Tab. IX	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2003 roku według grup społeczno-zawodowych (%)	44
Tab. X	Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży krótkookresowych w latach 1999-2003	45
Tab. XI	Średnia liczba wyjazdów krótkookresowych na osobę w 2003 roku według cech społeczno-demograficznych	46
Tab. XII	Sposoby spędzania czasu przez Polaków podczas podróży krótkookresowych w latach 2002 i 2003 (%)	55
Tab. XIII	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 1999-2003 według województw i liczby podróży (mln)	63
Tab. XIV	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 1999-2003 według województw i liczby podróży długookresowych (mln).....	64
Tab. XV	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 1999-2003 według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln).....	65
Tab. XVI	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według granic (przekroczenia granicy w tys.)	67
Tab. XVII	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według granic (przekroczenia granicy w %)	68
Tab. XVIII	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według typów przejść granicznych (przekroczenia granicy w tys.).....	70
Tab. XIX	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według typów przejść granicznych (przekroczenia granicy w %)	70
Tab. XX	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według miesięcy (przekroczenia granicy w mln)	71
Tab. XXI	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według kwartałów (przekroczenia granicy w mln).....	72
Tab. XXII	Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według kwartałów (przekroczenia granicy w %).....	72
Tab. XXIII	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 w podziale na długookresowe i krótkookresowe (%).....	74
Tab. XXIV	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według wieku (%)	77

Tab. XXV	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według miejscowości zamieszkania (%)	78
Tab. XXVI	Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas podróży zagranicznych w latach 1999-2003.....	79
Tab. XXVII	Średnia liczba wyjazdów zagranicznych na osobę w 2003 roku według cech społeczno-demograficznych	79
Tab. XXVIII	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w latach 2001-2003 według form organizacyjnych (%)	83
Tab. XXIX	Zagraniczne wyjazdy polskich turystów w latach 2001-2003 według odwiedzanych krajów (w mln).....	87
Tab. XXX	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w latach 2002 i 2003 według odwiedzanych krajów (%).....	88
Tab. XXXI	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według wykorzystywanych środków transportu.....	90
Tab. XXXII	Przeciętne wydatki mieszkańców Polski na podróże zagraniczne w 2003 roku	92
Tab. XXXIII	Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2003 roku według form organizacyjnych.....	92
Tab. XXXIV	Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2003 roku według celu wyjazdu.....	93
Tab. XXXV	Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2003 roku według sytuacji materialnej osób wyjeżdżających	94

Spis rysunków

Rys. 1.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w latach 1999-2003 (odsetek populacji w wieku 15 i więcej lat).....	22
Rys. 2.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według miejscowości zamieszkania (%).....	26
Rys. 3.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według wykształcenia (%)	27
Rys. 4.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według sytuacji materialnej (%).....	28
Rys. 5.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według celów (%)	31
Rys. 6.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według głównych celów w latach 1999-2003 (%).....	32
Rys. 7.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według form organizacyjnych (%)	33
Rys. 8.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych w latach 1999-2003 (%).....	34
Rys. 9.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według rodzajów zakwaterowania (%)	35
Rys. 10.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według terminu wyjazdu (%)	36
Rys. 11.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według kierunku wyjazdu (%)	37
Rys. 12.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według osób towarzyszących (%)	38
Rys. 13.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według środków transportu (%).....	39
Rys. 14.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według głównych środków transportu (%).....	39
Rys. 15.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 1999-2003 według wykształcenia (%)	45
Rys. 16.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2003 roku według celów (%)	47
Rys. 17.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według głównych celów w latach 1999-2003 (%).....	47
Rys. 18.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2003 roku według form organizacyjnych (%)	48
Rys. 19.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych w latach 1999-2003 (%).....	49
Rys. 20.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według rodzajów zakwaterowania (%)	50
Rys. 21.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według terminu wyjazdu (%)	51
Rys. 22.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według kierunków wyjazdów (%).....	52
Rys. 23.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według osób towarzyszących (%)	53

Rys. 24.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według środków transportu (%)	54
Rys. 25.	Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 1999-2003 według głównych środków transportu (%)	54
Rys. 26.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2003 roku według województw i liczby podróży (mln)	58
Rys. 27.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2003 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)	58
Rys. 28.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2003 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)	59
Rys. 29.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2003 roku według województw i liczby podróży (mln)	61
Rys. 30.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2003 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)	61
Rys. 31.	Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2003 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)	62
Rys. 32.	Polacy w wieku 15 i więcej lat uczestniczący w zagranicznych wyjazdach turystycznych w latach 1999-2003 (mln)	74
Rys. 33.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według grup społeczno-zawodowych (%)	75
Rys. 34.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według sytuacji materialnej (%)	76
Rys. 35.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według wykształcenia (%)	77
Rys. 36.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według głównych celów (%)	80
Rys. 37.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku według celów (%)	81
Rys. 38.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według form organizacyjnych (%)	82
Rys. 39.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku według form organizacyjnych (%)	83
Rys. 40.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według rodzajów zakwaterowania (%)	84
Rys. 41.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według terminów wyjazdu (%)	85
Rys. 42.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku według odwiedzanych krajów (%)	86
Rys. 43.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według osób towarzyszących (%)	89
Rys. 44.	Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według środków transportu (%)	90

Aneks tabelaryczny 99

I.	Uczestnictwo w krajowych i zagranicznych wyjazdach turystycznych według rodzaju wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%).....	101
Tab. 1.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według płci	101
Tab. 2.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wieku	101
Tab. 3.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wykształcenia ..	102
Tab. 4.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według pracy zawodowej.....	102
Tab. 5.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według grupy społeczno-zawodowej	103
Tab. 6.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według miejsca zamieszkania.....	104
Tab. 7.	Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według sytuacji materialnej	104
II.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%).....	105
Tab. 8.	Cele wyjazdów według płci	105
Tab. 9.	Cele wyjazdów według wieku.....	105
Tab. 10.	Cele wyjazdów według wykształcenia.....	106
Tab. 11.	Cele wyjazdów według pracy zawodowej	106
Tab. 12.	Cele wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej.....	107
Tab. 13.	Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania.....	108
Tab. 14.	Cele wyjazdów według sytuacji materialnej	108
III.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%).....	109
Tab. 15.	Organizacja wyjazdów według płci	109
Tab. 16.	Organizacja wyjazdów według wieku.....	109
Tab. 17.	Organizacja wyjazdów według wykształcenia.....	110
Tab. 18.	Organizacja wyjazdów według pracy zawodowej	110
Tab. 19.	Organizacja wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej.....	110
Tab. 20.	Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania.....	111
Tab. 21.	Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej	111
IV.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według rodzajów zakwaterowania i wybranych cech osób badanych (%).....	112
Tab. 22.	Rodzaje zakwaterowania według płci	112
Tab. 23.	Rodzaje zakwaterowania według wieku	112
Tab. 24.	Rodzaje zakwaterowania według wykształcenia	113
Tab. 25.	Rodzaje zakwaterowania według pracy zawodowej	113
Tab. 26.	Rodzaje zakwaterowania według grupy społeczno-zawodowej	114
Tab. 27.	Rodzaje zakwaterowania według miejsca zamieszkania	115
Tab. 28.	Rodzaje zakwaterowania według sytuacji materialnej.....	115
V.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według terminów wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%).....	116
Tab. 29.	Terminy wyjazdu według płci	116
Tab. 30.	Terminy wyjazdu według wieku	116
Tab. 31.	Terminy wyjazdu według wykształcenia	117
Tab. 32.	Terminy wyjazdu według pracy zawodowej.....	117

Tab. 33.	Terminy wyjazdu według grupy społeczno-zawodowej	117
Tab. 34.	Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania	118
Tab. 35.	Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej	118
VI.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według kierunków wyjazdów i wybranych cech osób badanych (%)	119
Tab. 36.	Kierunki wyjazdów według płci	119
Tab. 37.	Kierunki wyjazdów według wieku	119
Tab. 38.	Kierunki wyjazdów według wykształcenia	120
Tab. 39.	Kierunki wyjazdów według pracy zawodowej	120
Tab. 40.	Kierunki wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej	120
Tab. 41.	Kierunki wyjazdów według miejsca zamieszkania	121
Tab. 42.	Kierunki wyjazdów według sytuacji materialnej	121
VII.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%)	122
Tab. 43.	Cele wyjazdów według płci	122
Tab. 44.	Cele wyjazdów według wieku	122
Tab. 45.	Cele wyjazdów według wykształcenia	123
Tab. 46.	Cele wyjazdów według pracy zawodowej	123
Tab. 47.	Cele wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej	124
Tab. 48.	Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania	125
Tab. 49.	Cele wyjazdów według sytuacji materialnej	125
VIII.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%).....	126
Tab. 50.	Organizacja wyjazdów według płci	126
Tab. 51.	Organizacja wyjazdów według wieku	126
Tab. 52.	Organizacja wyjazdów według wykształcenia	127
Tab. 53.	Organizacja wyjazdów według pracy zawodowej	127
Tab. 54.	Organizacja wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej	127
Tab. 55.	Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania	128
Tab. 56.	Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej	128
IX.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według rodzajów zakwaterowania i wybranych cech osób badanych (%).....	129
Tab. 57.	Rodzaje zakwaterowania według płci	129
Tab. 58.	Rodzaje zakwaterowania według wieku	129
Tab. 59.	Rodzaje zakwaterowania według wykształcenia	130
Tab. 60.	Rodzaje zakwaterowania według pracy zawodowej	130
Tab. 61.	Rodzaje zakwaterowania według grupy społeczno-zawodowej	131
Tab. 62.	Rodzaje zakwaterowania według miejsca zamieszkania	132
Tab. 63.	Rodzaje zakwaterowania według sytuacji materialnej	132
X.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według terminów wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%).....	133
Tab. 64.	Terminy wyjazdu według płci	133
Tab. 65.	Terminy wyjazdu według wieku	133
Tab. 66.	Terminy wyjazdu według wykształcenia	134
Tab. 67.	Terminy wyjazdu według pracy zawodowej	134
Tab. 68.	Terminy wyjazdu według grupy społeczno-zawodowej	134
Tab. 69.	Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania	135

Tab. 70.	Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej	135
XI.	Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według kierunków wyjazdów i wybranych cech osób badanych (%)	136
Tab. 71.	Kierunki wyjazdów według płci	136
Tab. 72.	Kierunki wyjazdów według wieku	136
Tab. 73.	Kierunki wyjazdów według wykształcenia	137
Tab. 74.	Kierunki wyjazdów według pracy zawodowej	137
Tab. 75.	Kierunki wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej	137
Tab. 76.	Kierunki wyjazdów według miejsca zamieszkania	138
Tab. 77.	Kierunki wyjazdów według sytuacji materialnej	138
XII.	Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według celów i wybranych cech osób badanych (%)	139
Tab. 78.	Cele wyjazdów według płci	139
Tab. 79.	Cele wyjazdów według wieku	139
Tab. 80.	Cele wyjazdów według wykształcenia	140
Tab. 81.	Cele wyjazdów według pracy zawodowej	140
Tab. 82.	Cele wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej	141
Tab. 83.	Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania	142
Tab. 84.	Cele wyjazdów według sytuacji materialnej	142
XIII.	Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%)	143
Tab. 85.	Organizacja wyjazdów według płci	143
Tab. 86.	Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej	143
Tab. 87.	Organizacja wyjazdów według wykształcenia	144
Tab. 88.	Organizacja wyjazdów według pracy zawodowej	144
Tab. 89.	Organizacja wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej	145
Tab. 90.	Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania	146
Tab. 91.	Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej	146
XIV.	Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według rodzajów zakwaterowania i wybranych cech osób badanych (%)	147
Tab. 92.	Rodzaje zakwaterowania według płci	147
Tab. 93.	Rodzaje zakwaterowania według wieku	147
Tab. 94.	Rodzaje zakwaterowania według wykształcenia	148
Tab. 95.	Rodzaje zakwaterowania według pracy zawodowej	148
Tab. 96.	Rodzaje zakwaterowania według grupy społeczno-zawodowej	149
Tab. 97.	Rodzaje zakwaterowania według miejsca zamieszkania	150
Tab. 98.	Rodzaje zakwaterowania według sytuacji materialnej	150
XV.	Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według terminów wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%)	151
Tab. 99.	Terminy wyjazdu według płci	151
Tab. 100.	Terminy wyjazdu według wieku	151
Tab. 101.	Terminy wyjazdu według wykształcenia	152
Tab. 102.	Terminy wyjazdu według pracy zawodowej	152
Tab. 103.	Terminy wyjazdu według grupy społeczno-zawodowej	152
Tab. 104.	Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania	153
Tab. 105.	Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej	153

Wprowadzenie

Niniejsza publikacja przedstawia wyniki kolejnych badań ankietowych, przeprowadzonych przez Instytut Turystyki w styczniu 2004 roku na zlecenie Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki i Pracy. Głównym celem tych badań było określenie uczestnictwa mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych w 2003 roku. Te i poprzednie badania pozwalają na pokazanie dynamiki zjawiska.

Badaniami objęto krótko- i długookresowe podróże krajowe i zagraniczne, ich cele, sposób organizacji wyjazdów, rodzaje wykorzystywanych miejsc noclegowych i środków transportu oraz sezonowość i kierunki wyjazdów.

Analiza zjawisk społecznych, w tym zjawisk dotyczących turystyki, w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej nabiera coraz większego znaczenia. Początki prowadzonych przez Instytut Turystyki badań uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych sięgają lat osiemdziesiątych. W prawie nie zmienionej formie, tzn. przy użyciu takiego samego kwestionariusza ankiety, nieco tylko rozszerzanego w kolejnych latach, i na podobnych pod względem wielkości i jakości próbach, takie badania prowadzone są od 1996 roku.

Jest to już ósme opracowanie na temat uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych przygotowane przez Instytut Turystyki. Poprzednie obejmowały kolejne lata w okresie 1996-2002. W celu przedstawienia ewolucji interesującego nas zjawiska, w opracowaniu odwoływano się do wyników badań z lat 1999-2002.

Publikacja składa się z części tekstowej i tabelarycznej. Część tekstowa zawiera uwagi metodologiczne oraz analizę wyników w podziale na podróże krajowe długookresowe i krótkie oraz wyjazdy zagraniczne. Dokumentacją przeprowadzonej analizy jest zamieszczony na końcu aneksu tabelaryczny. Zawiera on rozkłady odpowiedzi na najważniejsze pytania ankiety w korelacji z cechami społeczno-demograficznymi osób badanych. Obejmuje uczestnictwo w poszczególnych rodzajach wyjazdów oraz – w odniesieniu do obu rodzajów wyjazdów krajowych – według kierunków wyjazdów. Odpowiednie rozdziały części tekstowej opracowania odnoszą się do wyodrębnionych rozdziałów aneksu tabelarycznego.

I. Charakterystyka badań

1. Założenia metodologiczne

Na zlecenie Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki i Pracy w dniach 6-29 stycznia 2004 roku Instytut Turystyki przeprowadził badania uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych w 2003 roku. Badania zrealizowano na reprezentatywnej próbie mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat o założonej wielkości 5 510 osób. Była to próba adresowo-losowa uwzględniająca adresy rezerwowe. Bezpośrednim wykonawcą badań terenowych był TNS OBOP. Zrealizowano 3 849 ankiet – stopień realizacji próby wyniósł 69,8%. Maksymalny statystyczny błąd pomiaru wynosi 1,6%, przy wiarygodności 0,95, co oznacza, że przy tej wielkości próby prawdopodobieństwo wystąpienia większego błędu, niż to określono, wynosi 5%.

Badania ankietowe dotyczyły uczestnictwa Polaków w podróżach (wyjazdach) turystycznych, to znaczy obejmujących co najmniej jeden nocleg poza miejscem zamieszkania – zarówno w celach wypoczynkowych, rekreacyjnych i poznawczych, jak zawodowych (delegacja, załatwianie interesów), religijnych, rodzinnych i leczniczych (pobyt w sanatorium). Wzorem podobnych badań prowadzonych w innych krajach przyjęto, że czas podróży nie przekraczał 90 dni, a powrót nastąpił między 1 stycznia a 31 grudnia 2003 roku. Za wyjazd krajowy uznano zatem każde dobrowolne opuszczenie miejscowości stałego zamieszkania, któremu towarzyszył co najmniej jeden nocleg poza tą miejscowością, a przy wyjazdach zagranicznych – co najmniej jeden nocleg w innym kraju.

Badaniami objęto podróże krajowe i zagraniczne. Wyróżniono wyjazdy krótkookresowe (2-4 dniowe), połączone co najmniej z jednym noclegiem poza miejscowością zamieszkania,

ale nie więcej niż trzema, oraz długookresowe, trwające co najmniej 5 dni, a więc połączone przynajmniej z czterema noclegami poza domem.

Główną kategorią zastosowaną w opracowaniu jest kategoria uczestnictwa w wyjazdach (podróżach) turystycznych. Jeśli mówi się o uczestnictwie określonej populacji w wyjazdach turystycznych w danym roku, oznacza to udział osób należących do tej populacji co najmniej w jednym takim wyjeździe w tym roku. Jeśli mówi się o uczestnictwie w danym rodzaju wyjazdów, analogicznie oznacza to wzięcie udziału co najmniej w jednym wyjeździe danego rodzaju. Ponieważ jedna osoba może uczestniczyć w różnego rodzaju wyjazdach (krajowym wyjeździe krótkookresowym, krajowym długookresowym, zagranicznym krótkookresowym, zagranicznym długookresowym), odsetki odnoszące się do poziomu uczestnictwa danej populacji w różnych rodzajach wyjazdów nie sumują się do stu. Kategoria uczestnictwa w wyjazdach turystycznych przynosi więc odpowiedź na pytanie, czy dana osoba w ogóle wyjeżdżała, czy też nie.

Aby określić poziom aktywności turystycznej osób wyjeżdżających, zastosowano kategorię częstotliwości wyjazdów. W odniesieniu do danej populacji jest to średnia liczba wyjazdów na osobę w określonym czasie, np. w ciągu roku, wśród uczestników wyjazdów.

2. Zasady doboru próby

Badaniami objęto mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat. Jako metodę badawczą zastosowano sondaż w miejscu zamieszkania respondentów, przy użyciu kwestionariusza ankiety. Badania przeprowadzono na reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie Ośrodka Badania Opinii Publicznej. Doboru próby dokonano przez losowanie warstwowo-proporcjonalne ze zbioru adresów GUS. Podstawą było 98 warstw, które utworzono na bazie 49 byłych województw w taki sposób, że każde województwo było reprezentowane przez dwie warstwy: miejską i wiejską. Warstwy utworzono według poprzednich województw, w celu zapewnienia bardziej równomiernego rozkładu terytorialnego wylosowanej próby, niż gdyby uwzględnić obecny podział administracyjny. Liczba wylosowanych mieszkań z danej warstwy była proporcjonalna do liczby mieszkań w warstwie. Ze względu na różnice w strukturze zaludnienia gmin miejskich i wiejskich, zastosowano odmienne metody losowania w obu rodzajach warstw. W pierwszym etapie ze wszystkich warstw wylosowano odpowiednią liczbę gmin. Następnie w gminach wiejskich wybrano losowo jeden rejon spisowy, a w nim jeden obwód spisowy oraz pięć mieszkań w tym obwodzie. W gminach miejskich wybrano losowo pięć rejonów spisowych, a następnie w każdym z nich jeden obwód spisowy oraz jedno mieszkanie w tym obwodzie. Po dokonaniu losowania z 98 warstw, uzyskaną próbę adresową odniesiono do aktualnych danych statystycznych dotyczących struktury ludności w obecnych województwach.

3. Charakterystyka badanej zbiorowości

Płeć, wiek, wielkość miejscowości i województwo zamieszkania to zmienne kontrolowane podczas doboru próby.

Mężczyźni stanowili 47,8% respondentów; 10,3% próby to młodzież w wieku 15-19 lat, 35,2% – osoby w wieku od 20 do 39 lat, 33,8% – respondenci w wieku 40-59 lat, a 20,7% – starsi, w wieku od 60 lat.

Na wsi mieszkało 36,9% respondentów, a 30,7% – w dużych miastach (ponad 100 tys. mieszkańców), w tym 12,3% w miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców.

Rozmieszczenie miejsc zamieszkania respondentów, zgodnie z konstrukcją próby, odpowiada gęstości zaludnienia w poszczególnych województwach. Najwięcej respondentów pochodziło z województw: śląskiego (15,3%), mazowieckiego (11,9%), łódzkiego (8,7%), wielkopolskiego (8,5%), małopolskiego (8,2%) i dolnośląskiego (8,0%). Najmniej – z lubuskiego (2,3%), podlaskiego (2,6%), opolskiego (3,1%), świętokrzyskiego (3,3%) i warmińsko-mazurskiego (3,4%).

Osoby z wyższym wykształceniem stanowiły 9,9% respondentów; z niepełnym średnim, średnim i pomaturalnym – 32,9%; wykształcenie zawodowe miało 26,7%. Pozostali respondenci (30,5%) mieli wykształcenie podstawowe lub niepełne podstawowe.

Zawodowo pracowało 37,7% badanych; nie pracowało – 62,3%. Robotnicy stanowili w próbie 14,6%, pracownicy usług i sprzedawcy – 5,6%, rolnicy – 5,4%, pracownicy administracyjno-biurowi – 5,3%, osoby wykonujące wolne zawody i specjaliści z wyższym wykształceniem – 4,7%, prywatni przedsiębiorcy – 3,2%. Kolejne grupy to wyżsi urzędnicy i kierownicy zakładów – 0,5% oraz zawodowi żołnierze, policjanci i strażacy – 0,6%. Emeryci i renciści stanowili 27,3% wszystkich respondentów, bezrobotni – 14,8%, uczniowie i studenci – również 14,8%, gospodynie domowe – 3,2%.

Ponad połowa badanych (56,1%) uznała swoją sytuację materialną za średnią, 12,3% – za dobrą (w tym 0,9% za bardzo dobrą) i 31,6% – za nie najlepszą (w tym 9,0% za bardzo złą).

Spośród 3 849 badanych, 1 226 osób uczestniczyło w 2 044 krajowych podróżach długookresowych z 21 247 noclegami poza miejscem zamieszkania; 1 191 osób uczestniczyło w 3 939 podróżach krótkookresowych z 6 674 noclegami; 403 osoby uczestniczyły w 681 zagranicznych wyjazdach turystycznych, które objęły 6 965 noclegów poza krajem.

Tab. I   **Badana populacja według cech demograficznych i społecznych**

		N = 3 849 %
<i>Płeć</i>	Mężczyzna	47,8
	Kobieta	52,2
<i>Wiek</i>	15-19 lat	10,3
	20-29 lat	19,5
	30-39 lat	15,7
	40-49 lat	18,9
	50-59 lat	14,9
	60 i więcej lat	20,7
<i>Wykształcenie</i>	Podstawowe	30,5
	Zasadnicze zawodowe	26,7
	Niepełne średnie, średnie i pomaturalne	32,9
	Wyższe	9,9
<i>Miejsce zamieszkania</i>	Wieś	36,9
	Miasto do 20 tys. mieszkańców	12,7
	Miasto od 21 do 100 tys. mieszkańców	19,7
	Miasto od 101 do 500 tys. mieszkańców	18,4
	Miasto liczące powyżej 500 tys. mieszkańców	12,3
<i>Aktywność zawodowa</i>	Tak	37,7
	Nie	62,3
<i>Grupa społeczno-zawodowa</i>	Wyżsi urzędnicy i kierownicy zakładów	0,5
	Wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem	4,7
	Prywatni przedsiębiorcy	3,2
	Rolnicy	5,4
	Robotnicy niewykwalifikowani	1,2
	Robotnicy wykwalifikowani	13,4
	Pracownicy administracyjno-biurowi	5,3
	Pracownicy usług i sprzedawcy	5,6
	Wojsko, policja, straż pożarna	0,6
	Gospodynie domowe	3,2
	Emeryci	18,2
	Renciści	9,1
	Uczniowie i studenci	14,8
Bezrobotni	14,8	
<i>Dzieci w wieku poniżej 15 lat w gospodarstwie domowym</i>	1. Tak	37,7
	2. Nie	62,3
<i>Ocena własnej (swojej rodziny) sytuacji materialnej</i>	Powodzi mi się bardzo dobrze	0,9
	Powodzi mi się raczej dobrze	11,4
	Powodzi mi się znośnie, średnio	56,1
	Powodzi mi się raczej źle	22,6
	Powodzi mi się bardzo źle, jestem w ciężkiej sytuacji materialnej	9,0
<i>Województwo, w którym respondent mieszka</i>	Dolnośląskie	8,0
	Kujawsko-pomorskie	5,3
	Lubelskie	5,7
	Lubuskie	2,3
	Łódzkie	8,7
	Małopolskie	8,2
	Mazowieckie	11,9
	Opolskie	3,1
	Podkarpackie	4,9
	Podlaskie	2,6
	Pomorskie	4,0
	Śląskie	15,3
	Świętokrzyskie	3,3
	Warmińsko-mazurskie	3,4
Wielkopolskie	8,5	
Zachodniopomorskie	4,8	

4. Sposób prezentacji wyników

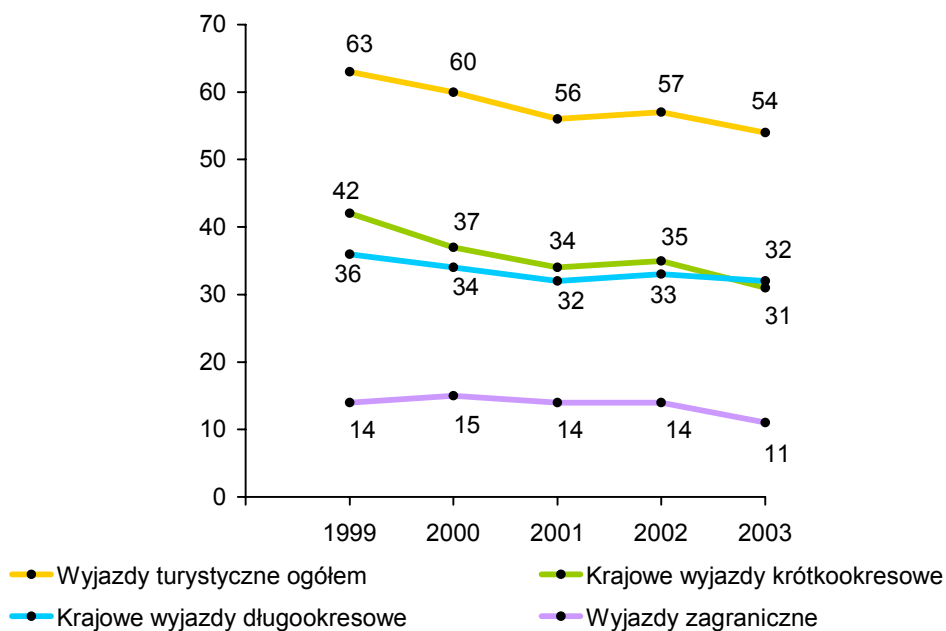
W opracowaniu przedstawiono na wstępie dynamikę uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych w latach 1999-2003. Następnie scharakteryzowano uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych i krótkookresowych oraz w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku, porównując je z uczestnictwem w roku 2002, a pod niektórymi względami również w latach wcześniejszych. Uwzględnione zostały podstawowe cechy wyjazdów: cele, formy organizacyjne, rodzaje zakwaterowania, a także terminy wyjazdów, wykorzystywane środki transportu i osoby towarzyszące. Analiza objęła uczestnictwo w poszczególnych rodzajach wyjazdów kategorii społeczno-demograficznych wyróżnionych ze względu na płeć, wiek, wykształcenie, zatrudnienie, przynależność do grupy społeczno-zawodowej, wielkość miejscowości zamieszkania oraz sytuację materialną. Przedstawione zostały kierunki podróży Polaków: krajowych – według województw i zagranicznych – według krajów.

II. Dynamika uczestnictwa Polaków w wyjazdach turystycznych

Z całego okresu 1999-2003 uczestnictwo mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych osiągnęło najwyższy wskaźnik w roku 1999: w podróżach turystycznych połączonych co najmniej z jednym noclegiem uczestniczyło 63% Polaków w wieku 15 i więcej lat. W 2002 roku, po dwóch latach spadku, zanotowano wzrost uczestnictwa mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych (o jeden punkt procentowy w porównaniu z 2001 r.: do 57%). W 2003 roku ponownie zanotowano spadek (o trzy punkty procentowe w porównaniu z rokiem poprzednim: do 54%). Na tle całego analizowanego okresu poziom uczestnictwa w 2003 roku był najniższy.

Na spadek uczestnictwa ogółem w wyjazdach turystycznych złożyły się krajowe wyjazdy długookresowe (spadek o jeden punkt procentowy), a zwłaszcza krótkookresowe (spadek o cztery punkty procentowe). Z całego analizowanego okresu (1999-2003) w 2003 roku poziom uczestnictwa w obu rodzajach wyjazdów krajowych był najniższy, z wyjątkiem 2001 roku w odniesieniu do wyjazdów długookresowych, kiedy był podobny.

Rys. 1. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w latach 1999-2003 (odsetek populacji w wieku 15 i więcej lat)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2003 roku uczestnictwo mieszkańców Polski w wyjazdach zagranicznych (11%) było o trzy punkty procentowe niższe niż w 2002 roku. Największy w analizowanym okresie odsetek Polaków wyjechał za granicę w 2000 roku (15%), a najmniejszy – w 2003.

III. Przyczyny nieuczestniczenia w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych

W 2003 roku 64% Polaków w wieku 15 i więcej lat (19,9 mln osób) nie uczestniczyło w co najmniej pięciodniowym wyjeździe ani na terenie kraju, ani za granicę. Ponad połowa z nich (52% – podobnie jak w 2002 r.) jako przyczynę podaje względy ekonomiczne. Udział osób, które nie wyjechały ze względu na brak ochoty lub brak potrzeby wyjazdu, utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym, dość wysokim poziomie (w latach 2001 i 2002 – 8%, w 2003 r. – 7%).

Tab. II Przyczyny nieuczestniczenia w długookresowych wyjazdach turystycznych w latach 2001-2003 (%)

	2001	2002	2003
Ze względu na poziom zamożności nie stać mnie na wyjazd urlopowo-wakacyjny	54	52	52
Nie mogłem zostawić domu, rodziny bez opieki	7	9	7
Nie miałem ochoty, nie jest mi to potrzebne	8	8	7
Nie wyjechałem ze względu na swoją chorobę	6	6	6
Nie wyjechałem z przyczyn związanych z pracą zawodową*	–	–	6
Nie mogłem zostawić gospodarstwa rolnego bez nadzoru	5	4	5
Nie wyjechałem, bo jestem w podeszłym wieku	5	5	4
Zrezygnowałem z wyjazdu w związku z dużymi wydatkami (kupno samochodu, mieszkania, budowa domu, duży remont, kupno przedmiotów trwałego użytku)	3	4	3
Nie wyjechałem ze względu na prace domowe, np. remont, porządki	2	2	3
Nie miałem dokąd pojechać, nie miał mi kto zorganizować wycieczki	2	2	2
Wykorzystałem urlop na dodatkową pracę zarobkową	2	2	1
Nie wyjechałem, bo jestem inwalidą	1	1	1
Inne	5	5	3

* Kategoria wprowadzona do badań w ostatnim roku.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. III   **Przyczyny nieuczestniczenia w długookresowych wyjazdach turystycznych w 2003 roku według miejsca zamieszkania (%)**

	Ogółem	Wieś	Miasto do 20 tys.	Miasto 21-100 tys.	Miasto 101-500 tys.	Miasto ponad 500 tys.
Ze względu na poziom zamożności nie stać mnie na wyjazd urlopowo-wakacyjny	52	51	51	56	53	55
Nie mogłem zostawić domu, rodziny bez opieki	7	8	9	8	6	3
Nie miałem ochoty, nie jest mi to potrzebne	7	7	8	7	7	8
Nie wyjechałem ze względu na swoją chorobę	6	5	5	5	7	7
Nie wyjechałem z przyczyn związanych z pracą zawodową	6	4	7	6	7	7
Nie mogłem zostawić gospodarstwa rolnego bez nadzoru	5	10	1	1	-	-
Nie wyjechałem, bo jestem w podeszłym wieku	4	5	4	4	3	4
Zrezygnowałem z wyjazdu w związku z dużymi wydatkami (kupno samochodu, mieszkania, budowa domu, duży remont, kupno przedmiotów trwałego użytku)	3	2	5	3	4	3
Nie wyjechałem ze względu na prace domowe, np. remont, porządki	3	3	3	5	3	3
Nie miałem dokąd pojechać, nie miał mi kto zorganizować wypoczynku	2	2	4	2	2	3
Wykorzystałem urlop na dodatkową pracę zarobkową	1	1	-	1	1	3
Nie wyjechałem, bo jestem inwalidą	1	1	1	-	1	1
Inne	3	1	2	2	6	8

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Na względy materialne wśród przyczyn nieuczestniczenia w krajowych wyjazdach długookresowych częściej wskazują osoby zamieszkałe w dużych i średniej wielkości miastach niż mieszkańcy małych miejscowości (miast do 20 tys. i wsi). Z kolei mieszkańcy wsi i mniejszych miast (do 100 tys.) częściej udzielają odpowiedzi: „nie mogłem zostawić domu, rodziny bez opieki”. Osoby zamieszkałe w dużych aglomeracjach częściej niż pozostałe jako przyczynę podają wykorzystywanie urlopu na dodatkową pracę zarobkową.

IV. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych – zmiany i tendencje w latach 1999-2003

1. Poziom uczestnictwa

W 2003 roku w wyjazdach długookresowych uczestniczyło 32% mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat, czyli o jeden punkt procentowy mniej niż w 2002 roku. Na jedną podróż przypadało średnio 9,8 noclegu (w 2002 r. – 9,6). Na jedną osobę przypadło średnio 1,7 podróży (tyle samo, ile w latach 2001-2002). Uwzględniając wielkość populacji generalnej (około 31,3 mln) można oszacować, że w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych wzięło udział 10,0 mln osób (spadek o 3,8%). Odbyły one 17,2 mln podróży (spadek o 4,4%), podczas których skorzystały z 153,3 mln noclegów (spadek o 10,7%)¹.

W 2003 roku uczestnictwo Polaków w krajowych podróżach długookresowych było wyższe niż w podróżach krótkookresowych. Poprzednio taka sytuacja wystąpiła w 1991 roku.

Średni poziom uczestnictwa mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat w wyjazdach długookresowych w 2003 roku wyniósł 32%; spośród kategorii wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne w takich wyjazdach uczestniczyło 59%² osób w dobrej sytuacji materialnej, 58% wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów, 56% osób w wieku 15-19 lat, 56% uczniów i studentów oraz 55% osób z wyższym wykształceniem. Z drugiej strony, w co najmniej pięciodniowych wyjazdach uczestniczyło 7% rolników, 14% osób w wieku 60 i więcej lat, 17% osób w złej sytuacji materialnej, 18% mieszkańców wsi i 19% rencistów.

Podobnie jak w poprzednich latach, poziom uczestnictwa w wyjazdach długookresowych jest najbardziej różnicowany przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej³. Najczęściej, po-

---

¹ W tym fragmencie tekstu odpowiednie dane przedstawiono w zaokrągleniu do jednego miejsca po przecinku; kolejne obliczenia były dokonywane bez zaokrągleń.

² Szczegółowe dane zawiera aneks tabelaryczny zamieszczony na końcu opracowania. W tekście odsetki zaokrąglono do liczb całkowitych.

³ W skład wyodrębnionych na potrzeby opracowania grup społeczno-zawodowych wchodziły kategorie bardziej szczegółowe. Tak więc oddzielną kategorię, określaną jako „wyżsi urzędnicy i wolne zawody”, tworzą urzędnicy wyższego szczebla, kierownicy zakładów, wolne zawody i specjaliści z wyższym wykształceniem; jedną kategorię tworzą robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani, podobnie uczniowie i studenci.

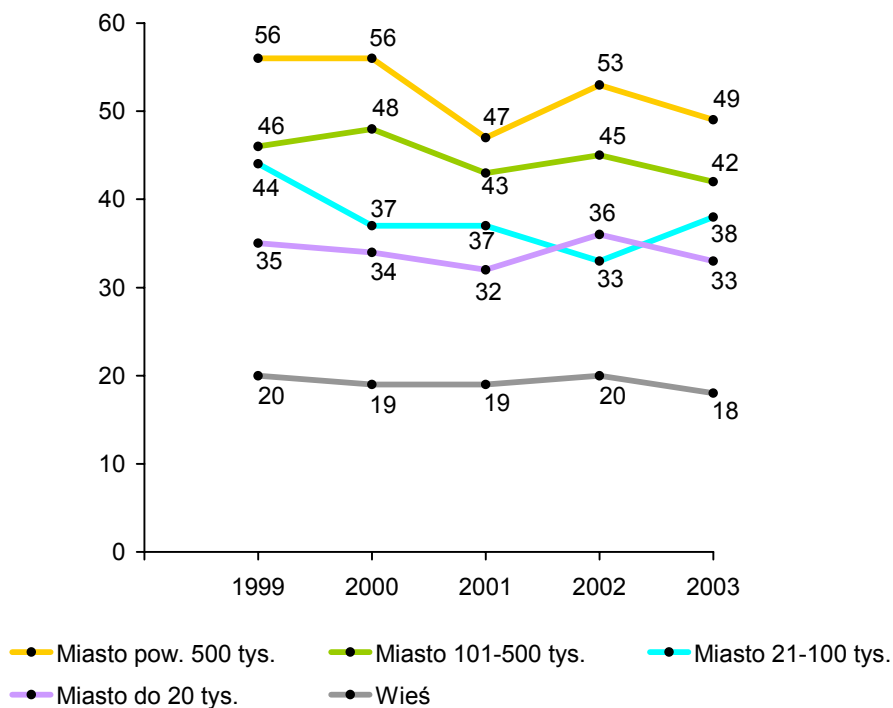
mimo spadku, wyjeżdżają wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (58%) oraz uczniowie i studenci (56%), a następnie pracownicy administracyjno-biurowi (44%) oraz prywatni przedsiębiorcy (40%); listę zamykają bezrobotni (22%), renciści (19%) i rolnicy (7%).

Tab. IV Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według grup społeczno-zawodowych (%)

	2003	Zmiana 2003/2002
Wyżsi urzędnicy, wolne zawody	58	-1
Uczniowie i studenci	56	+3
Pracownicy administracyjno-biurowi	44	-5
Prywatni przedsiębiorcy	40	-9
Pracownicy usług i sprzedawcy	37	-8
Robotnicy	25	-4
Emeryci	25	+4
Bezrobotni	22	-2
Renciści	19	-3
Rolnicy	7	-5
Ogółem mieszkańcy Polski w wieku 15 i więcej lat	32	-1

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 2. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według miejscowości zamieszkania (%)

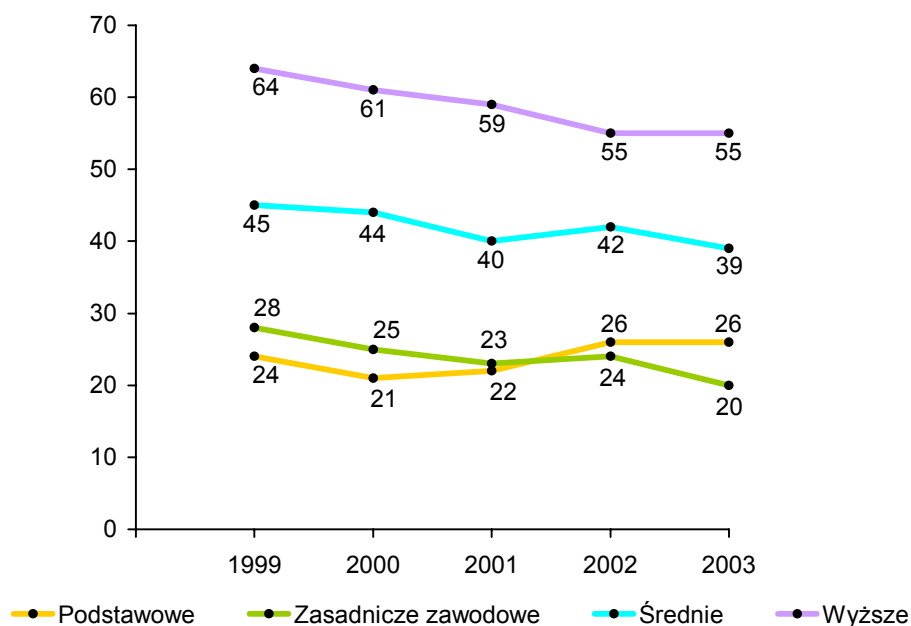

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Również, podobnie jak w poprzednich latach, uczestnictwo w wyjazdach długookresowych jest wyraźnie różnicowane przez wiek, sytuację materialną, wielkość miejscowości zamieszkania i wykształcenie. Lepsza sytuacja materialna i większa miejscowość zamieszkania łączy się z wyższym poziomem uczestnictwa w krajowych wyjazdach długookresowych.

W podróżach długookresowych mieszkańcy największych miast uczestniczyli ponad 2,7-krotnie częściej (49%) niż ludność wiejska (18%). W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosło uczestnictwo mieszkańców miast średniej wielkości (21-100 tys.); wskaźnik uczestnictwa osiągnął w 2003 roku najwyższy poziom z całego okresu 1999-2003 (38%). Obserwujemy spadek uczestnictwa mieszkańców pozostałych kategorii miejscowości w wyjazdach długookresowych: wskaźniki dla dużych miast (101-500 tys.) i wsi były najniższe z całego analizowanego okresu.

Rys. 3. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według wykształcenia (%)

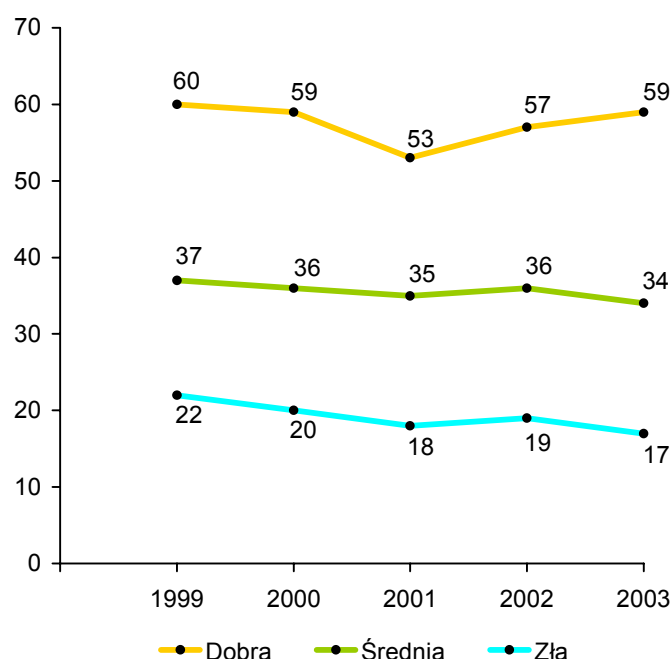

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W latach 1999-2002 wyższy poziom wykształcenia łączył się z wyższym poziomem uczestnictwa w wyjazdach długookresowych (z wyjątkiem 2002 roku, kiedy osoby z wykształceniem podstawowym wyjeżdżały nieco częściej niż osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym). W 2003 roku również najczęściej wyjeżdżały osoby z wykształceniem wyższym (55%) i średnim (39%). Uczestnictwo osób z wykształceniem wyższym i podstawowym było podobne jak rok wcześniej, osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym

i średnim – niższe. Najwyższy, czteropunktowy spadek uczestnictwa w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym spowodował, że w 2003 roku dla tej kategorii było ono najniższe spośród ostatnich pięciu lat (20%) i znacznie niższe niż osób z wykształceniem podstawowym (26%).

Rys. 4. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według sytuacji materialnej (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Im lepsza sytuacja materialna, tym wyższy poziom uczestnictwa w krajowych wyjazdach długookresowych (od 17% dla złej sytuacji do 34% dla średniej i 59% dla dobrej). Uczestnictwo w takich wyjazdach osób w dobrej sytuacji materialnej było w 2003 roku wyższe niż rok wcześniej, osób w średniej i złej sytuacji materialnej – niższe.

W 2003 roku ponownie obserwujemy znaczny wzrost uczestnictwa w wyjazdach długookresowych osób młodych (w wieku 15-19 lat) i znaczny spadek uczestnictwa osób w wieku 60 i więcej lat. W rezultacie młodzież czterokrotnie częściej uczestniczyła w krajowych wyjazdach długookresowych niż osoby najstarsze.

Tab. V Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według wieku (%)

	1999	2000	2001	2002	2003
15-19 lat	57	51	47	51	56
20-29	42	39	38	43	36
30-39	40	36	35	36	33
40-49	33	29	29	29	28
50-59	32	34	26	30	29
60 i więcej	23	23	23	19	14
Ogółem	36	34	32	33	32

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2003 roku uczestnictwo w krajowych wyjazdach urlopowo-wakacyjnych było różnicowane w większym stopniu niż w 2002 roku zarówno przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej, wiek, sytuację materialną jak i wykształcenie, a także, chociaż w najmniejszym stopniu, przez miejsce zamieszkania.

2. Częstotliwość wyjazdów

Istotnym wskaźnikiem aktywności turystycznej społeczeństwa jest, obok poziomu uczestnictwa, średnia liczba wyjazdów na osobę w ciągu roku. W 2003 roku dla wyjazdów długookresowych, podobnie jak w dwóch poprzednich latach, wynosiła ona 1,7 i była najniższa z całego okresu 1999-2003. W roku 1999 na co najmniej 5 dni wyjeżdżano średnio 2,3 razy, a podróż połączona była z 9 noclegami. W 2000 roku wyjeżdżano rzadziej: średnia liczba wyjazdów na uczestnika podróży długookresowych wynosiła 1,8, a długość pobytu – 9,5 noclegu. W 2001 roku wyjeżdżano jeszcze rzadziej niż rok wcześniej, ale na dłużej niż w latach 1999-2000: średnia długość pobytu przekroczyła 10 noclegów. W 2002 roku wyjeżdżano tak samo często jak w 2001, ale średnia długość pobytu była niższa: podobna jak w latach, kiedy wyjeżdżano częściej. W 2003 roku obserwujemy niewielki wzrost średniej długości pobytu (9,8 noclegu).

W 2003 roku w porównaniu z poprzednim częściej wyjeżdżali przede wszystkim rolnicy, osoby w wieku 50-59 lat, oraz osoby w złej sytuacji materialnej; rzadziej – pracownicy usług i sprzedawcy oraz mieszkańcy małych miast (do 20 tys.).

Tab. VI Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży długookresowych w latach 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Liczba wyjazdów na osobę	2,3	1,8	1,7	1,7	1,7
Średnia długość pobytu	9,0	9,5	10,2	9,6	9,8

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. VII Średnia liczba wyjazdów długookresowych na osobę w 2003 roku według cech społeczno-demograficznych

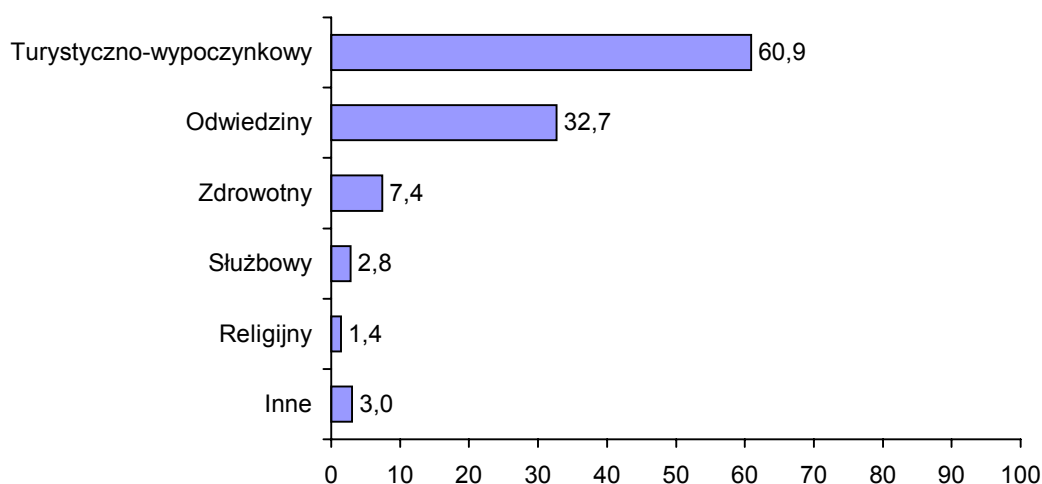
	Średnia	
Ogółem	1,7	
Płeć	Mężczyzna	1,8
	Kobieta	1,6
Wiek	15-19 lat	1,6
	20-29 lat	1,7
	30-39 lat	1,6
	40-49 lat	1,4
	50-59 lat	2,1
	60 i więcej lat	1,8
Wykształcenie	Podstawowe	1,6
	Zasadnicze zawodowe	1,7
	Średnie	1,6
	Wyższe	2,0
Miejsce zamieszkania	Wieś	1,5
	Miasto do 20 tys. mieszkańców	1,6
	Miasto 21-100 tys. mieszkańców	1,5
	Miasto 101-500 tys. mieszkańców	1,8
	Miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	1,9
Sytuacja materialna	Dobra	1,7
	Średnia	1,6
	Zła	1,9
Grupa społeczno-zawodowa	Robotnicy	1,4
	Rolnicy	1,7
	Pracownicy adm.-biurowi	1,5
	Pracownicy usług i sprzedawcy	1,3
	Wyżsi urzędnicy, wolne zawody	2,0
	Prywatni przedsiębiorcy	1,9
	Uczniowie i studenci	1,6
	Emeryci	1,9
	Renciści	1,9
	Bezrobotni	1,7
	Inne kategorie osób	1,6

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

3. Cele wyjazdów

Najwięcej uczestników krajowych wyjazdów długookresowych wyjeżdżało w celach turystyczno-wypoczynkowych (61%), a następnie w odwiedziny do krewnych lub znajomych (33%), w celach zdrowotnych (7%) i służbowych (3%). Najważniejsza zmiana w porównaniu z poprzednim rokiem to wzrost o 2 punkty procentowe odsetka wyjeżdżających w celach turystyczno-wypoczynkowych: w 2003 roku był on najwyższy z całego okresu 1999-2003. Z kolei odsetek wyjeżdżających w celach służbowych (spadek o jeden punkt procentowy) był w 2003 roku najniższy w analizowanym okresie, podobnie jak odsetek wyjeżdżających w odwiedziny (spadek o trzy punkty procentowe).

Rys. 5. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według celów (%)⁴

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

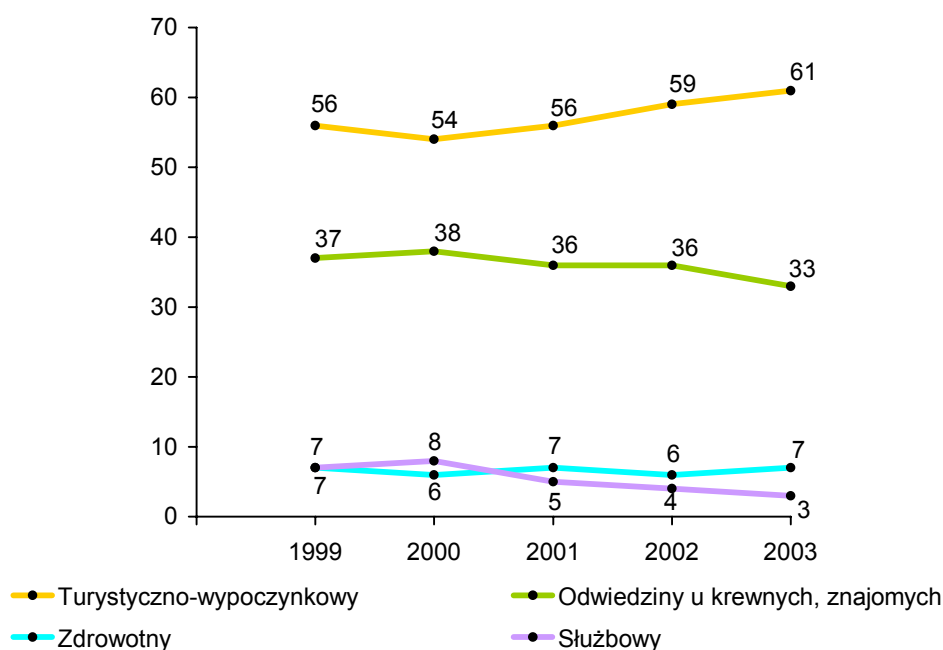
W 2003 roku, podobnie jak w latach poprzednich, obserwujemy związek między wyjazdami w celach turystyczno-wypoczynkowych a wykształceniem i sytuacją materialną. Im wyższy poziom wykształcenia i lepsza sytuacja materialna, tym większy odsetek wyjeżdżających w takim celu.

⁴ Uczestnictwo w wyjazdach danego rodzaju (długookresowych, krótkookresowych, zagranicznych) wyróżnionych ze względu na cel, sposób organizacji, rodzaj zakwaterowania itp. to odsetki osób, które co najmniej raz wzięły udział w tak wyróżnionym wyjeździe, wśród wszystkich uczestników danego rodzaju wyjazdów. Jeśli badane osoby uczestniczyły więcej niż raz w danym rodzaju wyjazdów, mogły wyjeżdżać w różnych celach, korzystać z różnych form organizacyjnych, różnych rodzajów zakwaterowania. W związku z tym odsetki w zestawieniach dotyczących uczestnictwa w wyjazdach przekraczają 100.

Turystyczno-wypoczynkowy cel wyjazdów był najczęściej wymieniany przez prywatnych przedsiębiorców (81%), wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów (77%), pracowników administracyjno-biurowych (75%), osoby z wyższym wykształceniem (74%) i osoby w dobrej sytuacji materialnej (74%).

Krewnych (znajomych) częściej odwiedzają kobiety niż mężczyźni, częściej też osoby starsze (od 60 lat wzwyż), częściej nie pracujący niż pracujący, częściej również emeryci, renciści, rolnicy i bezrobotni niż pozostałe grupy społeczno-zawodowe, wreszcie częściej mieszkańcy wsi niż pozostałych miejscowości. Taki cel wyjazdu ma też związek z sytuacją materialną badanych (występuje tym częściej, im gorsza sytuacja).

Rys. 6. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według głównych celów w latach 1999-2003 (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W celach służbowych częściej wyjeżdżają mężczyźni (5%) niż kobiety (1%), najczęściej prywatni przedsiębiorcy (9%) oraz wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (8%).

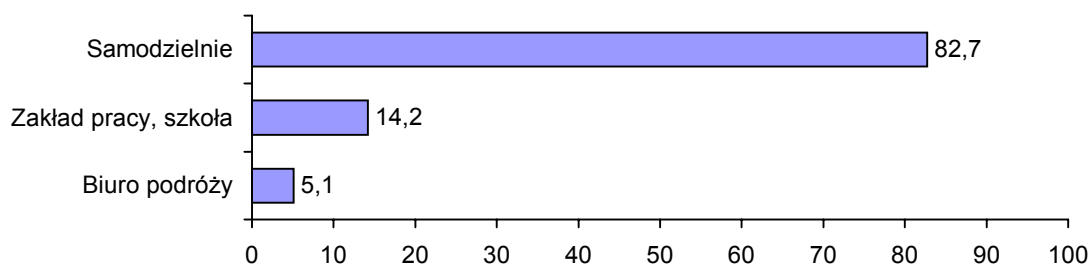

Uczestnictwo w wyjazdach w celach zdrowotnych ma związek z wiekiem (starsi wyjeżdżają częściej). Najwyższy poziom uczestnictwa w takich wyjazdach obserwujemy wśród rencistów (29%), w grupie osób od 60 lat wzwyż (22%) oraz rolników (20%).

4. Formy organizacyjne

Polacy wyjeżdżający na co najmniej 5 dni najczęściej uczestniczą w wyjazdach organizowanych samodzielnie (w 2003 r. – 83%). Na wczasy i inne imprezy turystyczne organizowane przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, organizacje społeczne i kluby sportowe wyjechało 15% uczestników wyjazdów długookresowych; 5% skorzystało z usług biur podróży. W porównaniu z poprzednim rokiem zanotowano spadek odsetka osób uczestniczących w wyjazdach organizowanych samodzielnie (o 3 pkt. procentowe) oraz organizowanych przez zakład pracy, szkołę i inne instytucje (o 2 pkt. procentowe).

Rys. 7. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według form organizacyjnych (%)

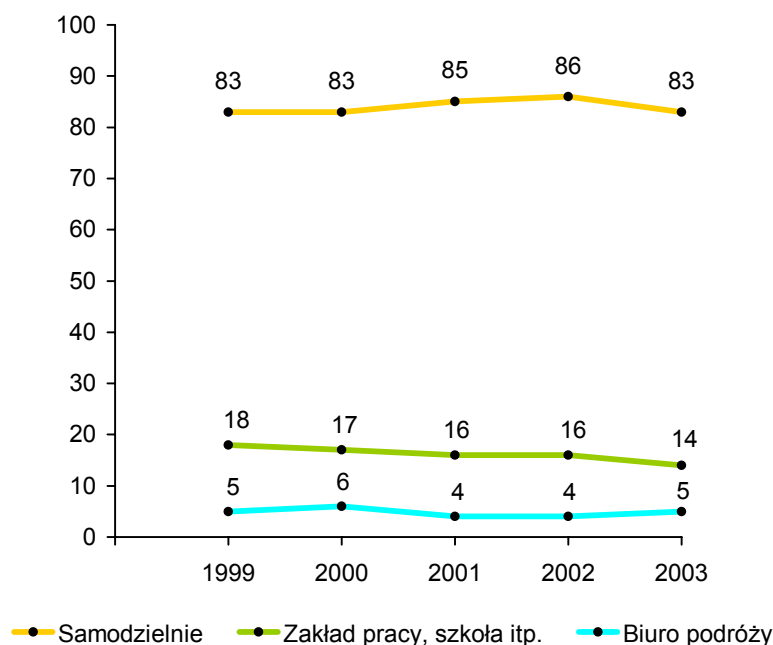

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Poziom uczestnictwa w wyjazdach na co najmniej 5 dni organizowanych samodzielnie spadł do poziomu z lat 1999-2000. Odsetek uczestniczących w takich wyjazdach przygotowywanych przez innych organizatorów niż biura podróży był najniższy z całego okresu 1999-2003.

W 2003 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrósł odsetek uczestników podróży długookresowych organizowanych przez biura podróży wśród prywatnych przedsiębiorców (z 4% do 11%), osób będących w dobrej sytuacji materialnej (z 9% do 10%) oraz młodzieży (z 4% do 10%); spadł odsetek uczestników takich podróży wśród rolników i rencistów.

Rys. 8. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych w latach 1999-2003 (%)

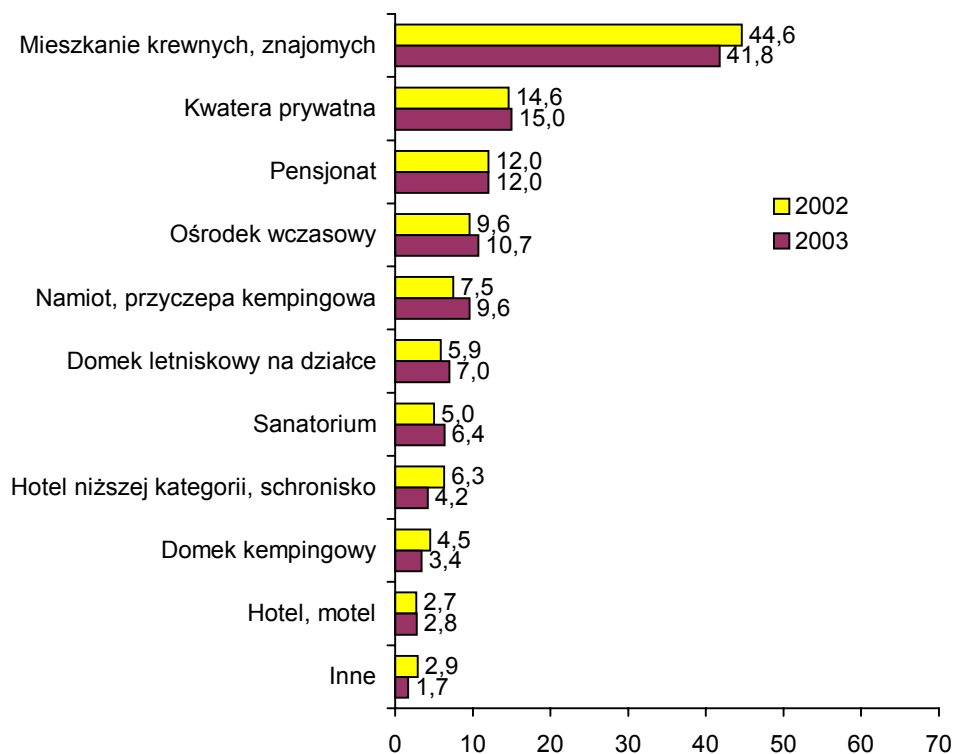
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

5. Rodzaje zakwaterowania

Spośród mieszkańców Polski uczestniczących w 2003 roku w wyjazdach urlopowo-wakacyjnych 42%, czyli o trzy punkty procentowe mniej niż w poprzednim roku, skorzystało z noclegów u krewnych lub znajomych. Jest to najmniejszy odsetek z całego okresu 1999-2003. Jeśli chodzi o typową bazę turystyczną, najczęściej korzystano z kwater prywatnych (15%), pensjonatów (12%) oraz ośrodków wczasowych (11%).

Inne istotne zmiany zanotowane w stosunku do poprzedniego roku dotyczą większego odsetka korzystających z namiotu lub przyczepy kempingowej (wzrost o 2 pkt. procentowe) i mniejszego odsetka korzystających z hotelu niższej kategorii, domu wycieczkowego, schroniska (spadek o 2 pkt. procentowe).

Rys. 9. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według rodzajów zakwaterowania (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

6. Terminy wyjazdów

W 2003 roku 82% uczestników wyjazdów długookresowych wyjechało w lecie, 17% jesienią, 14% na wiosnę i 13% w zimie⁵. W porównaniu z 2002 rokiem obserwujemy znaczne zmiany. Wzrósł odsetek uczestników letnich wyjazdów (o 4 pkt. procentowe) i spadły odsetki wyjeżdżających w pozostałych porach roku (od 2 do 4 pkt.); najmniejszy spadek dotyczy jesieni, największy – zimy.

W lecie najczęściej wyjeżdżała młodzież (91% spośród wyjeżdżających na 5 i więcej dni), zwłaszcza uczniowie i studenci (90%), a także prywatni przedsiębiorcy (91%) oraz pracownicy usług i sprzedawcy. Im lepsza sytuacja materialna, tym częstsze wyjazdy w lecie. W okresie od czerwca do sierpnia 2003 roku wyjechało 73% osób będących w nie najlepszej sytuacji materialnej, 83% – w średniej i 88% – w dobrej.

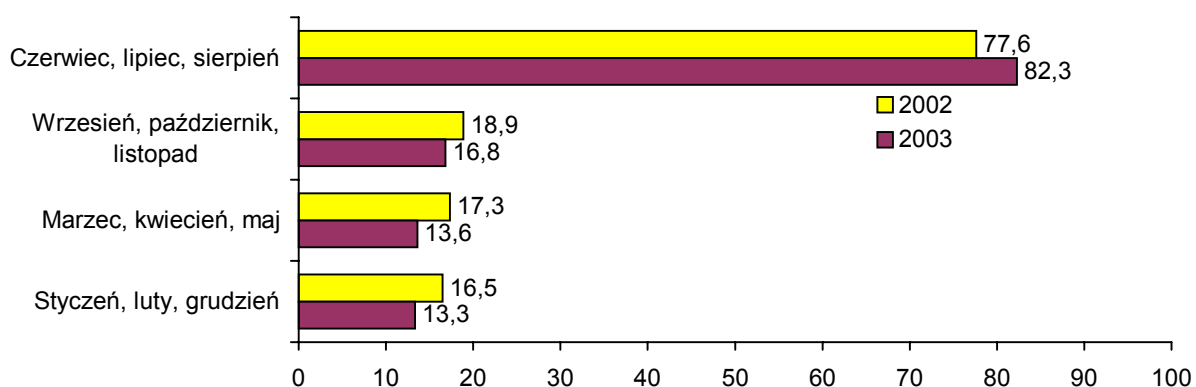
⁵ Przyjęto, że zima obejmuje styczeń, luty i grudzień, wiosna – marzec, kwiecień i maj, lato – czerwiec, lipiec i sierpień, jesień – wrzesień, październik i listopad.

Jesienią najczęściej wyjeżdżali emeryci (39%) i renciści (30%). Częściej wyjeżdżały osoby starsze, nie pracujące i będące w gorszej sytuacji materialnej niż młodsze, zatrudnione i lepiej sytuowane.

Zimą najczęściej wyjeżdżali mieszkańcy małych miast (20%), osoby w złej sytuacji materialnej (19%), z wykształceniem podstawowym (17%), w wieku 15-19 lat (17%) oraz bezrobotni (17%).

Na wiosnę najczęściej wyjeżdżali emeryci ((29%), osoby w wieku 60 i więcej lat (28%) oraz renciści (23%) i rolnicy (23%).

Rys. 10. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według terminu wyjazdu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

7. Główne kierunki wyjazdów

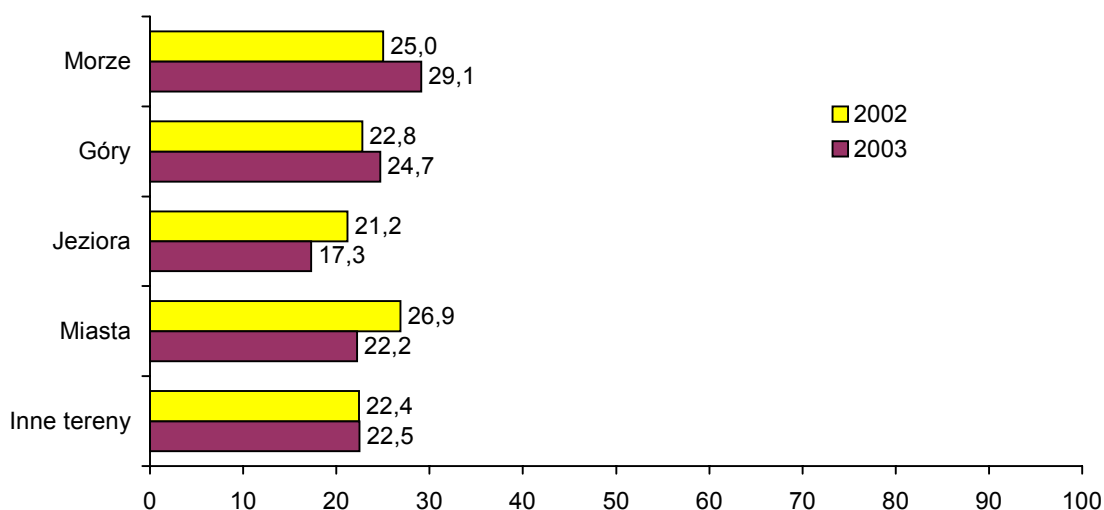
Spośród uczestników wyjazdów długookresowych 29% wyjechało nad morze, 25% w góry, 17% nad jeziora. Miasta odwiedziło 22% osób wyjeżdżających na 5 i więcej dni, inne miejscowości położone poza głównymi turystycznymi regionami kraju – 23%. W 2003 roku o cztery punkty większy odsetek Polaków niż w 2002 roku odwiedził tereny nadmorskie, o dwa punkty większy – tereny górskie, mniejszy o cztery punkty – tereny położone nad jeziorami.

Wyjazdy nad morze i w góry są tym częstsze, im lepsza sytuacja materialna badanych. Nad morze najczęściej wyjeżdżali pracownicy administracyjno-biurowi (43%), pracownicy usług i sprzedawcy (38%), prywatni przedsiębiorcy (36%), osoby w dobrej sytuacji material-

nej (36%). Tereny górskie najczęściej wybierali wyżsi urzędnicy i osoby wykonujące wolne zawody (36%) oraz prywatni przedsiębiorcy (36%) i młodzież (33%). Nad jeziora najczęściej wyjeżdżali mieszkańcy dużych miast (26%), rolnicy (26%) oraz pracownicy usług i sprzedawcy (21%).

Im gorsza sytuacja badanych, tym częściej wypoczywają w miejscowościach położonych poza wymienionymi wcześniej głównymi turystycznymi regionami kraju; im mniejszą miejscowość zamieszkują, tym częściej podczas wyjazdów długookresowych odwiedzają miasta.

Rys. 11. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według kierunku wyjazdu (%)

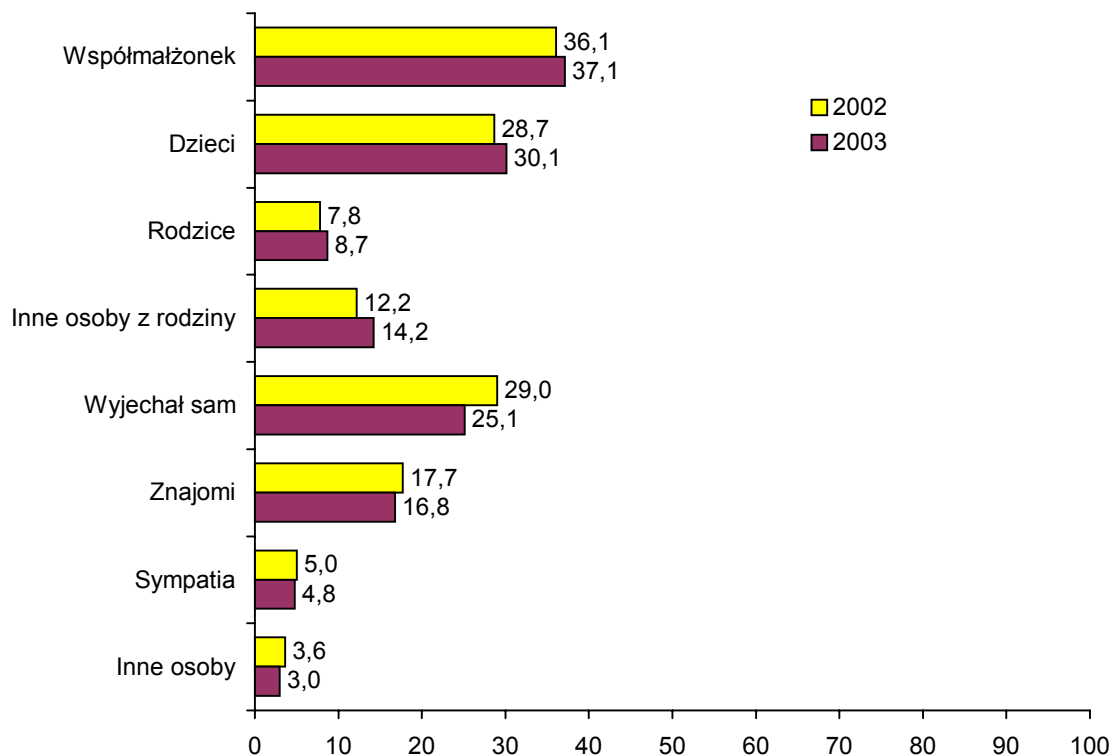

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

8. Osoby towarzyszące podczas podróży

W 2002 roku na pięć i więcej dni Polacy najczęściej wyjeżdżali ze współmałżonkiem (37% – wzrost), z dziećmi (30% – wzrost) i samotnie (25% – znaczny spadek). Jednocześnie ze współmałżonkiem i dziećmi wyjechało 22% mieszkańców Polski (w 2002 r. – 21%), co najmniej z jedną osobą z rodziny (współmałżonkiem, dzieckiem, matką, ojcem lub inną osobą) – 62% (w 2002 r. – 58%), ze znajomymi (kolegami, koleżankami) – 17% (w 2002 r. – 18%).

Rys. 12. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 2002 i 2003 według osób towarzyszących w % (z kim wyjechał?)

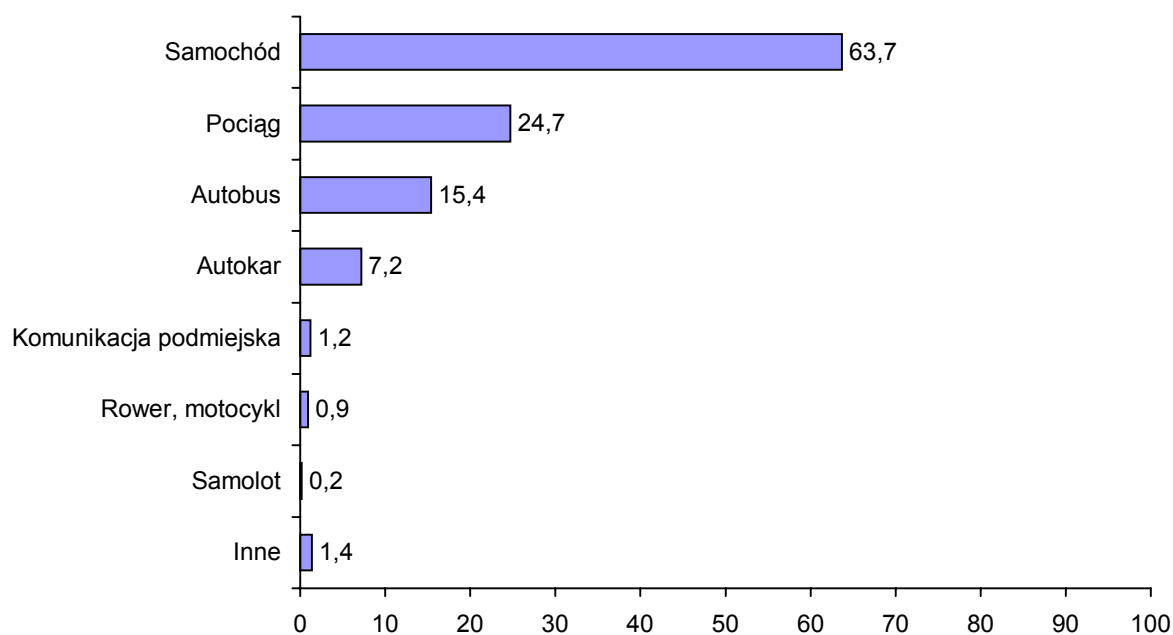

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

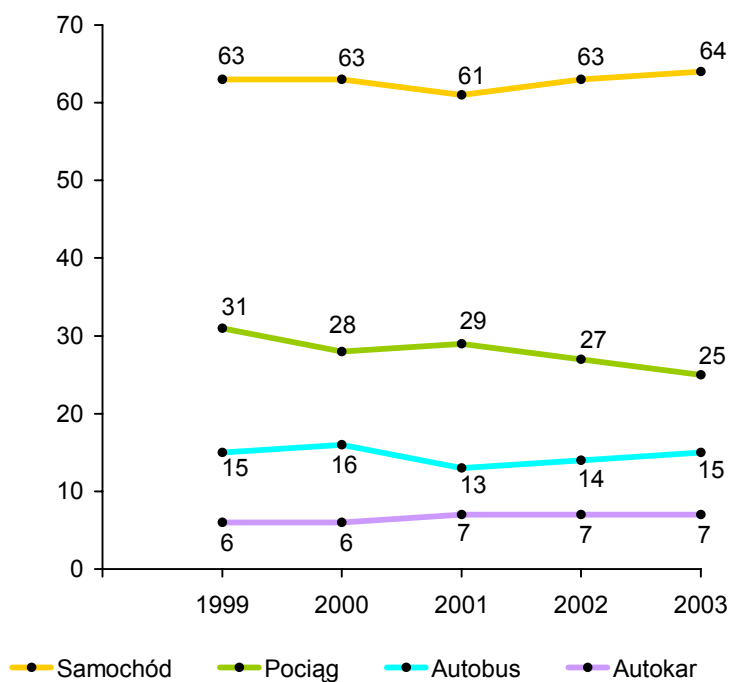
9. Środki transportu

W 2003 roku wyjeżdżając na dłużej Polacy najczęściej podróżowali samochodem (64% – wzrost o 1 pkt. procentowy), pociągiem (25% – spadek o 2 pkt.), autobusem (15% – wzrost o 2 pkt.) i autokarem (7%).

W latach 1999-2001, pomimo spadku w roku 2001, obserwujemy tendencję wzrostową w zakresie odsetka korzystających z samochodu podczas wyjazdów urlopowo-wakacyjnych. Podobna tendencja, choć zdecydowanie mniej wyraźna, zarysowała się w odniesieniu do wyjeżdżających autokarem. Jeśli chodzi o korzystających z pociągu, mamy do czynienia z wyraźną tendencją spadkową.

Rys. 13. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w 2003 roku według środków transportu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 14. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych w latach 1999-2003 według głównych środków transportu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

10. Sposoby spędzania czasu

Tab. VIII Sposoby spędzania czasu przez Polaków podczas podróży długookresowych w latach 2002 i 2003 (%)

	2002	2003
1. Spokojny wypoczynek, krótkie spacery	66,7	71,3
2. Życie towarzyskie i rozrywki	42,3	40,1
3. Poprawa kondycji fizycznej: gimnastyka, zajęcia fitness, dłuższe spacery i wycieczki, pływanie, gry sportowe	21,2	22,8
4. Przebywanie w ciszy, spokoju, z dala od ludzi	19,1	21,5
5. Słuchanie radia, oglądanie telewizji	16,4	15,5
6. Odwiedzanie parków narodowych lub krajobrazowych	12,5	15,2
7. Zwiedzanie muzeów, skansenów, zabytków	13,4	14,9
8. Chodzenie do kawiarni, restauracji	13,3	12,1
9. Turystyka kwalifikowana (np. żeglarstwo, kajakarstwo, wspinaczki górskie, jazda konna)	7,6	9,4
10. Ulubione zajęcia hobbyistyczne (wędkowanie, fotografowanie, zbieranie grzybów)	8,9	8,8
11. Zabiegi lecznicze, sanatoryjne, kuracja klimatyczna	6,7	8,8
12. Czytanie	7,7	6,1
13. Odwiedzanie miejsc kultu religijnego	7,6	5,4
14. Zdobywanie wiedzy i umiejętności (np. nauka języków obcych)	3,4	3,6
15. Udział w przedstawieniach teatralnych, koncertach, seansach filmowych	3,2	3,2
16. Specjalistyczne zabiegi rehabilitacyjne związane z inwalidztwem	2,4	2,3
17. Narciarstwo	2,3	2,0
18. Inne zajęcia	21,9	19,9

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Zachowania mieszkańców Polski podczas podróży długookresowych są w znacznym stopniu utrwalone. W 2003 roku w porównaniu z rokiem poprzednim, istotne statystycznie różnice w sposobach spędzania czasu dotyczyły: spokojnego wypoczynku i krótkich spacerów (wzrost), życia towarzyskiego i rozrywek (spadek), poprawy kondycji fizycznej (wzrost), przebywania w ciszy, spokoju, z dala od ludzi (wzrost), odwiedzania parków narodowych lub krajobrazowych (wzrost), czytania (spadek), turystyki kwalifikowanej (wzrost), odwiedzania miejsc kultu religijnego (spadek) i zabiegów leczniczych (wzrost). Większość różnic w odsetkach wskazań jest na granicy błędu statystycznego. Podczas podróży długookresowych

Polacy preferują bierne sposoby spędzania czasu: spokojny wypoczynek połączony z krótkimi spacerami oraz życie towarzyskie i rozrywki. W 2003 roku o dwa punkty procentowe (do 23%) wzrósł w porównaniu z rokiem 2002 odsetek osób, które podczas podróży na 5 i więcej dni uczestniczyły w zajęciach podnoszących kondycję fizyczną (sportowo-rekreacyjnych lub długich wycieczkach). Podobnie jest w odniesieniu do uprawiania turystyki kwalifikowanej (wzrost do 9%). Zabytki, muzea i skanseny zwiedzało 15% badanych; również 15% odwiedziło parki narodowe lub krajobrazowe.

V. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych – zmiany i tendencje w latach 1999-2003

1. Poziom uczestnictwa

W 2003 roku w krótkich podróżach (2-4 dni) na terenie kraju uczestniczyło 31% mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat, czyli o cztery punkty procentowe mniej niż w 2002 roku. Na jedną podróż, podobnie jak w poprzednich dwóch latach, przypadło średnio 1,7 noclegu. Na jedną osobę przypadło średnio 3,2 podróży, czyli nieco mniej niż w 2002 roku (3,3) i najmniej spośród ostatnich pięciu lat. Można oszacować, że w 2003 roku w wyjazdach krótkookresowych uczestniczyło 9,7 mln osób (spadek o 11,0%). Odbyły one 31,2 mln podróży (spadek o 13,8%), podczas których skorzystały z 53,3 mln noclegów (spadek o 12,0%).

W 2003 roku uczestnictwo w krótkich podróżach było najbardziej zróżnicowane przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej, wiek, sytuację materialną i wykształcenie. Szczególnie wyróżniają się: przynależność do grupy społeczno-zawodowej – od 22% uczestnictwa emerytów do 47% wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów, wiek – od 20% uczestnictwa osób w wieku 60 i więcej lat do 42% osób w wieku 15-19 lat, sytuacja materialna – od 24% uczestnictwa osób w złej sytuacji do 41% uczestnictwa osób w dobrej sytuacji, oraz wykształcenie – od 27% uczestnictwa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym do 42% – osób z wykształceniem wyższym. Utrzymują się związki widoczne w poprzednich latach: im wyższy poziom wykształcenia i lepsza sytuacja materialna, tym wyższy poziom uczestnictwa w wyjazdach na krótko. Na krótko częściej wyjeżdżają osoby pracujące niż nie pracujące, nieco częściej mieszkańcy miast niż mieszkańcy wsi.

Tab. IX Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2003 roku według grup społeczno-zawodowych (%)

	2003	Zmiana 2003/2002
Wyżsi urzędnicy, wolne zawody	47	-7
Uczniowie i studenci	41	-6
Pracownicy administracyjno-biurowi	39	-8
Prywatni przedsiębiorcy	38	-6
Pracownicy usług i sprzedawcy	34	-7
Robotnicy	30	-8
Rolnicy	30	+7
Bezrobotni	27	-7
Renciści	22	+1
Emeryci	22	+1
Ogółem mieszkańcy Polski w wieku 15 i więcej lat	31	-4

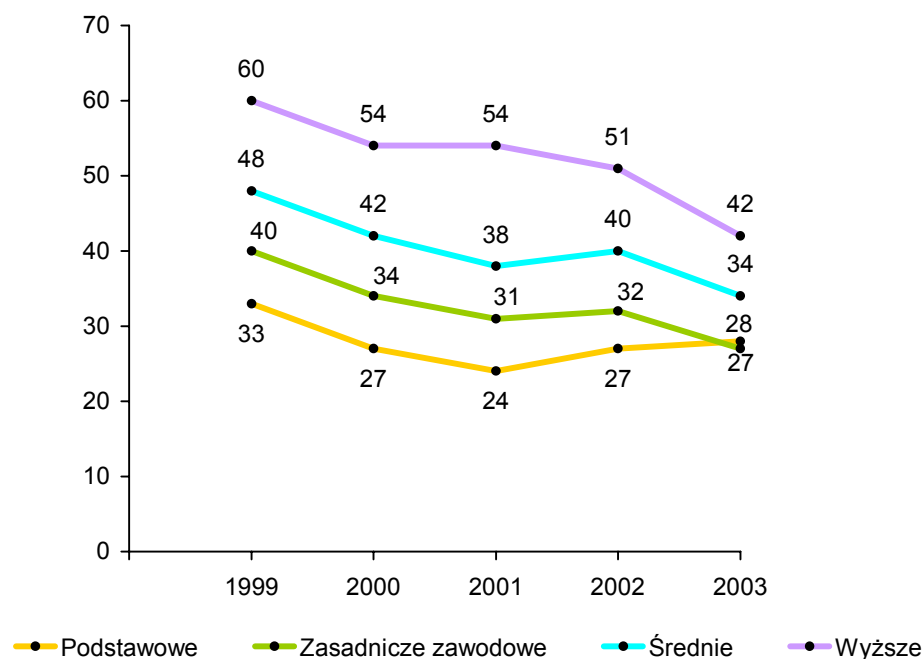
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W krótkookresowych podróżach najczęściej uczestniczyli wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (47%), osoby z wyższym wykształceniem (42%), w wieku 15-19 lat (42%), w dobrej sytuacji materialnej (41%) oraz uczniowie i studenci (41%). Najrzadziej – osoby w wieku od 60 lat (20%), emeryci (22%), renciści (22%) i osoby w złej sytuacji materialnej (24%).

Na ogólny spadek uczestnictwa w krajowych podróżach krótkookresowych w 2003 roku w stosunku do roku poprzedniego złożyły się głównie: spadek uczestnictwa osób w dobrej sytuacji materialnej (o 10 pkt. procentowych), osób z wyższym wykształceniem (o 9 pkt.), mieszkańców dużych aglomeracji (o 8 pkt.), robotników (o 8 pkt.) i pracowników administracyjno-biurowych (o 8 pkt.).

Spadek poziomu uczestnictwa w wyjazdach krótkookresowych osób z wykształceniem wyższym, średnim i zasadniczym zawodowym spowodował, że wskaźniki uczestnictwa dla tych kategorii były w 2003 roku najniższe z całego okresu 1999-2003.

W 2003 roku uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych, w odróżnieniu od uczestnictwa w wyjazdach na 5 i więcej dni, było w mniejszym stopniu różnicowane niż w 2002 roku przez wiek, przynależność do grupy społeczno-zawodowej, sytuację materialną i wykształcenie, a także miejsce zamieszkania.

Rys. 15. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 1999-2003 według wykształcenia (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

2. Częstotliwość wyjazdów

W 2003 roku osoby uczestniczące w krajowych podróżach krótkookresowych wyjeżdżały rzadziej niż w poprzednich latach (średnio 3,2 wyjazdu na osobę). Średnia długość pobytu (1,7 noclegu) utrzymuje się na poziomie z poprzednich dwóch lat, czyli wyższym niż w latach 1999-2000.

Tab. X Częstotliwość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas krajowych podróży krótkookresowych w latach 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Liczba wyjazdów na osobę	5,0	3,9	3,4	3,3	3,2
Średnia długość pobytu	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2003 roku rzadziej niż w roku poprzednim wyjeżdżali przede wszystkim mieszkańcy dużych aglomeracji, osoby w wieku 30-39 lat, prywatni przedsiębiorcy oraz pracownicy usług i sprzedawcy.

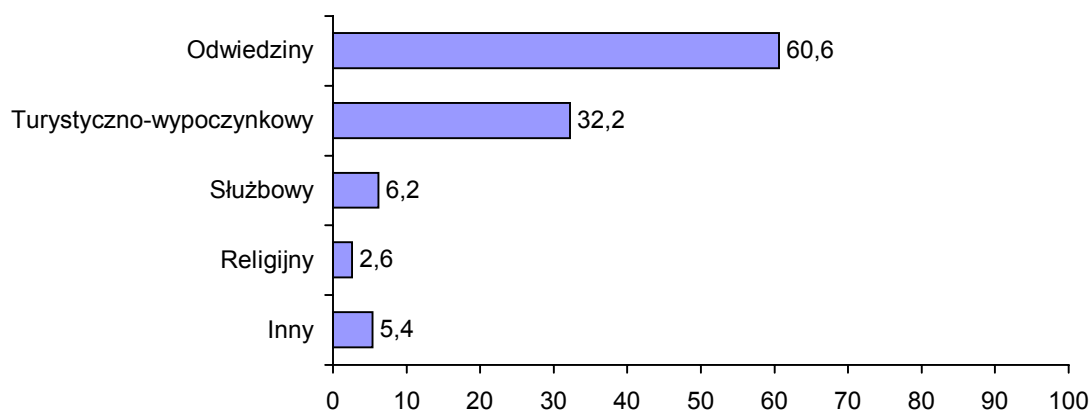
Tab. XI Średnia liczba wyjazdów krótkookresowych na osobę w 2003 roku według cech społeczno-demograficznych

		Średnia
	Ogółem	3,2
Płeć	Mężczyzna	3,4
	Kobieta	3,1
Wiek	15-19 lat	2,5
	20-29 lat	4,1
	30-39 lat	3,2
	40-49 lat	3,3
	50-59 lat	3,7
	60 i więcej lat	2,2
Wykształcenie	Podstawowe	2,4
	Zasadnicze zawodowe	3,8
	Średnie	3,3
	Wyższe	4,3
Miejsce zamieszkania	Wieś	3,0
	Miasto do 20 tys. mieszkańców	3,3
	Miasto 21-100 tys. mieszkańców	3,4
	Miasto 101-500 tys. mieszkańców	3,4
	Miasto powyżej 500 tys. mieszkańców	4,0
Sytuacja materialna	Dobra	3,9
	Średnia	3,1
	Zła	3,4
Grupa społeczno-zawodowa	Robotnicy	3,7
	Rolnicy	1,7
	Pracownicy adm.-biurowi	4,0
	Pracownicy usług i sprzedawcy,	3,2
	Wyżsi urzędnicy, wolne zawody	4,6
	Prywatni przedsiębiorcy	2,8
	Uczniowie, studenci	2,8
	Emeryci	2,2
	Renciści	2,6
	Bezrobotni	3,4

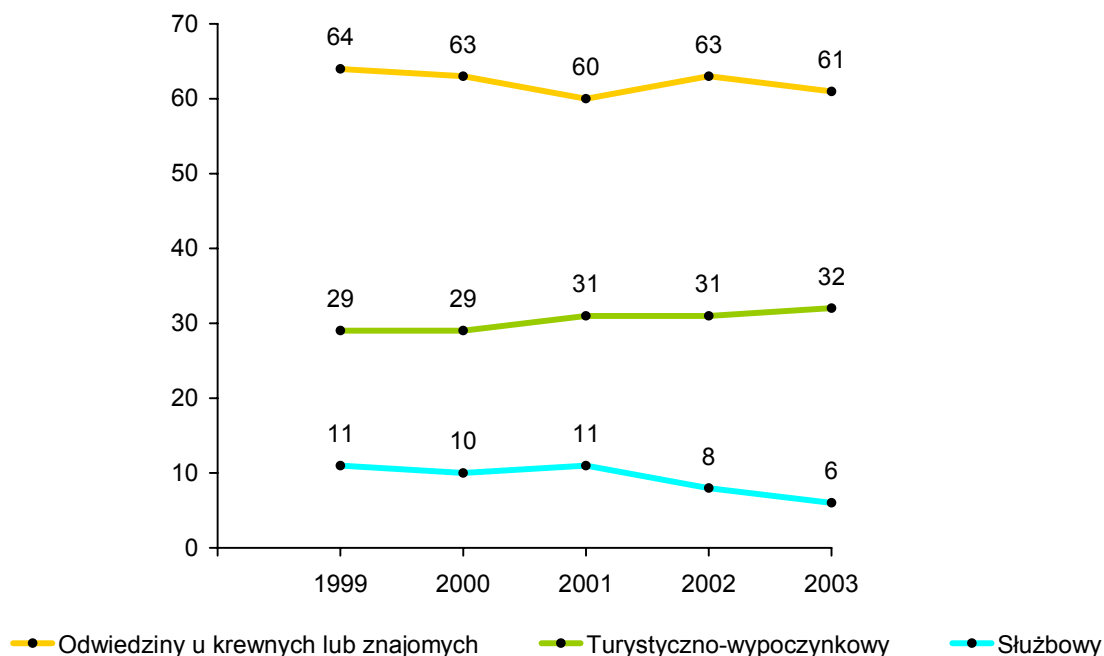
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

3. Cele wyjazdów

W odróżnieniu od podróży długookresowych, najczęściej o charakterze typowo turystycznym, krótkie podróże mają głównie na celu odwiedzenie rodziny lub znajomych. W 2003 roku w takim celu wyjechało 61% uczestniczących w wyjazdach krótkookresowych, czyli o 2 punkty procentowe mniej niż w roku poprzednim. Odsetek wyjeżdżających w celach typowo turystycznych wzrósł o 1 punkt w porównaniu z rokiem 2002 (32%). Służbowo wyjechało 6% badanych (spadek o 2 pkt. procentowe), w celach religijnych – 3%.

Rys. 16. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2003 roku według celów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 17. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według głównych celów w latach 1999-2003 (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2003 roku, po jednorocznym wzroście, ponownie obserwujemy spadek odsetka wyjeżdżających na 2-4 dni w odwiedziny do krewnych lub znajomych, przy wzroście odsetka wy-

jeżdżających w celach turystyczno-wypoczynkowych (najwyższym w całym okresie 1999-2003).

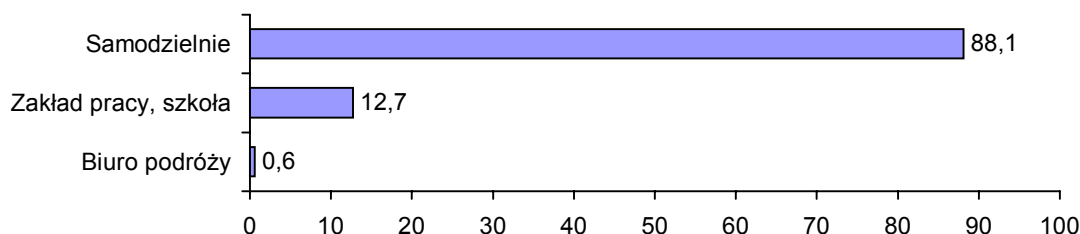
W 2003 roku odwiedziny u krewnych lub znajomych jako cel wyjazdów krótkookresowych najczęściej wymieniali rolnicy (82%), osoby w wieku 60 i więcej lat (80%) i emeryci (78%). W celach turystyczno-wypoczynkowych najczęściej wyjeżdżały osoby w wieku 15-19 lat (58%), uczniowie i studenci (56%), mieszkańcy największych miast (48%) i osoby w dobrej sytuacji materialnej (46%). Służbowo najczęściej wyjeżdżali wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (23%), prywatni przedsiębiorcy (20%) oraz osoby z wyższym wykształceniem (20%), a w celach religijnych – emeryci (8%), osoby w wieku 60 i więcej lat (7%) oraz z wykształceniem podstawowym (5%).

Lepsza sytuacja materialna badanych, młodszy wiek i większa miejscowość zamieszkania sprzyjają krótkookresowym wyjazdom w celach turystyczno-wypoczynkowych, gorsza zaś sytuacja materialna, starszy wiek i mniejsza miejscowość zamieszkania sprzyjają wyjazdom w odwiedziny do krewnych i znajomych.

4. Formy organizacyjne

Krótkie podróże krajowe organizowane są na ogół całkowicie samodzielnie (88% spośród wyjeżdżających na krótki okres); druga znacząca forma, ale o statystycznie mniejszym znaczeniu, to wycieczki (rajdy) i krótkie pobyty organizowane przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, kluby sportowe i inne organizacje (13%). Udział biur podróży w tego typu wyjazdach jest znikomy (uczestnictwo w granicach błędu statystycznego). W 2003 roku w porównaniu z poprzednim nastąpił spadek uczestnictwa w wyjazdach organizowanych samodzielnie (o 2 pkt. procentowe) i wzrost uczestnictwa w wyjazdach organizowanych przez zakłady pracy, szkoły i inne instytucje (o 2 pkt.).

Rys. 18. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w 2003 roku według form organizacyjnych (%)

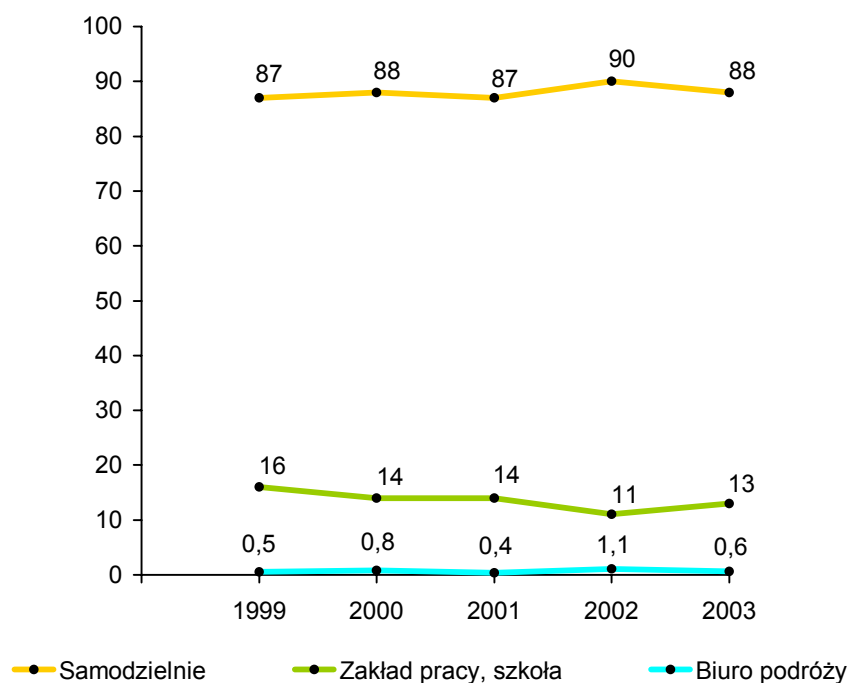

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W ostatnich latach (1999-2003) formy organizacyjne krótkookresowych wyjazdów Polaków zmieniały się w niewielkim stopniu. Samodzielnie organizowało sobie wyjazd 87-90% uczestników krótkich podróży; w wyjazdach organizowanych przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, organizacje społeczne, kluby sportowe itp. uczestniczyło 11-16% (najmniejszy odsetek – w 2002 r.). Odsetek wyjeżdżających z biurem podróży wynosił 0,4-1,1% i mieścił się w granicach błędu statystycznego.

Rys. 19. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych w latach 1999-2003 (%)

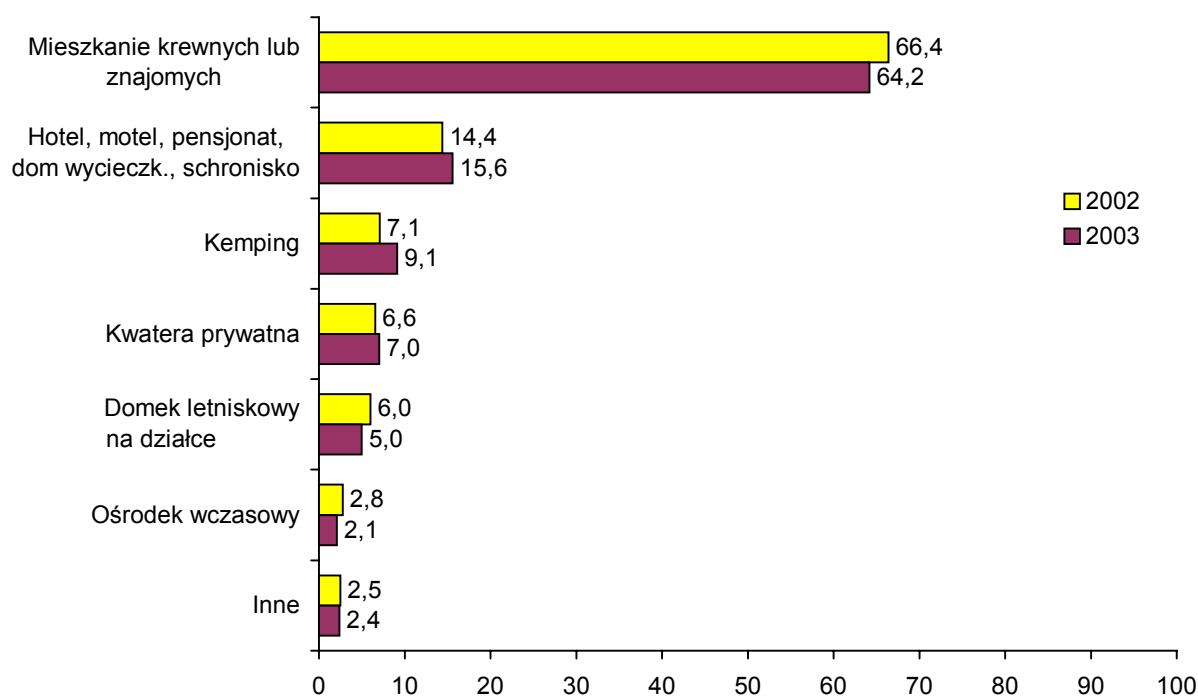
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2003 roku w krótkookresowych wyjazdach organizowanych przez zakłady pracy, szkoły, uczelnie, kluby sportowe i organizacje społeczne najczęściej brała udział nastoletnia młodzież (40%), uczniowie i studenci (30%), wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (29%), osoby z podstawowym (22%) oraz wyższym wykształceniem (20%). W wyjazdach organizowanych przez biura podróży najczęściej uczestniczyli prywatni przedsiębiorcy (4%), osoby w wieku 30-39 lat (2%) i robotnicy (2%).

5. Rodzaje zakwaterowania

Wyjeżdżający na krótki okres w jeszcze większym stopniu niż przy podróżach długookresowych korzystają z noclegu u rodziny lub znajomych. W 2002 roku dotyczyło to 64% uczestników takich podróży (spadek o 2 pkt. procentowe). Z różnego typu bazy hotelowej (zarówno o wysokim, jak i niskim standardzie) korzystało 16% osób, z kempingów – 9%, kwater prywatnych – 7%, domku letniskowego na działce – 5%, ośrodka wczasowego – 2%.

Rys. 20. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według rodzajów zakwaterowania (%)

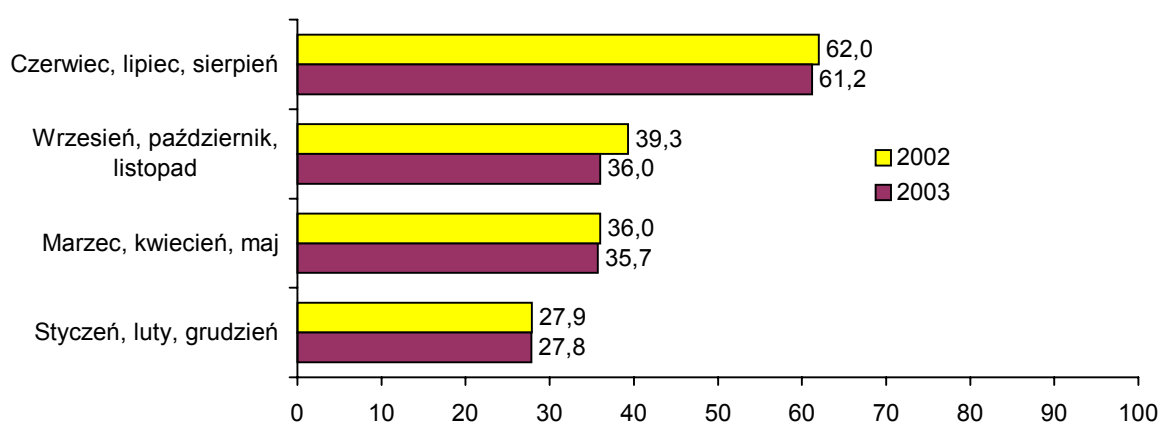
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Analizując odsetki korzystających z poszczególnych rodzajów bazy noclegowej podczas podróży krótkookresowych w zależności od danych społeczno-demograficznych zauważamy, że im lepsza sytuacja materialna badanych, tym częściej korzystają z różnych rodzajów komercyjnej bazy noclegowej (oprócz ośrodka wczasowego) oraz domku letniskowego na działce i tym rzadziej z mieszkania krewnych lub znajomych. Obserwujemy też, że im młodszy wiek, tym częściej korzystają z kempingu. Z kolei starszy wiek i mniejsza miejscowość zamieszkania sprzyjają zatrzymaniu się u krewnych lub znajomych podczas krótkich podróży.

6. Terminy wyjazdów

W 2003 roku 61% uczestników wyjazdów krótkookresowych wyjechało w lecie, 36% jesienią, 36% wiosną i 28% zimą. Najważniejsze różnice w porównaniu z rokiem 2002 to mniejszy odsetek wyjeżdżających w lecie (o 1 pkt. procentowy) i mniejszy odsetek wyjeżdżających jesienią (o 3 pkt. procentowe).

Rys. 21. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według terminu wyjazdu (%)

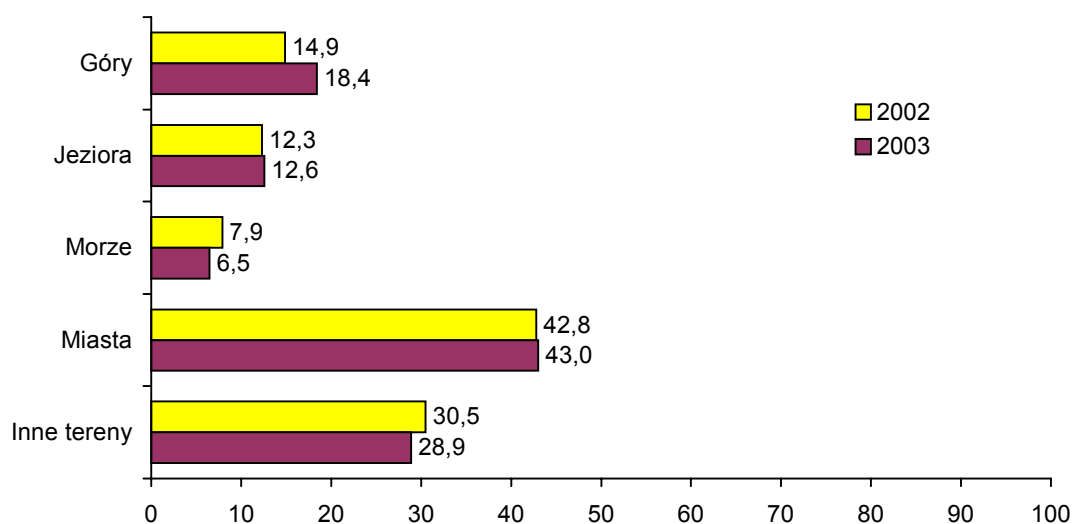
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Cechy społeczno-demograficzne w znacznie mniejszym stopniu różnicują uczestnictwo w krótkookresowych wyjazdach latem niż w pozostałych porach roku. Wiosną (53%), zimą (49%) i jesienią (47%) 2003 roku najczęściej wyjeżdżali wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów, latem – pracownicy usług i sprzedawcy (76%).

7. Główne kierunki wyjazdów

W 2003 roku w góry wyjechało 18% uczestników wyjazdów krótkookresowych, nad jeziora – 13%, nad morze – 7%; 43% wyjeżdżających na 2-4 dni odwiedzało miasta, 29% – inne tereny, położone poza wymienionymi wcześniej głównymi turystycznymi regionami kraju. Większy niż w 2002 roku (różnica przekraczająca błąd statystyczny) był odsetek wyjeżdżających w góry.

Rys. 22. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według kierunków wyjazdów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

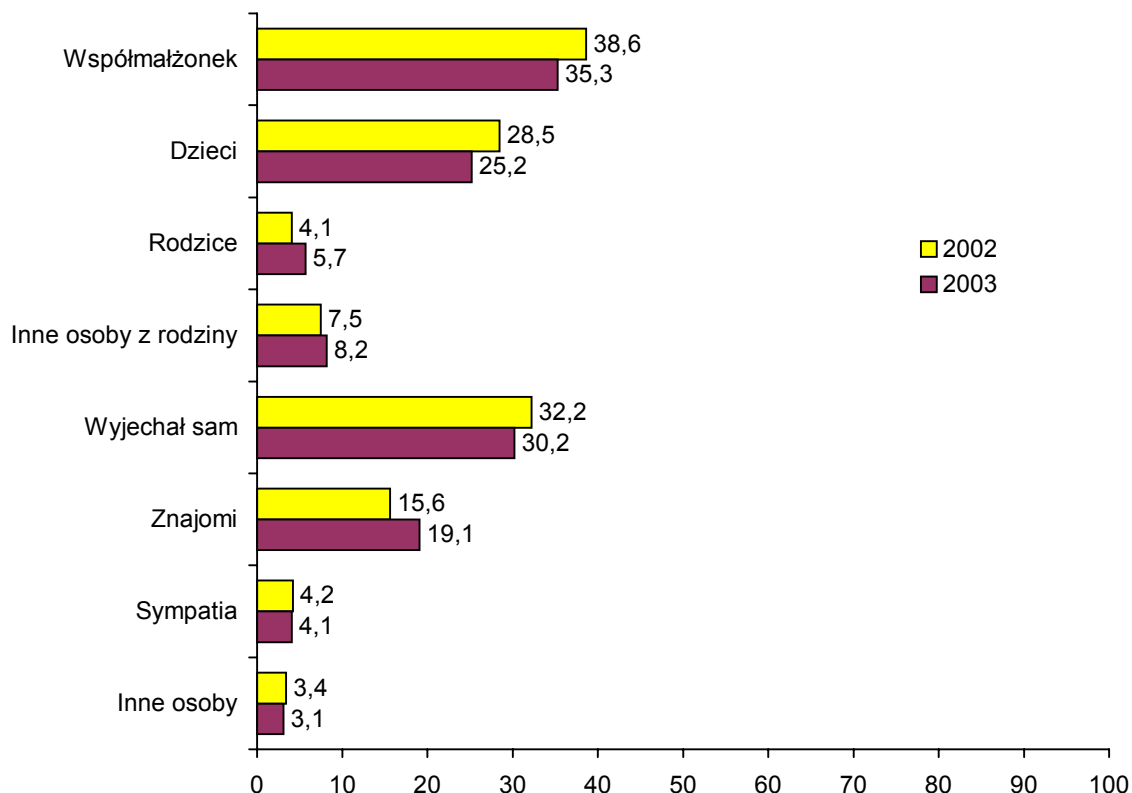
W góry na 2-4 dni najczęściej wyjeżdżali mieszkańcy dużych aglomeracji (34%), prywatni przedsiębiorcy (34%), wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (32%), pracownicy administracyjno-biurowi (30%) i osoby z wyższym wykształceniem (27%). Nad jeziora – młodzież (19%), robotnicy (18%), osoby w dobrej sytuacji materialnej (17%), uczniowie i studenci (17%) oraz mieszkańcy dużych miast (17%). Nad morzem najczęściej przebywali prywatni przedsiębiorcy (12%), mieszkańcy dużych aglomeracji (10%) i osoby w dobrej sytuacji materialnej (10%).

Obserwujemy, że im lepsza sytuacja materialna, tym częstsze wyjazdy w góry i nad jeziora, a im gorsza sytuacja materialna, tym częstsze wyjazdy do miast i na mniej atrakcyjne tereny, poza głównymi regionami turystycznymi. Ponadto im większa miejscowość zamieszkania, tym częstsze wyjazdy w góry; im mniejsza miejscowość zamieszkania, tym częstsze wyjazdy do miast. Im młodszy wiek, tym częstsze wyjazdy nad jeziora, a im niższy poziom wykształcenia, tym częstsze wyjazdy na tereny mniej atrakcyjne turystycznie.

8. Osoby towarzyszące podczas podróży

W 2003 roku na 2-4 dni Polacy najczęściej wyjeżdżali ze współmałżonkiem (35%), bez osób towarzyszących (30%) i z dziećmi (25%). Ze znajomymi (kolegami, koleżankami) wyjechało 19%. Najważniejsze różnice w porównaniu z rokiem 2002 to mniejszy odsetek wyjeżdżających ze współmałżonkiem (o 3 pkt. procentowe), z dziećmi (o 3 pkt.) i samotnie (o 2 pkt.) oraz większy odsetek wyjeżdżających z rodzicami (o 2 pkt.) i ze znajomymi (o 4 pkt.). Co najmniej z jedną osobą z rodziny (współmałżonkiem, dzieckiem, matką, ojcem lub inną osobą), wyjechało 49% (w 2002 r. – 53%).

Rys. 23. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według osób towarzyszących w % (z kim wyjechał?)

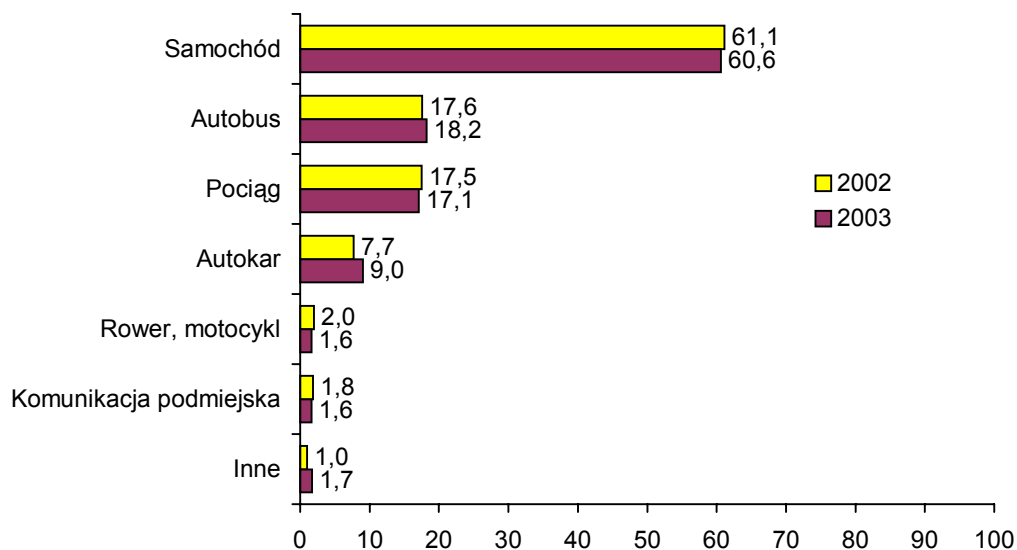
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

9. Środki transportu

W 2003 roku wyjeżdżając na 2-4 dni Polacy najczęściej podróżowali samochodem (61%), potem zaś autobusem (18%), pociągiem (17%) i autokarem (9%). Różnice w porównaniu z 2002 rokiem mieszczą się w granicach błędów statystycznych.

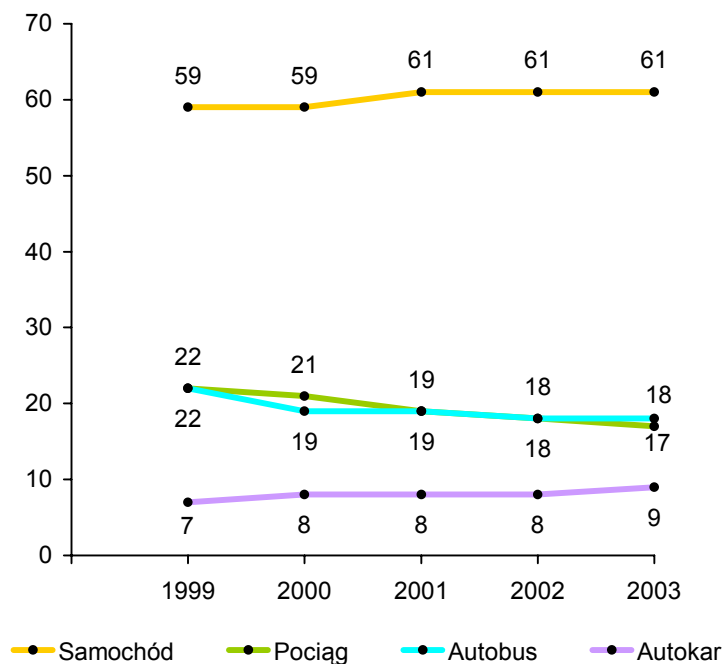
Utrzymuje się wysoki odsetek korzystających z samochodu podczas podróży krótkookresowych. Jeśli chodzi o wyjeżdżających pociągiem, rok 2003 potwierdził zarysowaną w latach 1999-2002 tendencję spadkową. Odsetek korzystających z autokaru nieco wzrósł i osiągnął najwyższy poziom w całym okresie 1999-2003. Odsetek korzystających z kursowego autobusu, podobnie jak korzystających z samochodu, utrzymuje się na tym samym poziomie.

Rys. 24. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 2002 i 2003 według środków transportu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 25. Uczestnictwo Polaków w krajowych wyjazdach krótkookresowych w latach 1999-2003 według głównych środków transportu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

10. Sposoby spędzania czasu

Podczas podróży na 2-4 dni Polacy wypoczywają w sposób jeszcze bardziej bierny niż podczas dłuższych podróży; 46% osób (spadek o 3 pkt. procentowe) poświęca czas życiu towarzyskiemu i rozrywkom. Co prawda wzrósł (o 1 pkt.) odsetek osób, które uprawiały turystykę kwalifikowaną, ale krótkie spacery, poświęcanie czasu życiu towarzyskiemu i rozrywkom oraz słuchanie radia i oglądanie telewizji – to częstsze formy spędzania czasu niż zajęcia sportowo-rekreacyjne, długie wycieczki i zwiedzanie.

Tab. XII Sposoby spędzania czasu przez Polaków podczas podróży krótkookresowych w latach 2002 i 2003 (%)

	2002	2003
1. Spokojny wypoczynek, krótkie spacery	46,9	47,8
2. Życie towarzyskie i rozrywki	49,4	46,3
3. Przebywanie w ciszy, spokoju, z dala od ludzi	13,9	15,4
4. Słuchanie radia, oglądanie telewizji	15,4	13,7
5. Poprawa kondycji fizycznej: gimnastyka, zajęcia fitness, dłuższe spacery i wycieczki, pływanie, gry sportowe	8,6	8,0
6. Chodzenie do kawiarni, restauracji	9,2	7,6
7. Zwiedzanie muzeów, skansenów, zabytków	6,7	7,5
8. Odwiedzanie parków narodowych lub krajobrazowych	5,0	6,7
9. Odwiedzanie miejsc kultu religijnego	6,1	6,2
10. Ulubione zajęcia hobbystyczne (wędkarstwo, fotografowanie, zbieranie grzybów)	6,9	5,4
11. Zdobywanie wiedzy i umiejętności	6,5	5,3
12. Turystyka kwalifikowana (np. żeglarstwo, kajakarstwo, wspinaczki górskie, jazda konna)	3,7	4,6
13. Czytanie	2,4	2,3
14. Udział w przedstawieniach teatralnych, koncertach, seansach filmowych	1,7	2,1
15. Narciarstwo	0,7	1,8
16. Zabiegi lecznicze, sanatoryjne, kuracja klimatyczna	0,5	0,6
17. Specjalistyczne zabiegi rehabilitacyjne związane z inwalidztwem	0,3	0,2
18. Inne zajęcia	22,4	23,3

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2003 roku w zajęciach sportowo-rekreacyjnych lub dłuższych wycieczkach brało udział 8% uczestników 2-4 dniowych podróży (spadek o 1 pkt.), zabytki i muzea zwiedzało 8% (wzrost o 1 pkt.), parki narodowe i krajobrazowe – 7% (wzrost o 2 pkt.), turystykę kwalifikowaną uprawiało 5% (wzrost o 1 pkt.). Oprócz wymienionych, znaczące różnice w porównaniu z 2002 rokiem to więcej wskazań na „przebywanie w ciszy, spokoju, z dala od ludzi” (o 2 pkt. procentowe) oraz mniej wskazań na „słuchanie radia, oglądanie telewizji” (o 2 pkt.), „chodzenie do kawiarni, restauracji” (o 2 pkt.) oraz „ulubione zajęcia hobbystyczne” (o 2 pkt.).

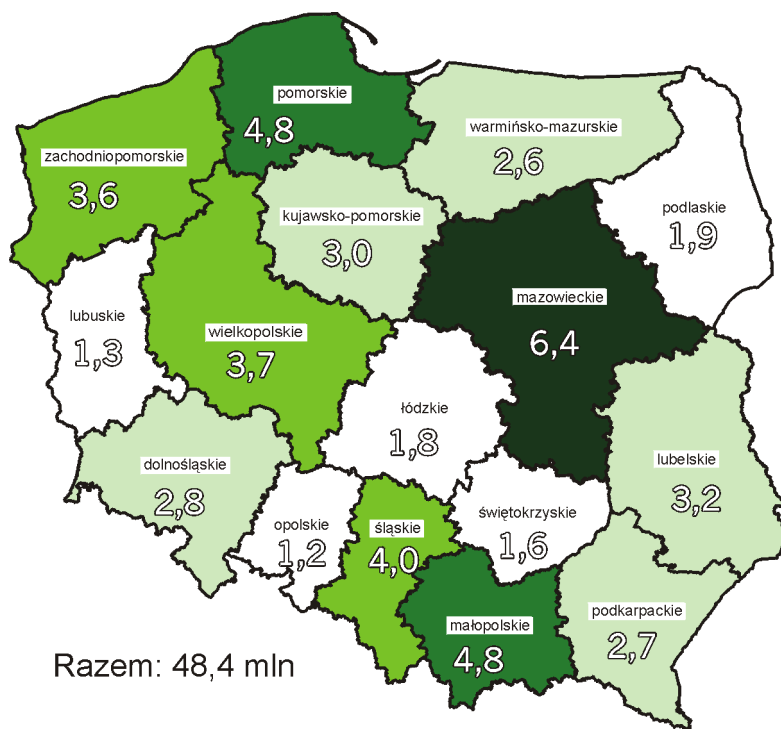
VI. Kierunki krajowych wyjazdów według województw

1. Przyjazdy turystów krajowych do poszczególnych województw

Mniejsze niż w poprzednim roku uczestnictwo w krajowych wyjazdach turystycznych spowodowało, że w 2003 roku, po roku wzrostu, spadła liczba wyjazdów krajowych. Ogólny spadek wyjazdów był związany ze spadkiem liczby podróży, zarówno długookresowych, jak i krótkookresowych. Według szacunków, Polacy odbyli 17,2 mln podróży długookresowych (o 0,8 mln, czyli o 4,4% mniej niż w poprzednim roku) i 31,2 mln krótkookresowych (o 5,0 mln, czyli o 13,8% mniej) – łącznie 48,4 mln podróży (o 5,8 mln, czyli o 10,7% mniej). W rezultacie zanotowano mniej przyjazdów do dziewięciu z szesnastu województw: dolnośląskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, łódzkiego, mazowieckiego, małopolskiego, opolskiego, podkarpackiego i kujawsko-pomorskiego.

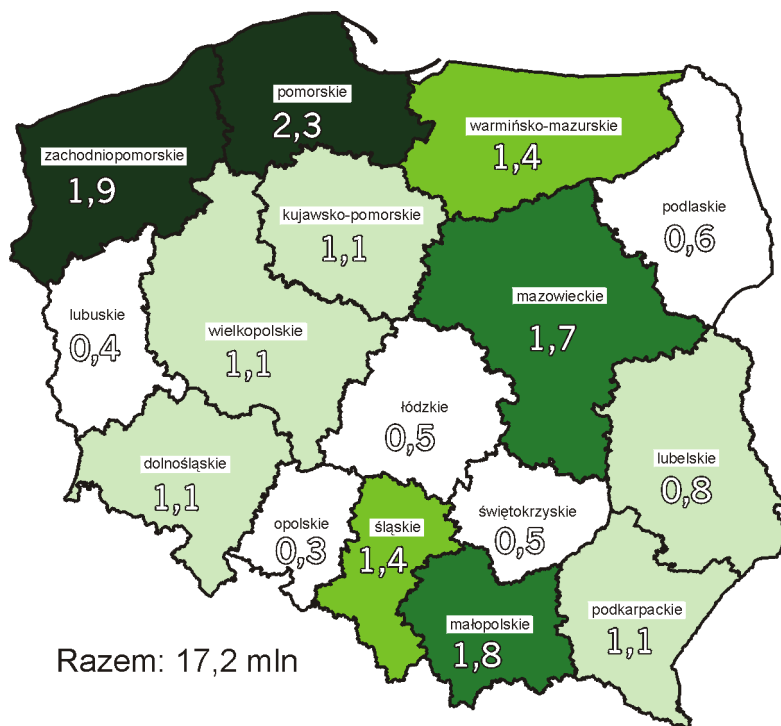
Podobnie jak w poprzednich latach, w recepcji turystów, czyli osób, które na terenie danego województwa spędziły co najmniej jedną noc, szczególnie wyróżnia się województwo mazowieckie. Kolejne miejsca zajmują województwa: małopolskie i pomorskie oraz śląskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie. Te sześć województw przyjęło ponad połowę (55%) całego krajowego ruchu turystycznego. Kolejne pięć województw: lubelskie, kujawsko-pomorskie, podkarpackie, dolnośląskie i warmińsko-mazurskie przyjęło 29%. Tak więc do jedenastu wymienionych województw przyjechało prawie 85% wszystkich podróżujących po kraju Polaków. Cztery spośród wymienionych województw mają na swoim obszarze tereny górskie (małopolskie, śląskie, dolnośląskie i podkarpackie), dwa są województwami nadmorskimi (pomorskie i zachodniopomorskie), dwa pojeziernymi (warmińsko-mazurskie i kujawsko-pomorskie), trzy zaś położone są centralnie. Województwa, które w skali roku przyjęły najmniej krajowych turystów, to: opolskie, lubuskie, świętokrzyskie, łódzkie i podlaskie.

Rys. 26. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2003 roku według województw i liczby podróży (mln)

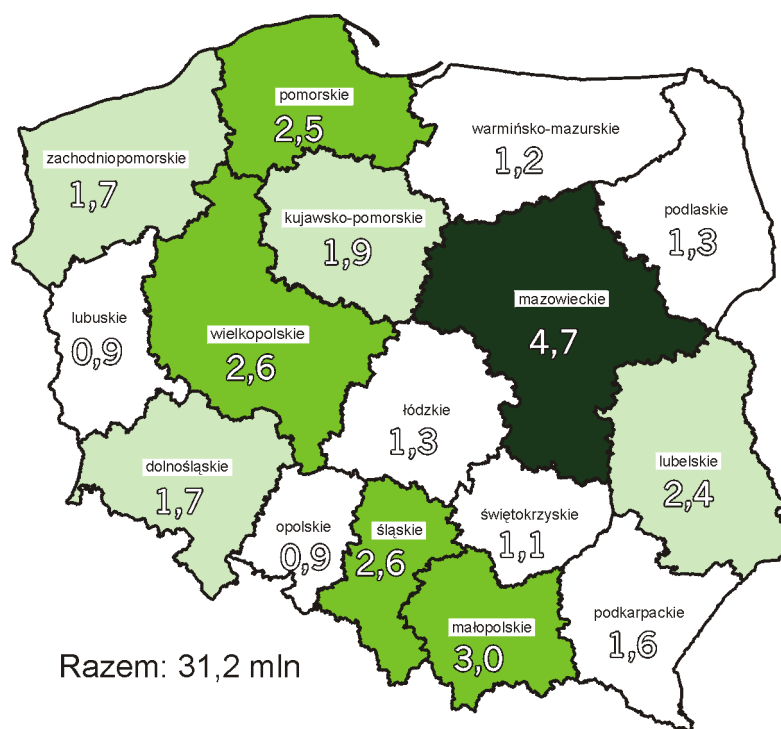
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 27. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2003 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 28. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w 2003 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W czasie podróży długookresowych polscy turyści najczęściej odwiedzali województwa: pomorskie, zachodniopomorskie, małopolskie i mazowieckie. Przyjęły one łącznie 43% uczestników krajowych podróży długookresowych (w 2002 r. – 42%). Są wśród nich dwa nadmorskie (pomorskie i zachodniopomorskie), które przyjęły 23% (w 2002 r. – 22%). Województwa najmniej odwiedzane podczas podróży co najmniej pięciodniowych to: opolskie, lubuskie, łódzkie, podlaskie i świętokrzyskie.

W porównaniu z poprzednim rokiem, większą liczbę przyjazdów długookresowych zano-towano do województw: pomorskiego, wielkopolskiego, małopolskiego, podlaskiego i kujaw-sko-pomorskiego; mniejszą liczbę – do województw: łódzkiego, świętokrzyskiego, mazo-wieckiego, podkarpackiego i lubuskiego. Nie zmieniła się liczba przyjazdów do województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, opolskiego i zachodniopomorskiego. Najbardziej procentowo wzrosła liczba przyjazdów do województw: wielkopolskiego, podla-skiego i pomorskiego; najbardziej spadła – do łódzkiego i świętokrzyskiego. Pięć woje-wództw, które mają na swoim obszarze tereny górskie: dolnośląskie, małopolskie, podkar-packie, śląskie i świętokrzyskie, przyjęło 5,9 mln uczestników wyjazdów długookresowych – o 0,5 mln (8%) mniej niż rok wcześniej. Dwa województwa nadmorskie odwiedziło 4,2 mln uczestników podróży na 5 i więcej dni – o 0,3 mln (8%) więcej.

W recepcji uczestników krajowych podróży krótkookresowych największy udział miało województwo mazowieckie, a potem małopolskie, śląskie, wielkopolskie i pomorskie. Wy-mienione pięć województw przyjęły prawie połowę (49%) uczestników krajowych podróży

krótkookresowych. Ponieważ podróże na krótko w większym stopniu niż długookresowe ograniczają się do terenu własnego województwa, recepcja jest pod tym względem większa w tych województwach, w których znajdują się duże aglomeracje. Najmniej uczestników krótkookresowych podróży turystycznych przyjęły województwa: lubuskie, opolskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie.

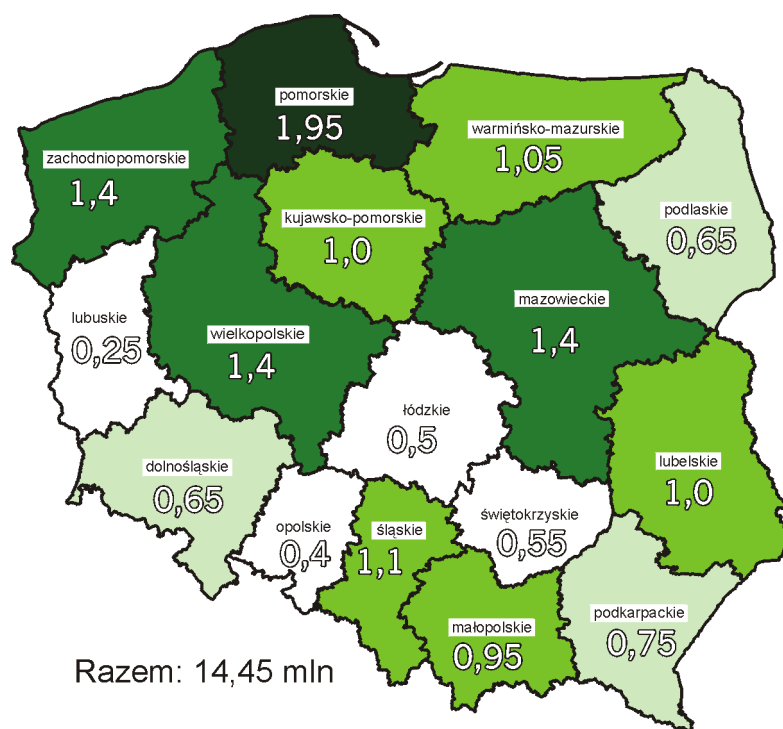
W 2003 roku w porównaniu z rokiem poprzednim większą liczbę wyjazdów krótkookresowych zanotowano do województw: pomorskiego, lubuskiego i zachodniopomorskiego; mniejszą liczbę – do województw: dolnośląskiego, śląskiego, mazowieckiego, małopolskiego, świętokrzyskiego, łódzkiego, opolskiego, podkarpackiego, kujawsko-pomorskiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego. Nie zmieniła się liczba przyjazdów do lubelskiego. Najbardziej procentowo wzrosła liczba wyjazdów do województw pomorskiego i lubuskiego; najbardziej zmalała – do dolnośląskiego, świętokrzyskiego i opolskiego.

Porównując rozmieszczenie krajowego ruchu turystycznego w 2002 i 2003 roku przy uwzględnieniu łącznie wyjazdów długo- i krótkookresowych stwierdzamy, że w ostatnim roku częściej podróżowano do województw (kolejność według różnicy liczby podróży w obu latach): pomorskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego; mniej podróżowano do dolnośląskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, łódzkiego, mazowieckiego, małopolskiego, opolskiego, podkarpackiego i kujawsko-pomorskiego; tak samo często – do lubelskiego, lubuskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. Największy procentowy wzrost liczby podróży odnotowano do województw: pomorskiego i wielkopolskiego; największy spadek – do świętokrzyskiego, łódzkiego i dolnośląskiego.

2. Kierunki wyjazdów Polaków w okresie wakacji

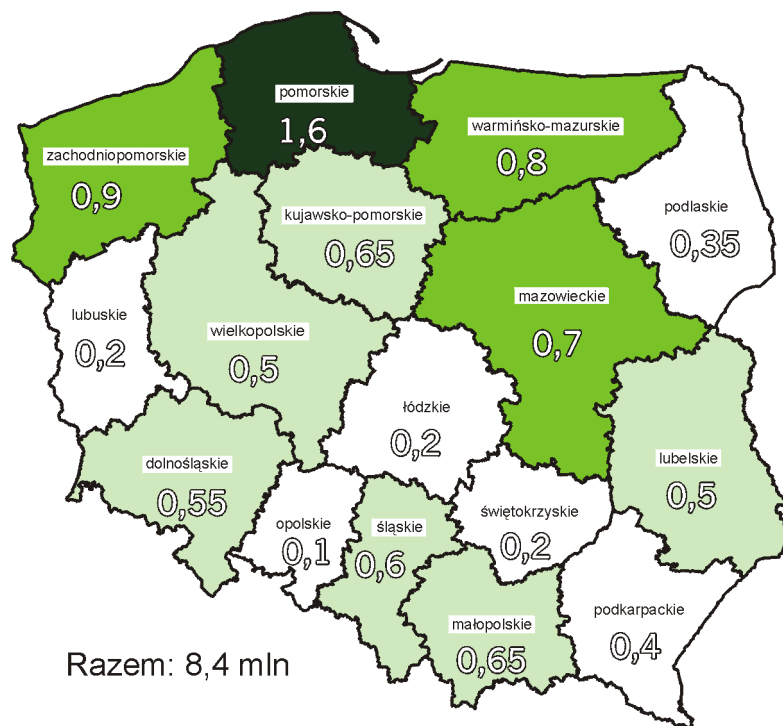
W lipcu i sierpniu Polacy odbyli na terenie kraju 8,4 mln podróży urlopowo-wakacyjnych (długookresowych), czyli o 1,4 mln (14,3%) mniej niż w roku poprzednim. Stanowi to prawie połowę (49%) wszystkich podróży na co najmniej 5 dni, w których uczestniczyli mieszkańcy Polski w ciągu całego roku. Najwięcej letnich wyjazdów długookresowych odnotowano do województw pomorskiego i zachodniopomorskiego. Kolejne najliczniej odwiedzane w tym okresie województwa to warmińsko-mazurskie i mazowieckie. Wymienione cztery województwa przyjęły prawie połowę (45%) wszystkich letnich podróży długookresowych. W porównaniu z poprzednim rokiem więcej przyjazdów zanotowano przede wszystkim do województw: pomorskiego, podlaskiego i wielkopolskiego; mniej – przede wszystkim do zachodniopomorskiego, łódzkiego, małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Największy wzrost liczby przyjazdów dotyczył województw: podlaskiego, wielkopolskiego i pomorskiego; największy spadek – łódzkiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego i zachodniopomorskiego.

Rys. 29. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2003 roku według województw i liczby podróży (mln)

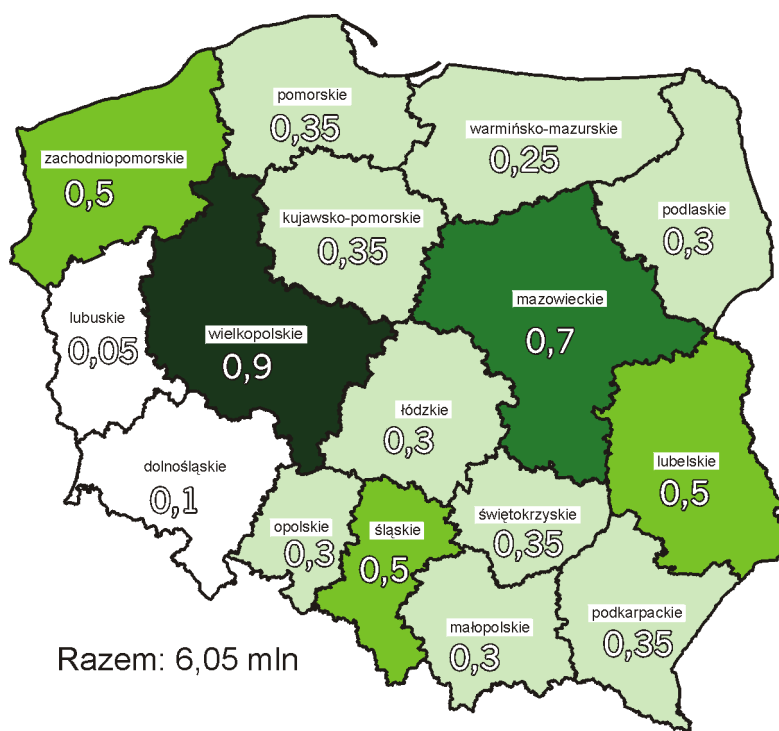
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 30. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2003 roku według województw i liczby podróży długookresowych (mln)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Rys. 31. Natężenie krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu 2003 roku według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Na krótko (2-4 dni) w lipcu i sierpniu 2003 roku Polacy wyjeżdżali 6,05 mln razy, czyli odbyli o 3,85 mln (38,9%) podróży mniej niż rok wcześniej. Stanowi to prawie jedną piątą (19%) wszystkich krótkookresowych podróży, w których uczestniczyli mieszkańcy Polski w ciągu całego roku. Najwięcej wyjazdów na krótko zanotowano do województw: wielkopolskiego, mazowieckiego, śląskiego, lubelskiego i zachodniopomorskiego. Przyjazdy na teren tych pięciu województw stanowiły ponad połowę (51%) wszystkich letnich weekendowych wyjazdów mieszkańców Polski. W porównaniu z poprzednim rokiem więcej przyjazdów zanotowano do województwa wielkopolskiego; mniej – przede wszystkim do małopolskiego i mazowieckiego. Największy spadek liczby przyjazdów dotyczył województw: lubuskiego, dolnośląskiego, małopolskiego i pomorskiego.

W lecie 2003 roku najwięcej turystów (łącznie przyjazdy długookresowe i krótkookresowe) przyjeły województwa: pomorskie, mazowieckie, zachodniopomorskie i wielkopolskie (łącznie 41% całego krajowego ruchu turystycznego w lipcu i sierpniu). Więcej turystów niż w 2002 roku przyjeły województwa: wielkopolskie i podlaskie, mniej – przede wszystkim małopolskie i mazowieckie. Największy wzrost liczby podróży wystąpił w województwie podlaskim; największy spadek – w województwach: lubuskim, łódzkim i małopolskim.

3. Główne zmiany w porównaniu z latami 1999-2002

Tab. XIII Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 1999-2003 według województw i liczby podróży (mln)

	1999	2000	2001	2002	2003
Dolnośląskie	5,4	5,2	3,5	3,9	2,8
Kujawsko-pomorskie	5,4	4,1	2,7	3,1	3,0
Lubelskie	4,8	3,3	2,3	3,2	3,2
Lubuskie	3,2	1,4	1,5	1,3	1,3
Łódzkie	7,2	4,3	2,5	2,7	1,8
Małopolskie	8,1	6,6	5,6	5,3	4,8
Mazowieckie	13,4	9,9	6,5	7,3	6,4
Opolskie	2,0	1,4	1,8	1,6	1,2
Podkarpackie	3,3	2,4	1,7	3,1	2,7
Podlaskie	2,5	1,1	2,8	1,9	1,9
Pomorskie	6,9	4,4	4,6	4,0	4,8
Śląskie	8,1	7,0	4,9	5,0	4,0
Świętokrzyskie	2,7	2,2	2,4	2,6	1,6
Warmińsko-mazurskie	5,1	2,4	2,6	2,6	2,6
Wielkopolskie	7,7	4,5	4,2	3,5	3,7
Zachodniopomorskie	5,1	3,9	4,2	3,5	3,6
Łączna liczba wizyt	90,9	64,1	53,8	54,6	49,4
Liczba podróży	90,7	63,9	53,8	54,2	48,4

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Na tle całego okresu 1999-2003 Polacy odbyli najwięcej krajowych podróży turystycznych w roku 1999. W kolejnych dwóch latach (2000 i 2001), wraz ze spadkiem poziomu uczestnictwa oraz częstotliwości wyjazdów osób aktywnych turystycznie, notujemy spadek liczby podróży krajowych. W 2000 roku spadła ona o 30% w stosunku do roku 1999, w 2001 – o 16% w stosunku do roku 2000. W 2002 roku obserwujemy niewielki wzrost liczby podróży – o niecały jeden procent, a w 2003 – ponowny spadek, o prawie 11%. W rezultacie w całym okresie 1999-2003 nastąpił spadek liczby podróży do wszystkich 16 województw. Porównując liczbę podróży do poszczególnych województw w kolejnych latach okresu 1999-2003 uważamy, że największą liczbę turystów większość z nich przyjechała w roku 1999. Odniesienie liczby przyjazdów do poszczególnych województw w 2003 roku do największej liczby z analizowanego okresu pozwala stwierdzić, które województwa zanotowały największy spadek

liczby przyjazdów, a które w zakresie recepcji turystów w najmniejszym stopniu odczuły skutki ograniczenia aktywności turystycznej Polaków.

Największy spadek liczby podróży (co najmniej z jednym noclegiem, czyli długookresowych i krótkookresowych łącznie) zanotowano w województwach: łódzkim (o 75%) i lubuskim (o 59%). Spadek liczby przyjazdów o około połowy zanotowano w województwach: mazowieckim (52%), wielkopolskim (52%), śląskim (51%), warmińsko-mazurskim (49%) i dolnośląskim (48%). Spadek o około 40% wystąpił w województwach: kujawsko-pomorskim (44%), małopolskim (40%), świętokrzyskim (40%) i opolskim (40%). W najmniejszym stopniu liczba przyjazdów spadła w województwach: lubelskim (33%), pomorskim (30%), zachodniopomorskim (29%), podlaskim (24%) i podkarpackim (18%).

Tab. XIV Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 1999-2003 według województw i liczby podróży długookresowych (mln)

	1999	2000	2001	2002	2003
Dolnośląskie	2,2	1,3	1,0	1,1	1,1
Kujawsko-pomorskie	1,3	1,1	0,9	1,1	1,1
Lubelskie	0,9	1,1	0,8	0,8	0,8
Lubuskie	0,5	0,3	0,4	0,5	0,4
Łódzkie	1,3	1,1	0,6	0,9	0,5
Małopolskie	2,4	2,5	2,3	1,7	1,8
Mazowieckie	3,8	2,3	1,9	1,9	1,7
Opolskie	0,5	0,4	0,2	0,3	0,3
Podkarpackie	1,2	1,0	0,7	1,3	1,1
Podlaskie	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6
Pomorskie	2,6	1,9	2,2	2,0	2,3
Śląskie	2,1	1,5	1,0	1,4	1,4
Świętokrzyskie	0,7	0,5	0,8	0,9	0,5
Warmińsko-mazurskie	1,5	1,1	1,3	1,3	1,4
Wielkopolskie	1,9	1,0	1,0	0,8	1,1
Zachodniopomorskie	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9
Łączna liczba wizyt	25,4	19,4	17,4	18,4	18,0
Liczba podróży	25,2	19,2	17,4	18,0	17,2

Uwaga: łączna liczba wizyt w poszczególnych województwach jest większa niż liczba podróży, gdyż część osób podczas jednej podróży odwiedziła więcej niż jedno województwo.

Podobną analizę przeprowadzono dla podróży długookresowych. Województwo podlaskie, jako jedyne, przyjęło w roku 2003 więcej turystów na co najmniej pięciodniowy wypoczynek niż w latach 1999-2002. Największy spadek liczby przyjazdów długookresowych zanotowano

w województwach: łódzkim (62%), mazowieckim (55%), dolnośląskim (50%), świętokrzyskim (44%), wielkopolskim (42%), opolskim (40%), śląskim (33%) i małopolskim (28%). Mniejszy spadek zanotowano w województwach: lubuskim (20%), kujawsko-pomorskim (15%), podkarpackim (15%), pomorskim (12%) i lubelskim (11%), a najmniejszy – w zachodniopomorskim (10%) i warmińsko-mazurskim (7%).

Tab. XV Natężenie krajowego ruchu turystycznego w latach 1999-2003 według województw i liczby podróży krótkookresowych (mln)

	1999	2000	2001	2002	2003
Dolnośląskie	3,2	3,9	2,5	2,8	1,7
Kujawsko-pomorskie	4,1	3,0	1,8	2,0	1,9
Lubelskie	3,9	2,2	1,5	2,4	2,4
Lubuskie	2,7	1,1	1,1	0,8	0,9
Łódzkie	5,9	3,2	1,9	1,8	1,3
Małopolskie	5,7	4,1	3,3	3,6	3,0
Mazowieckie	9,6	7,6	4,6	5,4	4,7
Opolskie	1,5	1,0	1,6	1,3	0,9
Podkarpackie	2,1	1,4	1,0	1,8	1,6
Podlaskie	2,1	0,7	2,4	1,4	1,3
Pomorskie	4,3	2,5	2,4	2,0	2,5
Śląskie	6,0	5,5	3,9	3,6	2,6
Świętokrzyskie	2,0	1,7	1,6	1,7	1,1
Warmińsko-mazurskie	3,6	1,3	1,3	1,3	1,2
Wielkopolskie	5,8	3,5	3,2	2,7	2,6
Zachodniopomorskie	3,0	2,0	2,3	1,6	1,7
Łączna liczba wizyt	65,5	44,7	36,4	36,2	31,4
Liczba podróży	65,5	44,7	36,4	36,2	31,2

Analiza wykazała, że w 2003 roku więcej niż o połowę w stosunku do roku, w którym przyjazdów na 2-4 dni było najwięcej, spadła ich liczba w województwach: łódzkim (78%), lubuskim (67%), warmińsko-mazurskim (67%), śląskim (57%), dolnośląskim (56%), wielkopolskim (55%), kujawsko-pomorskim (54%) i mazowieckim (51%). Mniejszy spadek obserwujemy w województwach: małopolskim (47%), podlaskim (46%), świętokrzyskim (45%), opolskim (44%), zachodniopomorskim (43%) i pomorskim (42%). Najmniejszy spadek wystąpił w lubelskim (38%) i podkarpackim (24%).

Ogólny wniosek, który nasuwa się na podstawie przedstawionych porównań, jest taki, że skutki zmniejszonej aktywności turystycznej Polaków miały najmniejszy wpływ na wielkość ruchu turystycznego w tych województwach, do których w latach 1998-1999 przyjeżdżało

mało turystów (opolskie, świętokrzyskie), oraz w województwach, które tradycyjnie łączone są ze wzmożonym ruchem turystycznym o charakterze wypoczynkowym (małopolskie, pomorskie, zachodniopomorskie). Spadek natężenia ruchu turystycznego w Polsce, w postaci mniejszej recepcji turystów na swoim terenie, w największym stopniu odczuły województwa aglomeracyjne (mazowieckie, łódzkie), województwo wielkopolskie oraz województwa o umiarkowanym natężeniu ruchu turystycznego w latach 1998-1999 (lubuskie, warmińsko-mazurskie).

VII. Zagraniczne podróże mieszkańców Polski według przekroczeń granicy – zmiany i tendencje w latach 1999-2003

1. Kierunki wyjazdów

W 2002 roku na polskich przejściach granicznych zanotowano 38 729 829 przekroczeń granicy przez polskich obywateli wyjeżdżających do innych krajów, co stanowi spadek o 14,0% w stosunku do roku poprzedniego. Rok 2003 jest trzecim z kolei, w którym obserwujemy spadek. W okresie 1999-2003 ostatni wzrost zanotowano w 2000 roku (o 1,6 mln – 2,9% w stosunku do 1999 r.).

Tab. XVI   **Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według granic (przekroczenia granicy w tys.)**

	1999	2000	2001	2002	2003	Zmiana 03/02
Ogółem	55097	56677	53122	45043	38730	-14,0%
Zachodnia	25505	21463	16035	13293	12657	-4,8%
Południowa	25728	30400	31942	26690	20429	-23,5%
Wschodnia	1835	1837	2075	2552	3180	24,6%
Morska	889	1718	1790	1186	1093	-7,9%
Lotniska	1141	1259	1281	1321	1371	3,8%

Źródło: GUS, na podstawie danych Straży Granicznej.

W 1999 roku krajowy ruch wyjazdowy w podobnym stopniu obciążał granice południową i zachodnią. W latach 2000-2001 zanotowano znaczny spadek liczby przekroczeń granicy za-

chodniej (o 15,8% w 2000 r. i o 25,3% w 2001 r.), a w 2002 roku kolejny (o 17,1%). Jednocześnie w 2000 roku nastąpił zdecydowany wzrost przekroczeń granicy południowej (o 18,2%), którą w roku następnym przekroczyło jeszcze więcej Polaków (kolejny wzrost o 5,1%). W 2002 roku nastąpił pierwszy od szeregu lat spadek przekroczeń granicy południowej (o 16,4%). W rezultacie w latach 2001-2002 utrzymywała się taka struktura ruchu wyjazdowego mieszkańców Polski według granic, że dwukrotnie częściej korzystali z przejść południowych (w 2002 r. – 59,3% wszystkich przekroczeń granicy) niż zachodnich (29,5% wszystkich przekroczeń). W 2003 roku nastąpił kolejny spadek liczby przekroczeń granicy zachodniej (o 4,8%) i znacznie większy spadek liczby przekroczeń granicy południowej (o 23,5%). W efekcie granicę południową przekroczyło już tylko 1,6 razy więcej Polaków niż zachodnią.

Liczba przekroczeń granicy wschodniej w 2000 roku była na podobnym poziomie jak w roku 1999 i dopiero w 2001 roku obserwujemy 13-procentowy wzrost, w 2002 – 23-procentowy, a w 2003 kolejny – największy od 1999 roku (o 23,5%). Przejścia położone na wschodzie skupiają 8,2% wszystkich przekroczeń granicy przez polskich obywateli w ruchu wyjazdowym.

Tab. XVII Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według granic (przekroczenia granicy w %)

	1999	2000	2001	2002	2003
Zachodnia	46,3	37,9	30,2	29,5	32,7
Południowa	46,7	53,6	60,1	59,3	52,8
Wschodnia	3,3	3,3	3,9	5,7	8,2
Morska	1,6	3,0	3,4	2,6	2,8
Lotniska	2,1	2,2	2,4	2,9	3,5
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i Straży Granicznej.

Liczba przekroczeń granicy morskiej w latach 1999-2001 wzrosła dwukrotnie. W 2002 roku liczba przekroczeń granicy morskiej przez Polaków spadła o jedną trzecią, w 2003 roku o kolejne 8%; stanowiła 2,8% wszystkich przekroczeń.

W latach 1999-2003 systematycznie wzrastała liczba wyjazdów Polaków drogą lotniczą: o 20% w ciągu czterech lat. We wrześniu 2001 roku tendencja ta została zahamowana. W 2001 roku wzrost w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 1,7% i był najniższy od kilku lat. W latach 1999-2002 przekroczenia granicy na lotniskach stanowiły więcej niż 2% całego ruchu wyjazdowego w skali roku (od 2,1% w 1999 r. do 2,9% w 2002 r.), a w 2003 roku – 3,5%.

W roku 1999 najwięcej Polaków przekraczało granicę z Niemcami, w latach 2000-2001 – z Czechami. W 1999 roku ruchem wyjazdowym najbardziej obciążona była granica z Niemcami (46,3% wszystkich przekroczeń). W 2000 roku preferencje Polaków w zakresie kierunków wyjazdów uległy zmianie: granicę z Czechami przekroczyło 40,4% wyjeżdżających, a z Niemcami – 37,9%. Różnica ta pogłębiła się w roku następnym: 46,3% mieszkańców Polski udało się za granicę korzystając z przejść polsko-czeskich, 30,2% – z przejść polsko-niemieckich. W roku 2002 udziały przekroczeń granicy z Czechami (46,1%) i Niemcami (29,5%) były w przybliżeniu takie, jak w roku 2001. W 2003 roku liczba przekroczeń granicy polsko-czeskiej spadła o jedną czwartą, a polsko-niemieckiej o 4,8%. W rezultacie udział przekroczeń granicy z Czechami wyniósł 40,1%, z Niemcami zaś – 32,7%.

Do 2000 roku rosła liczba przekroczeń granicy ze Słowacją: w 2001 roku zanotowano niewielki spadek (2,2%), w 2002 roku – znaczny spadek (19,1%), w 2003 roku – podobny (17,8%). Udział przekroczeń granicy polsko-słowackiej w całym ruchu wyjazdowym w 2003 roku wyniósł 12,6%.

W latach 1999-2002 na granicy wschodniej Polacy najczęściej korzystali z przejść między Polską a Federacją Rosyjską (w 2003 r. – 2,4% wszystkich przekroczeń; wzrost o 16,2% w stosunku do 2002 r.). Od 2000 roku drugi po Federacji Rosyjskiej, a od 2003 roku pierwszy wschodni kierunek wyjazdów Polaków to Ukraina. W 2003 roku zanotowano największy na granicy wschodniej wzrost (o 84,6%) i największą w okresie 1999-2003 liczbę wyjazdów Polaków na Ukrainę (niecałe 1,7 mln). W 2003 roku w porównaniu z rokiem poprzednim więcej mieszkańców Polski przekraczało granice ze wszystkimi wschodnimi sąsiadami oprócz Białorusi (granicę z Litwą – o 25,1%).

2. Wyjazdy według typów przejść granicznych

Największą popularnością wśród Polaków udających się w 2003 roku za granicę cieszyły się następujące przejścia: Cieszyn (3,1 mln przekroczeń), Cieszyn-Boguszowice (2,8 mln), Kudowa Słone (1,4 mln), Chałupki (1,3 mln), Chyżne (1,1 mln), Markłowice (1,0 mln), Jakuszyce (0,9 mln) i Gołkowice (0,7 mln) na granicy południowej oraz Świecko (2,1 mln), Jędrzychowice (1,8 mln), Kołbaskowo (1,7 mln), Olszyna (1,6 mln) i Słubice (1,1 mln) na granicy zachodniej. Wszystkie te przejścia są przejściami drogowymi. W 2000 roku notujemy wzrost liczby przekroczeń granicy na przejściach drogowych (o 1%). W 2001 roku, w związku z ogólnym spadkiem liczby wyjazdów Polaków, wystąpił też spadek liczby korzystających z przejść drogowych (o 7,0%), a w 2002 roku – kolejny (o 14,8%). W 2003 roku spadek liczby korzystających z przejść drogowych wyniósł 15,1%, a ich udział w ogólnej liczbie przekroczeń granicy spadł do 90,5%.

W latach 1999-2003 ruch wyjazdowy na przejściach kolejowych co roku spadał (łącznie w całym okresie o 34%; w 2003 roku o 17,6%). Liczba przekroczeń granicy morskiej wzrosła w latach 1999-2002 o jedną trzecią; jej udział w całym ruchu zwiększył się z 1,6% do 2,6%.

W 2003 roku liczba mieszkańców Polski wyjeżdżających za granicę promem lub statkiem spadła w porównaniu z poprzednim rokiem (o 7,8%), a mimo to udział przekroczeń granicy w portach morskich wzrósł do 2,8%.

Tab. XVIII Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według typów przejść granicznych (przekroczenia granicy w tys.)

	1999	2000	2001	2002	2003
Drogowe	51610	52089	48440	41277	35048
Kolejowe	1272	1267	1181	1019	840
Morskie	889	1718	1790	1186	1093
Rzeczne	185	344	430	239	377
Lotnicze	1141	1259	1281	1321	1371
Ogółem	55097	56677	53122	45043	38730

Źródło: GUS, na podstawie danych Straży Granicznej.

Najczęściej wykorzystywanym przez wyjeżdżających Polaków przejściem lotniczym jest Warszawa-Okęcie (1 090 tys. przekroczeń w 2003 r.), morskim – Świnoujście (680 tys.), kolejowym – Kunowice (245 tys.), rzeczonym – Gryfino (371 tys.).

Tab. XIX Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według typów przejść granicznych (przekroczenia granicy w %)

	1999	2000	2001	2002	2003
Drogowe	93,7	91,9	91,2	91,6	90,5
Kolejowe	2,3	2,3	2,2	2,3	2,2
Morskie	1,6	3,0	3,4	2,6	2,8
Rzeczne	0,3	0,6	0,8	0,5	1,0
Lotnicze	2,1	2,2	2,4	2,9	3,5
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i Straży Granicznej.

3. Sezonowość wyjazdów

W latach 1999-2001 miesiącem, w którym rejestrowano najwięcej zagranicznych wyjazdów Polaków, był sierpień; na drugim miejscu był lipiec. W 2002 roku było odwrotnie,

a w 2003 znowu tak jak w latach 1999-2001. Trzecim miesiącem pod względem wielkości ruchu wyjazdowego był w latach 1999-2001 czerwiec, w 2002 roku – maj, w 2003 – ponownie czerwiec. Najmniej wyjazdów notowano w lutym (1999 r.), w styczniu (2000), listopadzie (2001) i grudniu (2002 i 2003).

Tab. XX Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według miesięcy (przekroczenia granicy w mln)

	1999	2000	2001	2002	2003
Styczeń	3,212	3,680	3,791	3,013	2,763
Luty	2,949	3,874	3,665	3,372	2,693
Marzec	3,701	3,996	3,748	3,591	2,797
Kwiecień	3,764	4,664	3,992	3,524	2,796
Maj	4,473	4,740	4,652	4,392	3,444
Czerwiec	4,890	4,907	4,875	4,190	3,518
Lipiec	6,711	6,642	6,072	5,314	4,345
Sierpień	7,989	6,814	6,476	5,271	4,787
Wrzesień	4,775	4,644	4,275	3,795	3,387
Październik	4,307	4,300	4,002	3,063	2,918
Listopad	4,138	3,946	3,525	2,808	2,679
Grudzień	4,186	4,473	4,049	2,709	2,603
Ogółem	55,1	56,7	53,1	45,0	38,7

Źródło: GUS, na podstawie danych Straży Granicznej.

W analizowanym okresie w obu letnich miesiącach granicę przekroczyło od 23,5% (2002 r.) do 26,7% (1999) wszystkich wyjeżdżających Polaków. W 2003 roku udział ten wyniósł 23,6%. W 2003 roku w miesiącach wakacyjnych granicę przekroczyło 9,1 mln Polaków udających się do innych krajów (o 13,7% mniej niż w roku poprzednim, przy spadku liczby wyjazdów w całym roku o 14,0%). W każdym miesiącu 2003 roku wyjeżdżało za granicę mniej Polaków niż rok wcześniej (największy spadek w marcu: 22,1%, najmniejszy w grudniu: 3,9%).

Tab. XXI Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według kwartałów (przekroczenia granicy w mln)

	1999	2000	2001	2002	2003
I kwartał	9,862	11,550	11,204	9,976	8,253
II kwartał	13,127	14,311	13,519	12,106	9,758
III kwartał	19,475	18,100	16,823	14,380	12,519
IV kwartał	12,631	12,719	11,576	8,580	8,200
Ogółem	55,1	56,7	53,1	45,0	38,7

Źródło: GUS, na podstawie danych Straży Granicznej.

Tab. XXII Zagraniczne wyjazdy polskich obywateli w latach 1999-2003 według kwartałów (przekroczenia granicy w %)

	1999	2000	2001	2002	2003
I kwartał	17,9	20,4	21,1	22,1	21,3
II kwartał	23,8	25,3	25,4	26,9	25,2
III kwartał	35,4	31,9	31,7	31,9	32,3
IV kwartał	22,9	22,4	21,8	19,1	21,2
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i Straży Granicznej.

W związku z kulminacją wyjazdów w okresie letnim, w latach 1999-2003 w strukturze wyjazdów według kwartałów dominował III kwartał. Granicę przekraczało wtedy ponad 30% wszystkich Polaków wyjeżdżających w danym roku (największy odsetek w 1999 r. – 35,4%). Drugi pod względem udziału w całorocznym ruchu wyjazdowym był w latach 1999-2003 II kwartał. Co roku w okresie 1999-2001 najmniejszy odsetek zagranicznych wyjazdów Polaków notowano w I kwartale; w 2002 i w 2003 roku – w IV kwartale.

VIII. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych – zmiany i tendencje w latach 1999-2003

1. Poziom uczestnictwa

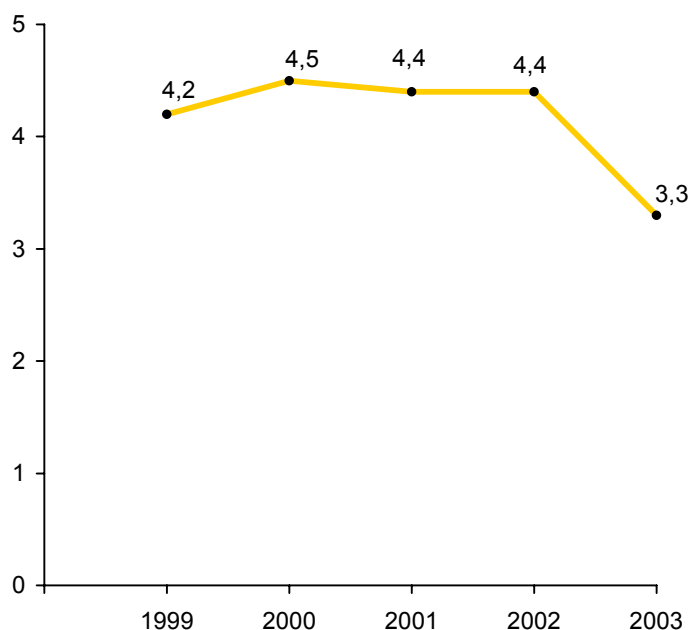
W okresie 1999-2003 uczestnictwo Polaków w zagranicznych wyjazdach turystycznych wynosiło od 11% w 2003 roku do 15% w 2000. W latach 1999-2002 turystycznie (tzn. co najmniej z jednym noclegiem) wyjeżdżało za granicę ponad 4 mln Polaków w wieku 15 i więcej lat, a w 2000 roku nawet 4,5 mln. W 2003 roku obserwujemy zdecydowany spadek liczby uczestniczących w wyjazdach zagranicznych: do 3,3 mln osób.

W latach 1999-2002 liczba dzieci do 14 lat uczestniczących w turystycznych wyjazdach zagranicznych wahała się od 410 tys. w 1999 roku do 520 tys. w 2001. W 2002 roku, po trzech latach wzrostu, notujemy piętnastoprocentowy spadek liczby dzieci wyjeżdżających turystycznie za granicę: do 440 tys., a w 2003 roku trzydziestoprocentowy: do 310 tys.

W 2003 roku Polacy w wieku 15 i więcej lat odbyli 6,2 mln podróży zagranicznych. Jeśli doliczyć do tego zagraniczne wyjazdy dzieci do 14 lat (0,55 mln podróży) oraz Polaków, którzy wyjechali za granicę na dłużej niż trzy miesiące i krócej niż rok (0,45 mln), można przyjąć, że w 2003 roku mieszkańcy Polski odbyli około 7,2 mln zagranicznych podróży turystycznych⁶. Jest to o 14,3% mniej niż w 2002 roku (8,4 mln) i o 6,5% mniej niż w 2001 roku (7,7 mln).

---

⁶ W tym fragmencie tekstu odpowiednie dane przedstawiono w zaokrągleniu do jednego miejsca po przecinku. Kolejne obliczenia były dokonywane bez zaokrągleń.

Rys. 32. Polacy w wieku 15 i więcej lat uczestniczący w zagranicznych wyjazdach turystycznych w latach 1999-2003 (mln)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXIII Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 w podziale na długookresowe i krótkookresowe (%)

	1999	2000	2001	2002	2003
Długookresowe	11,2	12,3	11,5	11,4	8,2
Krótkookresowe	3,1	3,7	3,3	3,8	3,1
Ogółem	13,6	14,5	14,0	14,1	10,5

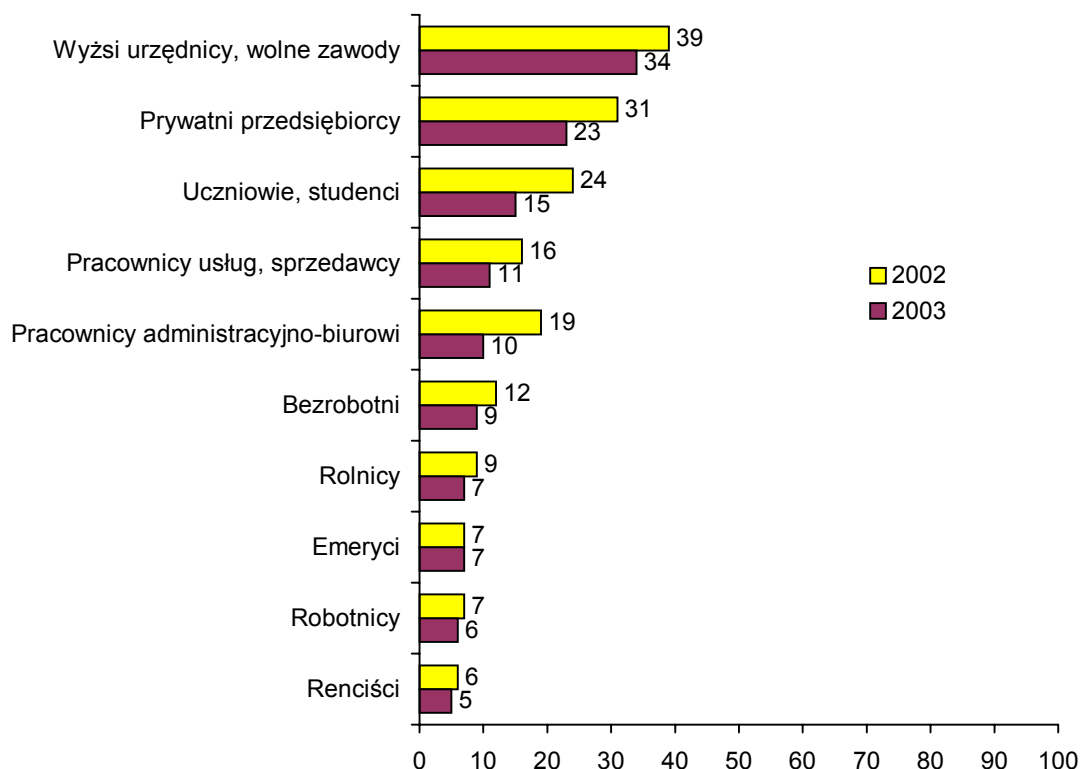
Źródło: badania Instytutu Turystyki

Większość Polaków wyjeżdżających za granicę uczestniczy w podróżach długookresowych obejmujących co najmniej 5 dni. Spośród 3,3 mln osób w wieku 15 i więcej lat, które wyjeżdżały za granicę w 2003 roku, w podróżach co najmniej pięciodniowych uczestniczyło 2,6 mln, w wyjazdach na 2-4 dni – 1,0 mln.

W latach 1999-2003 uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych najbardziej różnicowały trzy cechy: przynależność do grupy społeczno-zawodowej, poziom wykształcenia i sytuacja

materialna. Ich znaczenie w poszczególnych latach było różne: w latach 1999, 2001 i 2003 najbardziej różnicowała przynależność do grupy społeczno-zawodowej, w latach 2000 i 2002 sytuacja materialna. W ostatnim roku wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów prawie siedem razy częściej uczestniczyli w wyjazdach zagranicznych niż renciści. W roku 2003 w nieco mniejszym stopniu niż w poprzednim różnicowała sytuacja materialna, w większym zaś – przynależność do grupy społeczno-zawodowej i wykształcenie. Mniej niż trzy wymienione cechy i w mniejszym stopniu niż rok wcześniej, różnicował również wiek i miejsce zamieszkania.

Rys. 33. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według grup społeczno-zawodowych (%)

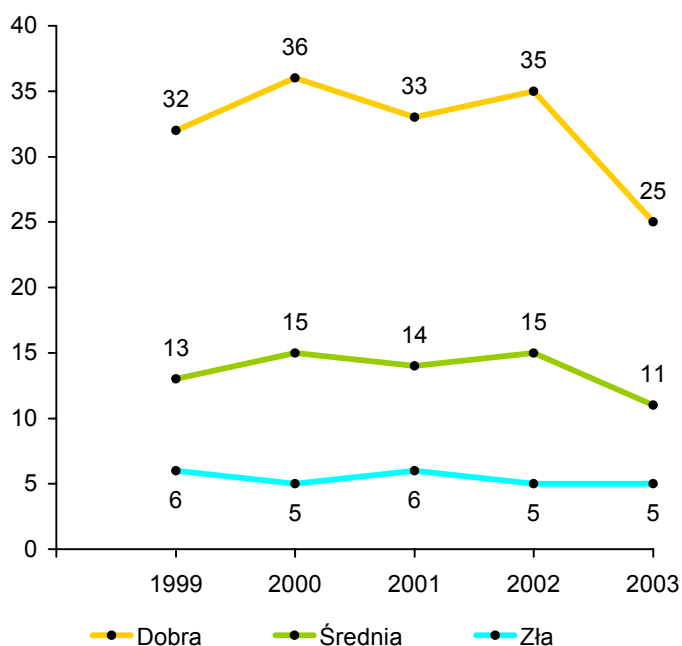

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Spośród kategorii osób wyróżnionych ze względu na różne cechy najwyższe wskaźniki uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku obserwujemy wśród wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów (34%), osób z wyższym wykształceniem (27%), osób w dobrej sytuacji materialnej (25%) i prywatnych przedsiębiorców (23%).

W 2003 roku zarówno uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach długookresowych, jak i krótkookresowych najbardziej różnicowała przynależność do grupy społeczno-zawodowej, a następnie sytuacja materialna i wykształcenie.

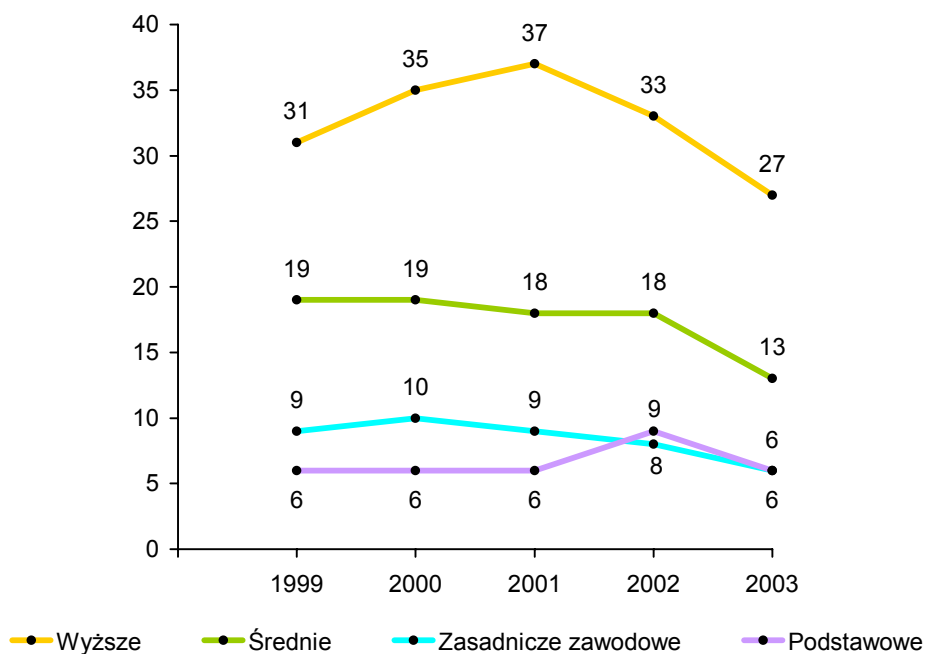
Rys. 34. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według sytuacji materialnej (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W 2003 roku obserwujemy spadek poziomu uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych osób będących zarówno w dobrej, jak i średniej sytuacji materialnej oraz utrzymujący się bez zmian poziom uczestnictwa osób w złej sytuacji.

W latach 1999-2001 wyższy poziom wykształcenia łączył się z częstszymi wyjazdami za granicę. W roku 2002, wskutek wzrostu uczestnictwa osób z wykształceniem podstawowym i nieznacznego spadku uczestnictwa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, tę pierwszą kategorię cechował wyższy poziom uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych niż drugą. W 2003 roku uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych osób należących do obu kategorii wykształcenia było podobne.

Rys. 35. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według wykształcenia (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXIV Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według wieku (%)

	1999	2000	2001	2002	2003
15-19 lat	23	21	16	19	14
20-29	17	18	19	21	12
30-39	15	17	17	15	14
40-49	12	15	15	14	11
50-59	13	14	13	12	10
60 i więcej lat	6	6	6	6	5
Ogółem	14	15	14	14	11

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Analizując wiek badanych obserwujemy, że w każdym roku okresu 1999-2003 wyższe wskaźniki uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych niż całą populację Polaków charakteryzowały osoby w wieku 20-39 lat; niższe – osoby w wieku 50 i więcej lat.

Tab. XXV Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według miejscowości zamieszkania (%)

	1999	2000	2001	2002	2003
Wieś	7	7	9	8	7
Miasto do 20 tys. mieszkańców	15	18	12	15	11
Miasto 21-100 tys.	13	15	18	16	11
Miasto 101-500 tys.	19	19	16	16	14
Miasto ponad 500 tys. mieszkańców	26	26	22	24	14
Ogółem	14	15	14	14	11

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

W latach 1999-2003 mieszkańcy miast częściej wyjeżdżali za granicę niż mieszkańcy wsi, mieszkańcy zaś większych miast raczej częściej niż mieszkańcy mniejszych, chociaż w poszczególnych latach obserwujemy odstępstwa od tej ostatniej reguły. Po dwóch latach (1999 i 2000) bardzo dużego zróżnicowania poziomu uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych ze względu na miejsce zamieszkania, w 2001 roku zróżnicowanie zmalało. W 2002 roku ponownie wzrosło: nastąpił spadek uczestnictwa mieszkańców wsi i wzrost uczestnictwa mieszkańców największych miast. W 2003 roku zróżnicowanie było mniejsze niż w roku 2001: nieznacznie spadło uczestnictwo mieszkańców wsi w wyjazdach zagranicznych, bardzo zaś gwałtownie spadło uczestnictwo mieszkańców dużych aglomeracji.

2. Częstotliwość wyjazdów

W latach 1999-2001 średnia zagraniczna podróż obejmowała ponad 11 noclegów, a średnia liczba wyjazdów na osobę wynosiła od 1,5 do 1,9. W 2001 roku średnia długość pobytu poza krajem podczas takiej podróży była najwyższa w analizowanym okresie (11,9 noclegu), ale najniższa okazała się średnia liczba podróży przypadająca na uczestnika zagranicznych wyjazdów (1,5). W 2002 roku spadła średnia długość pobytu (10,2 noclegu), ale wzrosła średnia liczba podróży na osobę (1,7). W 2003 roku wzrosła zarówno długość pobytu (10,9 noclegu), jak i średnia liczba wyjazdów na osobę (1,9).

W 2003 roku w porównaniu z 2002 rokiem częściej wyjeżdżali przede wszystkim prywatni przedsiębiorcy, osoby zamieszkałe w miastach liczących 21-100 tys. mieszkańców i bezrobotni; rzadziej wyjeżdżali przede wszystkim pracownicy usług i sprzedawcy, osoby w wieku 40-49 lat, wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów oraz osoby w złej sytuacji materialnej.

Tab. XXVI Częstość wyjazdów i średnia długość pobytu (liczba noclegów) podczas podróży zagranicznych w latach 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Liczba wyjazdów na osobę	1,6	1,9	1,5	1,7	1,9
Średnia długość pobytu	11,5	11,5	11,9	10,2	10,9

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXVII Średnia liczba wyjazdów zagranicznych na osobę w 2003 roku według cech społeczno-demograficznych

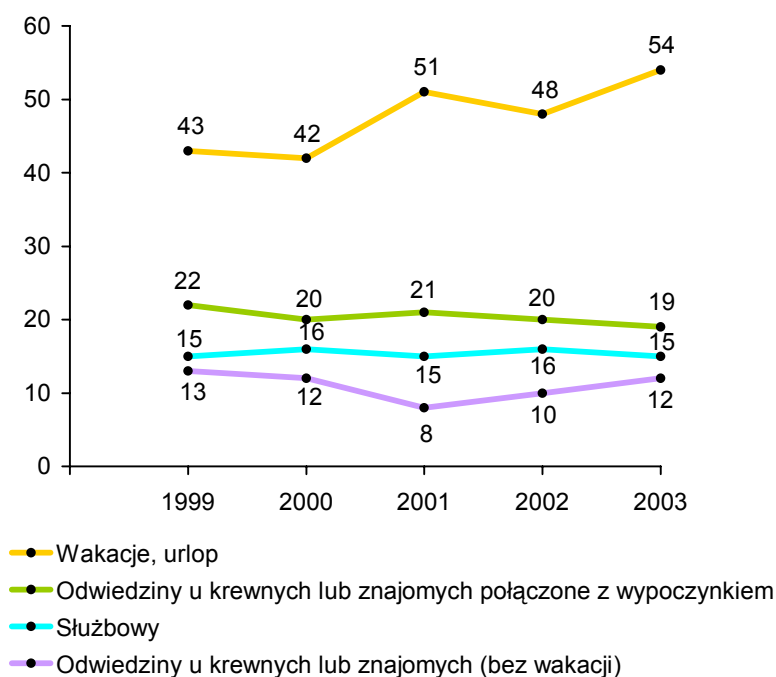
		Średnia
Ogółem		1,9
Płeć	Mężczyzna	2,0
	Kobieta	1,8
Wiek	15-19 lat	1,7
	20-29 lat	1,7
	30-39 lat	2,0
	40-49 lat	1,8
	50-59 lat	1,4
	60 i więcej lat	1,5
Wykształcenie	Podstawowe	1,6
	Zasadnicze zawodowe	2,0
	Średnie	1,6
	Wyższe	1,7
Miejsce zamieszkania	Wieś	1,4
	Miasto do 20 tys. mieszkańców	1,5
	Miasto 21-100 tys. mieszkańców	2,0
	Miasto 101-500 tys. mieszkańców	1,9
	Miasto pow. 500 tys. mieszkańców	1,6
Sytuacja materialna	Dobra	1,9
	Średnia	1,5
	Zła	2,0
Grupa społeczno-zawodowa	Robotnicy	1,8
	Rolnicy	2,0
	Pracownicy adm.-biurowi	1,5
	Pracownicy usług i sprzedawcy	1,7
	Wyżsi urzędnicy, wolne zawody	1,4
	Prywatni przedsiębiorcy	2,7
	Uczniowie, studenci	1,5
	Emeryci	1,3
	Renciści	1,3
	Bezrobotni	2,2
	Inne kategorie osób	1,5

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

3. Cele wyjazdów

W okresie 1999-2002 wśród Polaków udających się za granicę wzrósł odsetek wyjeżdżających w celach typowo turystycznych (wakacje, urlop): z 43% w 1999 roku do 48% w 2002. Jednocześnie obserwujemy spadek odsetka wyjeżdżających do rodziny lub znajomych: z 22% w 1999 roku do 20% w 2002 w wypadku łączenia odwiedzin z celami turystycznymi oraz z 13% w 1999 roku do 10% w 2002 w wypadku samych odwiedzin. W 2003 roku notujemy wzrost odsetka wyjeżdżających w celach typowo turystycznych do 54%. Mniejszy był odsetek łączących odwiedzin z celami turystycznymi (19%), większy zaś – wyjeżdżających wyłącznie w odwiedziny (12%). Od 1999 roku w celach służbowych wyjeżdża nie mniej niż 15% uczestników wyjazdów zagranicznych. W latach 2000 i 2002 wskaźnik ten był najwyższy (16%); w 2003 wyniósł 15%.

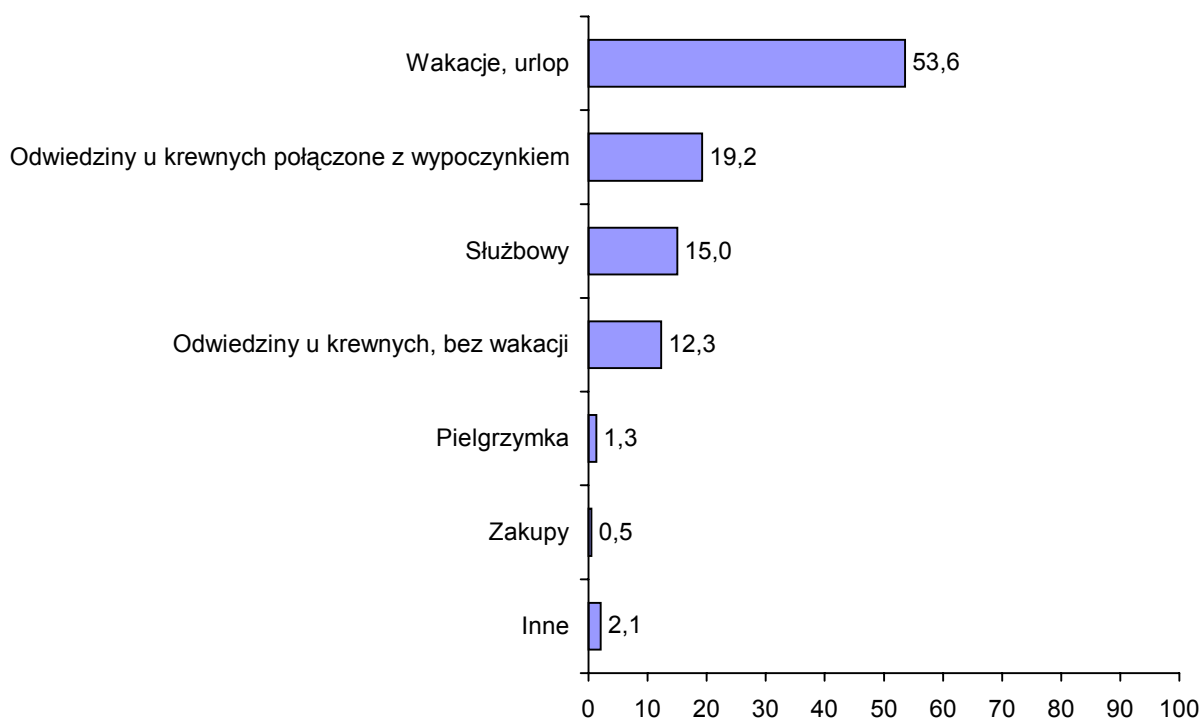
Rys. 36. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według głównych celów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Im lepsza sytuacja materialna i większa miejscowość zamieszkania, tym częstsze wyjazdy za granicę w celach turystyczno-wypoczynkowych. Z kolei im gorsza sytuacja materialna, tym częstsze wyjazdy w odwiedziny do krewnych lub znajomych – zarówno połączone, jak i nie połączone z celami typowo turystycznymi.

Rys. 37. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku według celów (%)

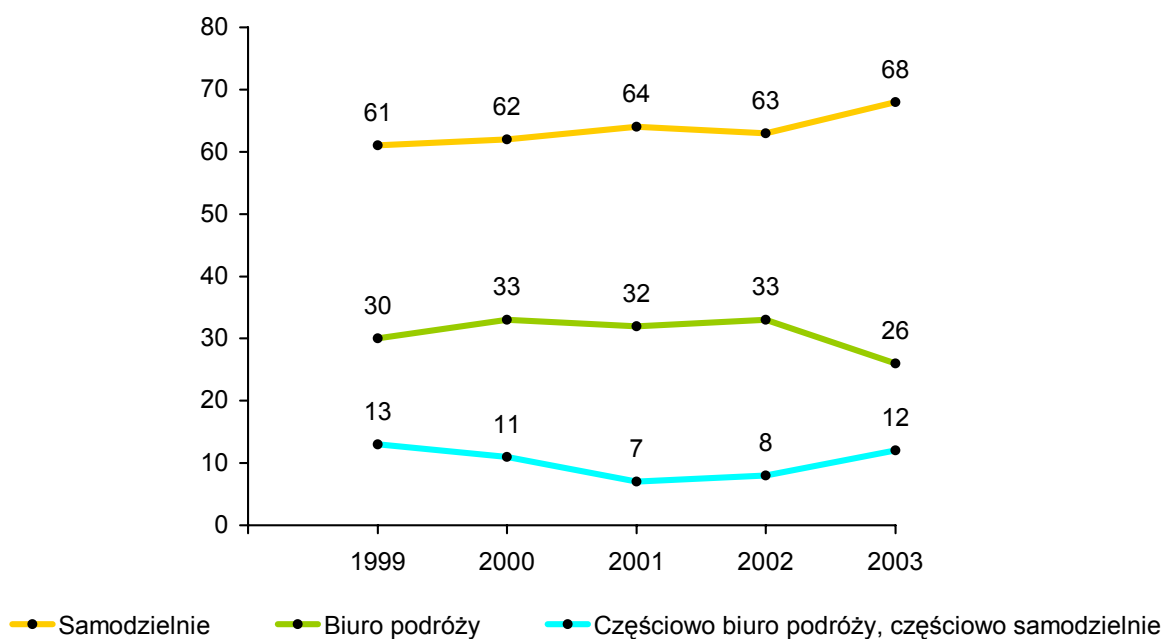
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Na turystyczny cel wyjazdu zagranicznego, określanej jako spędzanie urlopu lub wakacji, najczęściej wskazywały osoby w wieku 15-19 lat (76%), uczniowie i studenci (71%), osoby zamieszkałe w miastach liczących ponad 500 tys. mieszkańców (69%), wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (67%) oraz osoby w dobrej sytuacji materialnej (65%). W odwiedzinach do krewnych lub znajomych połączone z celami turystycznymi najczęściej wyjeżdżali rolnicy (35%), osoby w wieku 60 i więcej lat (34%) oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (31%). W wyjazdach zagranicznych, których wyłączną motywacją było odwiedzenie rodziny (znajomych), najczęściej uczestniczyły osoby w złej sytuacji materialnej (25%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (25%), bezrobotni (25%), rolnicy (23%) i renciści (23%). Za granicę w celach służbowych i w interesach najczęściej wyjeżdżali prywatni przedsiębiorcy (33%), wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (29%), robotnicy (28%), osoby z wyższym wykształceniem (26%) i osoby w wieku 30-39 lat (25%). Na zakupy najczęściej wyjeżdżali rolnicy (5%) i robotnicy (4%). W wyjazdach o charakterze pielgrzymki najczęściej uczestniczyli pracownicy administracyjno-biurowi (9%) i osoby w wieku 60 i więcej lat (4%).

4. Formy organizacyjne

W okresie 1999-2002 odsetek Polaków korzystających z pełnej oferty biura podróży kształtował się na poziomie nie przekraczającym jednej trzeciej wszystkich uczestniczących w wyjazdach zagranicznych; w 2003 roku odsetek ten wyniósł 26% – co oznacza spadek o 9 punktów procentowych. W 2003 roku odnotowujemy wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim (o 4 pkt. procentowe) odsetka wyjeżdżających, którzy w biurze podróży wykupili tylko niektóre usługi. Wzrósł również odsetek Polaków organizujących swoje wyjazdy zagraniczne całkowicie samodzielnie (o 5 pkt.). Zatem po kilku latach niewielkich zmian uczestnictwa Polaków w wyjazdach zagranicznych według form organizacyjnych, w 2003 roku obserwujemy znaczne odejście od form w pełni zorganizowanych na rzecz wyjazdów zorganizowanych całkowicie lub częściowo samodzielnie.

Rys. 38. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według form organizacyjnych (%)

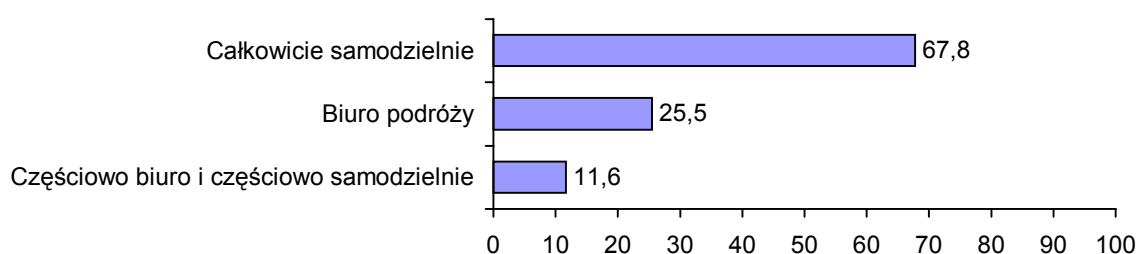
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Wycieczki i inne wyjazdy całkowicie zorganizowane przez biura podróży i innych organizatorów turystyki cieszyły się największą popularnością wśród wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów (42%), osób z wyższym wykształceniem (32%), mieszkańców dużych aglomeracji (32%) oraz pracowników usług i sprzedawców (32%). Samodzielnie najczęściej organizowali sobie wyjazdy rolnicy (89%), bezrobotni (88%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (87%) i robotnicy (87%). Z wyjazdów organizowanych

samodzielnie, ale z pomocą biura podróży, najczęściej korzystała młodzież (25%), wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (18%), osoby z wykształceniem podstawowym (17%) i wyższym (16%) oraz będące w dobrej sytuacji materialnej (14%).

Zaobserwowano, że im lepsza sytuacja materialna badanych, tym większy odsetek uczestniczących w wyjazdach zagranicznych organizowanych całkowicie i częściowo przez biura podróży oraz mniejszy odsetek uczestniczących w wyjazdach organizowanych całkowicie samodzielnie.

Rys. 39. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku według form organizacyjnych (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXVIII Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w latach 2001-2003 według form organizacyjnych (%)

	2001	2002	2003
Biuro podróży	47	58	39
Częściowo biuro podróży, częściowo samodzielnie	10	7	15
Samodzielnie	50	44	51

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

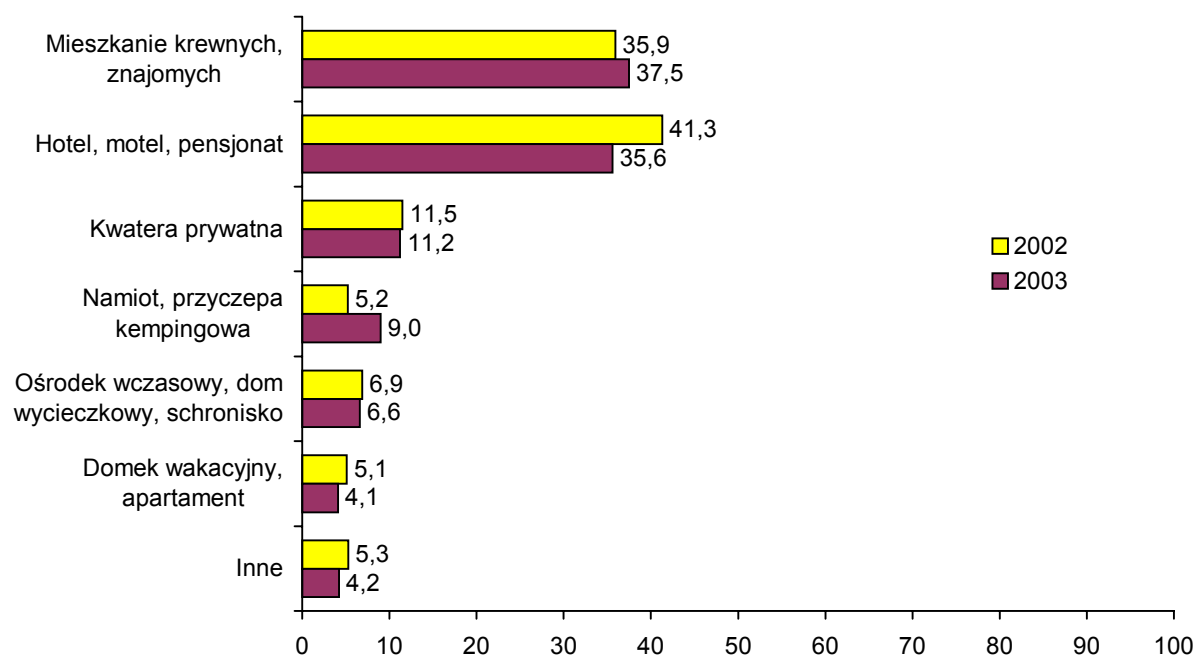
Struktura uczestniczących w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych według form organizacyjnych podróży jest zasadniczo inna niż w odniesieniu do wyjazdów zagranicznych w ogóle. Obserwujemy jednak, że w 2003 roku Polacy wyjeżdżający za granicę w celach typowo turystycznych również w mniejszym stopniu korzystali z pełnej oferty biur podróży (39%). Ponad połowa (51%) organizowała sobie taki wyjazd całkowicie samodzielnie, a 15% jedynie przy współudziale biura podróży.

5. Rodzaje zakwaterowania

W 2003 roku podczas zagranicznych podróży Polacy częściej korzystali z gościny u krewnych lub znajomych: 38% (wzrost o 2 pkt. procentowe) niż z hoteli, moteli i pensjonatów: 36% (spadek o 6 pkt.); 11% wynajęło kwatery prywatną, 9% zatrzymało się na kempingu z namiotem lub przyczepą (wzrost o 4 pkt.), 7% – w ośrodku wczasowym, domu wycieczkowym lub schronisku młodzieżowym, 4% – w wynajętym domu wakacyjnym lub apartamencie.

Z hoteli, moteli i pensjonatów najczęściej korzystali wyżsi urzędnicy i przedstawiciele wolnych zawodów (70%), osoby z wyższym wykształceniem (57%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (55%); z gościny krewnych lub znajomych – bezrobotni (80%), osoby w złej sytuacji materialnej (65%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (63%), mieszkańcy wsi (57%) i rolnicy (57%); z kwater prywatnych – prywatni przedsiębiorcy (23%), osoby zamieszkałe w dużych miastach (16%) i osoby w średniej sytuacji materialnej (15%); z ośrodków wczasowych, domów wycieczkowych i schronisk młodzieżowych – osoby w wieku 15-19 lat (23%), uczniowie i studenci (17%); z kempingów – rolnicy (27%), pracownicy usług i sprzedawcy (22%) oraz uczniowie i studenci (16%); z domków wakacyjnych i apartamentów – pracownicy usług i sprzedawcy (17%) oraz osoby z wyższym wykształceniem (9%).

Rys. 40. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według rodzajów zakwaterowania (%)

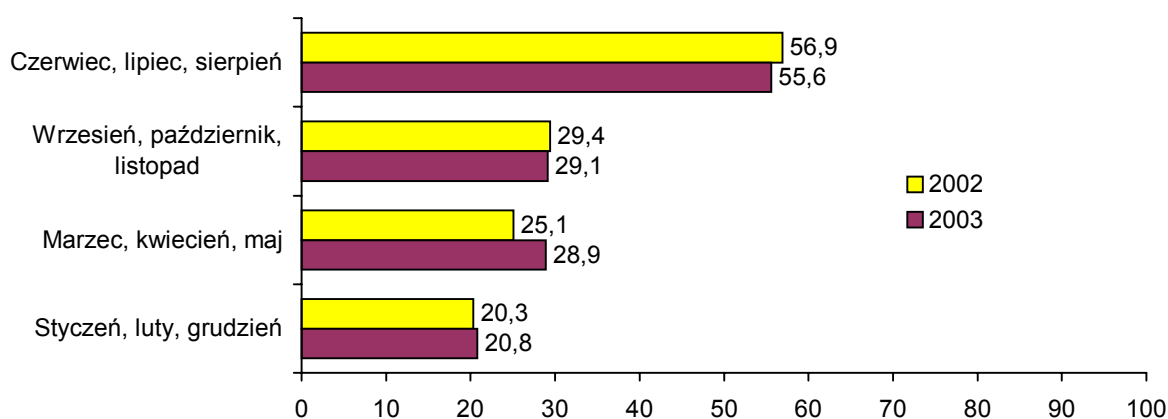
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

6. Terminy wyjazdów

W 2003 roku 56% uczestników wyjazdów zagranicznych wyjechało w lecie, 29% jesienią, 29% na wiosnę (wzrost o 4 pkt.), 21% w zimie.

Latem najczęściej wyjeżdżała młodzież w wieku 15-19 lat (70%), pracownicy usług i sprzedawcy (68%), rolnicy (66%), osoby zamieszkałe w miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców (64%); jesienią – rolnicy (54%), renciści (45%), prywatni przedsiębiorcy (44%) oraz osoby w wieku 60 i więcej lat (39%); wiosną – prywatni przedsiębiorcy (45%) osoby w wieku 30-39 lat (35%), robotnicy (35%) i rolnicy (35%); zimą – osoby w dobrej sytuacji materialnej (31%), bezrobotni (31%), pracownicy usług i sprzedawcy (30%) oraz prywatni przedsiębiorcy (27%).

Rys. 41. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według terminów wyjazdu (%)

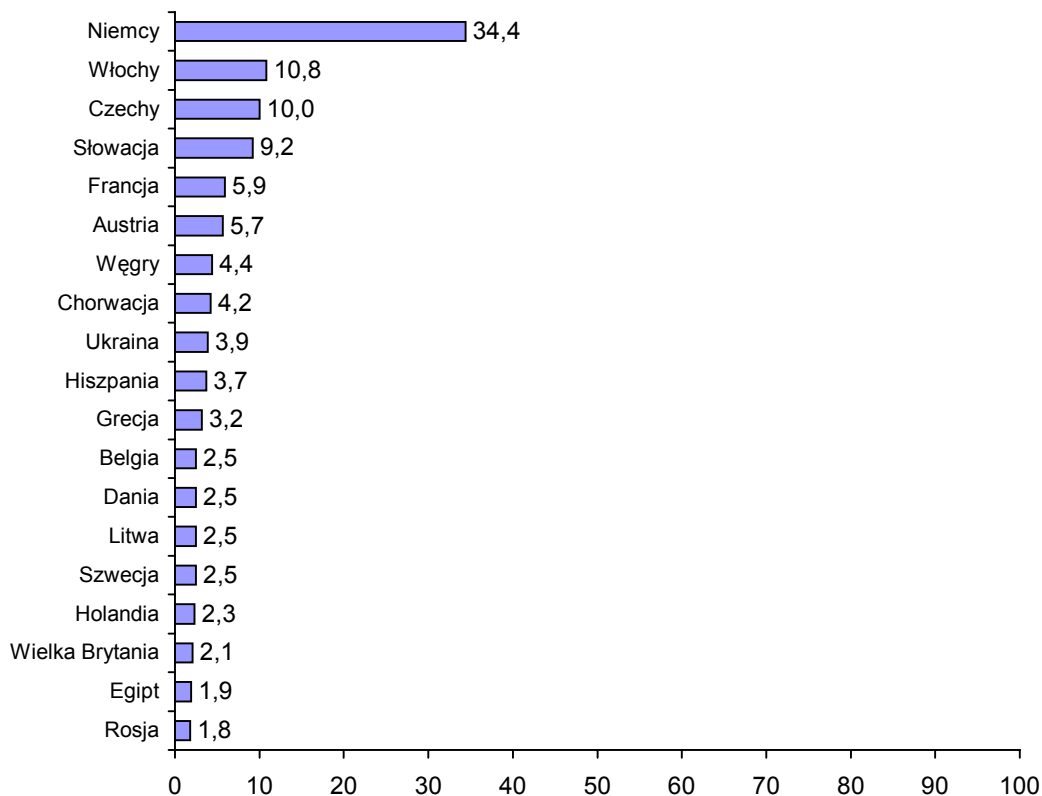

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

7. Kierunki wyjazdów według krajów

W 2003 roku spośród polskich uczestników wyjazdów zagranicznych najwięcej osób odwiedziło Niemcy (34%), potem Włochy (11% – wzrost o 4 pkt. procentowe), Czechy (10%) i Słowację (9%). Żadnego kraju oprócz Włoch nie odwiedził większy odsetek Polaków (na poziomie istotnym statystycznie) niż w 2002 roku. Mniejszy odsetek odwiedził: Holandię (o 4 pkt.), Grecję (o 3 pkt.) i Francję (o 2 pkt.).

Rys. 42. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w 2003 roku według odwiedzanych krajów (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Jak już wspomniano, w 2003 roku Polacy odbyli 7,2 mln zagranicznych podróży: o 1,2 mln, czyli o 14,3% mniej niż w roku poprzednim. Polscy turyści najczęściej odwiedzali Niemcy, potem Włochy, Czechy, Słowację i Austrię. Wiele wizyt w Niemczech, Czechach i na Słowacji wiąże się z podróżami do dalej położonych krajów zachodniej i południowej Europy. Poza tym najczęściej odwiedzano Francję, Holandię, Ukrainę, Węgry i Chorwację. Największy wzrost liczby wizyt polskich turystów w stosunku do roku 2002 zanotowano we Włoszech, Austrii i Rosji. Największy spadek liczby wizyt dotyczył Grecji (ponad 70%) i Hiszpanii (50%); nieco mniejszy – Holandii, Francji i Chorwacji.

Tab. XXIX Zagraniczne wyjazdy polskich turystów w latach 2001-2003 według odwiedzanych krajów (w mln)

	2001	2002	2003
Razem wyjazdów turystycznych	7,70	8,40	7,20
Niemcy	2,50	2,65	2,60
Włochy	0,60	0,45	0,55
Czechy	0,70	0,70	0,50
Słowacja	0,80	0,55	0,50
Austria	0,50	0,40	0,45
Francja	0,50	0,55	0,35
Holandia	0,20	0,45	0,25
Ukraina	0,15	0,35	0,25
Węgry	0,45	0,35	0,25
Chorwacja	0,50	0,30	0,20
Belgia	0,10	0,15	0,15
Grecja	0,25	0,55	0,15
Hiszpania	0,30	0,30	0,15
Rosja	*	*	0,15
Wielka Brytania	0,15	0,15	0,15
Dania	0,10	0,10	0,10
Egipt	*	*	0,10
Litwa	0,10	0,15	0,10
Szwecja	0,25	0,15	0,10
Tunezja	*	0,10	0,10
Inne	0,70	1,00	0,75

* Poniżej 0,1 mln.

Uwaga: suma wizyt w poszczególnych krajach jest większa niż liczba wyjazdów turystycznych – część turystów odwiedziła kilka krajów podczas jednej podróży.

Źródło: szacunki na podstawie badań ankietowych Instytutu Turystyki.

Tab. XXX Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w celach typowo turystycznych w latach 2002 i 2003 według odwiedzanych krajów (%)

	2002	2003
1. Słowacja	11,2	15,3
2. Niemcy	9,5	14,3
3. Włochy	9,5	12,6
4. Czechy	11,4	11,2
5. Chorwacja	7,1	7,8
6. Węgry	9,0	7,3
7. Austria	6,0	5,9
8. Francja	8,0	5,7
9. Hiszpania	7,8	5,4
10. Grecja	10,5	4,4
11. Ukraina	2,5	4,3
12. Litwa	2,1	3,6
13. Egipt	*	3,5
14. Dania	1,9	2,9
15. Szwecja	2,9	2,5
16. Rosja	*	2,2
17. Holandia	2,8	2,0
18. Tunezja	3,4	1,9
19. Wielka Brytania	2,0	1,9

* Poniżej 1,9%.

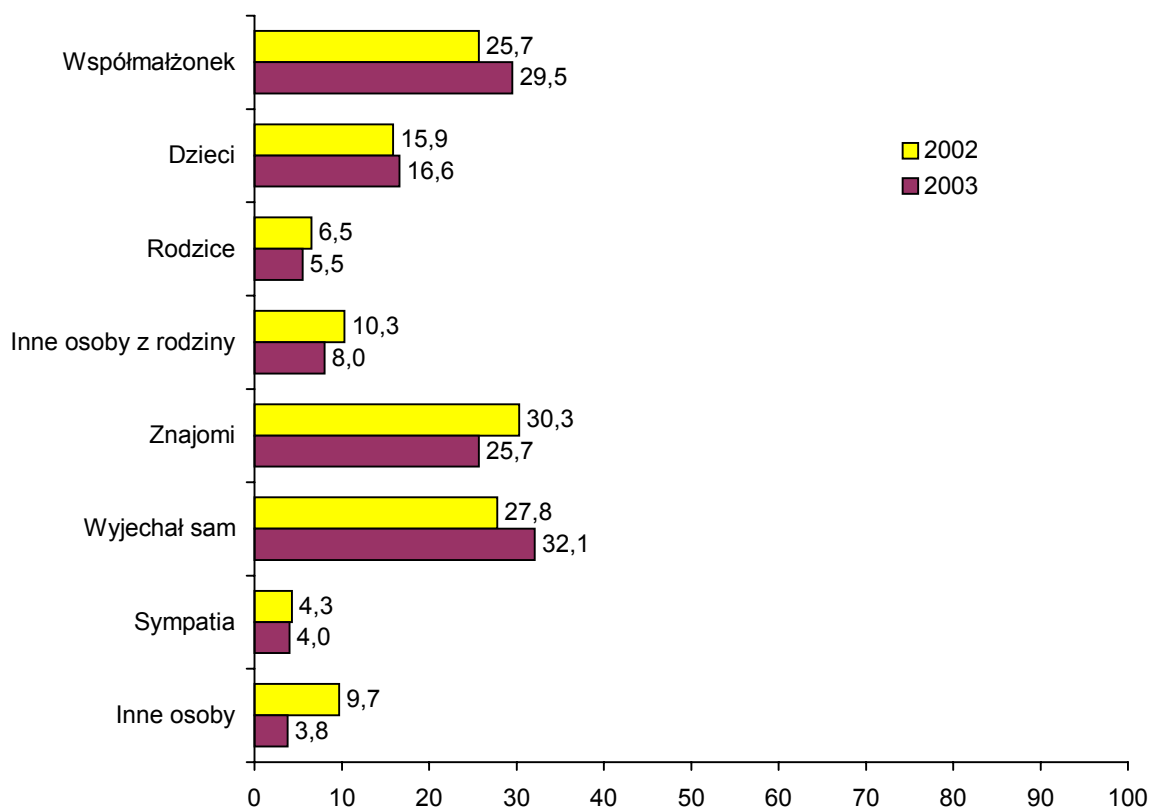
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Na liście krajów, do których w 2003 roku wyjeżdżali Polacy w celach typowo turystycznych, wyższe pozycje niż w rankingu według uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych w ogóle zajmują: Słowacja, Chorwacja, Węgry, Hiszpania, Grecja, Litwa, Egipt i Tunezja. Świadczy to o znacznym udziale wyjazdów Polaków do tych krajów w celu spędzenia wakacji lub urlopu w porównaniu z innymi celami.

8. Osoby towarzyszące podczas podróży

Za granicę Polacy najczęściej wyjeżdżali bez osób towarzyszących (32%), ze współmałżonkiem (30%) i ze znajomymi (26%). Ze współmałżonkiem i dziećmi wyjechało 14% mieszkańców Polski (w 2002 r. 11%). Co najmniej z jedną osobą z rodziny (współmałżonkiem, dzieckiem, ojcem, matką lub inną osobą) wyjechało 43% Polaków (w 2002 r. – 44%). W porównaniu z rokiem poprzednim statystycznie istotne różnice to większy odsetek wyjeżdżających samotnie (o 5 pkt. procentowych) i ze współmałżonkiem (o 4 pkt.) oraz mniejszy – ze znajomymi (o 5 pkt.) i osobami z dalszej rodziny, czyli oprócz współmałżonka, dzieci i rodziców (o 2 pkt.).

Rys. 43. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według osób towarzyszących w % (z kim wyjechał?)

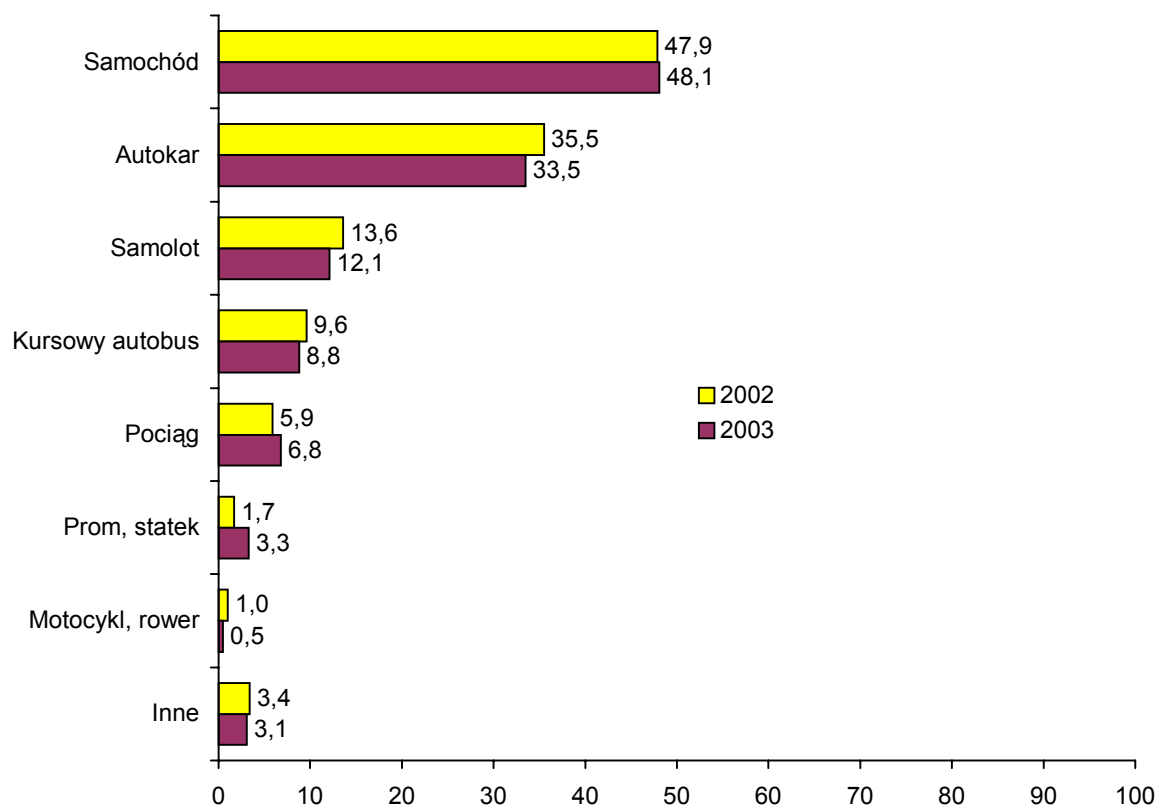
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

9. Środki transportu

W 2003 roku wyjeżdżając za granicę Polacy najczęściej podróżowali samochodem (48%) i autokarem (34%), a następnie samolotem, autobusem, pociągiem i promem.

Istotne różnice w porównaniu z poprzednim rokiem to większy odsetek podróżujących promem lub statkiem (o 2 pkt. procentowe) oraz mniejszy – podróżujących autokarem (o 2 pkt.) i samolotem (o 2 pkt.).

W latach 1999-2002 w strukturze uczestników wyjazdów zagranicznych według wykorzystywanych środków transportu obserwujemy tendencję spadkową w odniesieniu do podróżujących pociągiem oraz promem lub statkiem. W 2003 roku notujemy nieznaczny wzrost odsetka korzystających z nich. W 2002 roku odsetki korzystających z samochodu osobowego (48%), samolotu (14%) i autobusu (10%) były najwyższe z całego okresu 1999-2002. W 2003 roku na tym samym poziomie utrzymał się odsetek podróżujących samochodem; w odniesieniu do samolotu i autobusu obserwujemy spadek.

Rys. 44. Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 2002 i 2003 według środków transportu (%)

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Tab. XXXI Uczestnictwo Polaków w wyjazdach zagranicznych w latach 1999-2003 według wykorzystywanych środków transportu

	1999	2000	2001	2002	2003
Samochód osobowy	47	46	47	48	48
Autokar	36	42	37	36	34
Samolot	12	9	9	14	12
Kursowy autobus	9	8	9	10	9
Pociąg	9	5	8	6	7
Prom, statek	4	4	2	2	3
Motocykl, rower	*	*	1	1	1
Inne	3	2	2	3	3

* Poniżej 1%.

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

IX. Wydatki polskich turystów ponoszone w związku z wyjazdami za granicę

1. Wydatki ponoszone przed podróżą i podczas podróży

Średnie wydatki mieszkańców Polski poniesione w 2003 roku w związku z wyjazdami zagranicznymi, obejmujące koszty podróży, zakwaterowania, posiłków, zakupu prezentów itp., wyniosły 1 331 zł, czyli były o 2,4% wyższe w porównaniu z rokiem 2002. Należy jednak zwrócić uwagę, że średnia długość pobytu za granicą liczona w dniach była również wyższa: o 6,3% (w 2002 r. – 11,2 dnia, w 2003 r. – 11,9). W kraju przed podróżą wydano 614 zł, czyli 46,1% całej kwoty. Jest to o 7,0% mniej niż w 2002 roku (kwota ta wynosiła wówczas 660 zł i stanowiła 50,8% ogólnej sumy wydatków poniesionych w związku z wyjazdami zagranicznymi). Poza granicami kraju w 2003 roku wydano średnio 717 zł (w 2002 r. 660 zł), czyli o 12,0% więcej niż w poprzednim roku.

2. Przeciętne wydatki na osobę i na dzień pobytu

Omówione wcześniej wydatki to przeciętne wydatki poniesione (w kraju i za granicą) w związku z wyjazdem zagranicznym jednej osoby. Przeliczone na dzień pobytu, w 2003 roku wyniosły 111 zł (średnia długość pobytu liczona w dniach: 11,9), w tym poniesione w kraju przed podróżą – 51 zł, poniesione podczas pobytu za granicą – 60 zł. Łączne wydatki przeliczone na dzień pobytu były w 2003 roku niższe o 4,3% niż rok wcześniej (w 2002 r. wyniosły 116 zł, z tego w kraju przed podróżą wydano 59 zł, podczas pobytu za granicą – 57 zł).

Tab. XXXII Przeciętne wydatki mieszkańców Polski na podróże zagraniczne w 2003 roku (zł)

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu
Poniesione przed podróżą	614	51
Poniesione podczas podróży	717	60
Ogółem	1331	111

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Uwaga: do obliczenia przeciętnych wydatków na dzień pobytu przyjęto średnią długość pobytu 11,9 dnia (średnia liczba noclegów zwiększona o 1).

3. Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy wyjazdów

Wysokość i strukturę wydatków różnicuje forma organizacyjna i cel wyjazdu. Najwięcej wydano uczestnicząc w wyjeździe zorganizowanym przez biuro podróży: 2 107 zł na wyjazd zorganizowany przy współdziałaniu biura podróży (przeciętnie 135 zł na dzień pobytu) i 2 087 zł na wyjazd zorganizowany całkowicie przez biuro podróży (197 zł na dzień pobytu). Należy zaznaczyć, że ten pierwszy był średnio o prawie połowę dłuższy. Najmniej wydano organizując sobie wyjazd całkowicie samodzielnie: 105 zł na dzień pobytu, w tym ponad dwie piąte w kraju przed wyjazdem.

Tab. XXXIII Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2003 roku według form organizacyjnych (zł)

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu	Średnia długość pobytu (liczba dni)
Podróże organizowane całkowicie samodzielnie			13,4
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	590	44	
poniesione podczas podróży	821	61	
ogółem	1411	105	
Podróże organizowane przez biuro podróży			10,6
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	1335	126	
poniesione podczas podróży	752	71	
ogółem	2087	197	
Podróże organizowane częściowo samodzielnie, częściowo przez biuro podróży			15,5
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	1032	66	
poniesione podczas podróży	1075	69	
ogółem	2107	135	

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Osoby wyjeżdżające w celach typowo turystycznych wydały średnio znacznie więcej niż wyjeżdżające w innych celach. Łączne ich wydatki wyniosły średnio 1 962 zł, z czego prawie połowa (971 zł – 49,5%) to wydatki poniesione przed wyjazdem.

Tab. XXXIV Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2003 roku według celu wyjazdu (zł)

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu	Średnia długość pobytu (liczba dni)
Cel turystyczno-wypoczynkowy (wyłącznie wakacje, urlop)			10,0
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	971	97	
poniesione podczas podróży	991	99	
ogółem	1962	196	
Odwiedziny u krewnych lub znajomych			18,1
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	705	39	
poniesione podczas podróży	756	42	
ogółem	1461	81	
Cel służbowy			14,4
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	540	38	
poniesione podczas podróży	651	45	
ogółem	1191	83	

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

4. Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy turystów

Zróżnicowanie wydatków ze względu na cechy turystów przedstawiono na przykładzie ich sytuacji materialnej. Sytuacja materialna w pytaniu zawartym w ankiecie odniesiona jest zarówno do osoby badanej, jak i jej rodziny, dotyczy zatem cechy grupy, nie zaś konkretnej osoby. Co najmniej z jedną osobą z rodziny wyjechało w 2003 roku 43% uczestników zagranicznych podróży.

Oczywiście, co było do przewidzenia, im lepsza sytuacja materialna badanych, tym wyższe wydatki ponoszone w związku z podróżami zagranicznymi. Jest to z kolei związane z wyborem określonych form organizacyjnych wyjazdów, a także ich celami. Osoby w lepszej sytuacji materialnej częściej korzystają z usług biur podróży i częściej wyjeżdżają w celach typowo turystycznych, takie zaś wyjazdy, jak wcześniej stwierdzono, związane są z większymi wydatkami. Osoby w gorszej sytuacji materialnej częściej organizują wyjazdy samodzielnie i częściej wyjeżdżają do krewnych lub znajomych.

Tab. XXXV Przeciętne wydatki na podróże zagraniczne w 2003 roku według sytuacji materialnej osób wyjeżdżających (zł)

	Na podróż	Przeliczone na dzień pobytu	Średnia długość pobytu (liczba dni)
Dobra sytuacja materialna			8,6
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	807	94	
poniesione podczas podróży	801	93	
ogółem	1608	187	
Średnia sytuacja materialna			12,2
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	685	56	
poniesione podczas podróży	731	60	
ogółem	1416	116	
Zła sytuacja materialna			13,6
Wydatki:			
poniesione przed podróżą	262	19	
poniesione podczas podróży	265	20	
ogółem	527	39	

Źródło: badania Instytutu Turystyki.

* * *

Na łączne wydatki mieszkańców Polski poniesione w związku z podróżami zagranicznymi, niezbędne do obliczenia bilansu turystycznego, składają się trzy elementy: wydatki turystów (na podstawie badań Instytutu Turystyki 1,33 mld USD), wydatki podczas jednodniowych wyjazdów zagranicznych (według szacunków Instytutu Turystyki 0,58 mld USD) oraz kwota obejmująca transakcje bankowe związane z zakupem usług turystycznych za granicą (według NBP 0,89 mld USD). Tak obliczone łączne wydatki Polaków poniesione w związku z wyjazdami turystycznymi wyniosły w 2003 roku 2,8 mld USD i były niższe o 0,4 mld USD w stosunku do roku 2002.

Podsumowanie

- Po roku niewielkiego wzrostu, w 2003 roku zanotowano spadek uczestnictwa mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat w wyjazdach turystycznych połączonych co najmniej z jednym noclegiem. Na spadek o 3 punkty procentowe w porównaniu z poprzednim rokiem (do 54%) wpłynęło mniejsze uczestnictwo zarówno w wyjazdach krajowych, jak i zagranicznych. W krajowych wyjazdach długookresowych uczestniczyło 32% Polaków (o 1 pkt. procentowy mniej niż w 2002 r.), w wyjazdach krótkookresowych – 31% (o 4 pkt. mniej). Za granicę wyjechało 11% Polaków, czyli o 3 punkty procentowe mniej niż w 2002 r.
- Na spadek wskaźnika uczestnictwa Polaków w krajowych wyjazdach długookresowych wpłynął przede wszystkim mniejszy udział osób w wieku 20-29 lat, a z grup społeczno-zawodowych – prywatnych przedsiębiorców oraz pracowników usług i sprzedawców. O spadku uczestnictwa w krajowych wyjazdach krótkookresowych zdecydował mniejszy udział osób z wyższym wykształceniem, z dużych miast (powyżej 500 tys. mieszkańców) oraz robotników.
- W 2003 roku zdecydowanie niższy poziom uczestnictwa w wyjazdach zagranicznych niż w poprzednim roku cechował osoby w dobrej sytuacji materialnej, w wieku 20-29 lat, z dużych miast (powyżej 500 tys. mieszkańców), a z grup społeczno-zawodowych – uczniów i studentów, pracowników administracyjno-biurowych oraz prywatnych przedsiębiorców.

- W 2003 roku uczestnictwo Polaków w wyjazdach krajowych w największym stopniu różnicowały: przynależność do grupy społeczno-zawodowej, wiek i sytuacja materialna, w wyjazdach zagranicznych – przynależność do grupy społeczno-zawodowej, sytuacja materialna i wykształcenie. W 2003 roku uczestnictwo w krajowych podróżach długookresowych było bardziej niż w 2002 roku zróżnicowane przez podstawowe cechy osób badanych, w krajowych zaś podróżach krótkookresowych – mniej zróżnicowane. Uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych było w większym stopniu niż rok wcześniej zróżnicowane przez przynależność do grupy społeczno-zawodowej i wykształcenie, w mniejszym zaś – przez sytuację materialną, wiek i miejsce zamieszkania.
- Spośród 19,9 mln osób w wieku 15 i więcej lat, które w 2003 roku nie uczestniczyły w co najmniej pięciodniowym wyjeździe na terenie kraju ani za granicę, ponad połowa (52%) jako przyczynę podaje względy ekonomiczne (w 2002 r. nie wyjechało 19,2 mln, w tym również 52% ze względów ekonomicznych). Częściej wskazują je osoby zamieszkałe w dużych i średnich miastach niż mieszkańcy małych miast i wsi.
- W 2003 roku Polacy uczestniczący w krajowych wyjazdach na 5 i więcej dni podróżowali tak samo często jak rok wcześniej (średnio 1,7 razy), ale średnia długość pobytu była nieco wyższa (9,8 noclegu). Uczestnicy wyjazdów na 2-4 dni podróżowali nieco rzadziej (3,2 razy), a średnia długość pobytu była taka sama jak w 2002 roku (1,7 noclegu). Osoby wyjeżdżające za granicę podróżowały częściej (1,9 razy) i na dłuższy okres (10,9 noclegu) niż w poprzednim roku.
- Główne cele długookresowych wyjazdów Polaków to turystyka i wypoczynek (61%) oraz odwiedziny u krewnych lub znajomych (33%). W 2003 roku o 2 punkty procentowe wzrósł odsetek wyjeżdżających w celach turystyczno-wypoczynkowych; odsetek wyjeżdżających w odwiedziny zmniejszył się o 3 punkty; 83% Polaków wyjeżdżających na 5 i więcej dni uczestniczyło w wyjazdach organizowanych samodzielnie, 5% korzystało z oferty biura podróży. W 2003 roku o 3 punkty procentowy spadł odsetek osób organizujących sobie wyjazdy samodzielnie; odsetek korzystających z biur podróży wzrósł o 1 punkt. W lecie wyjechało 82% uczestników podróży długookresowych (wzrost), 17% – jesienią (spadek), 14% – na wiosnę (spadek) i 13% – w zimie (spadek). Jeśli chodzi o główne turystyczne regiony Polski, najczęściej osób wyjechało nad morze: 29% (wzrost); tereny górskie odwiedziło 25% (wzrost), nad jeziorami wypoczywało 17% (spadek). Co najmniej z jedną osobą z rodziny wyjechało 62% (wzrost), ze współmałżonkiem i z dziećmi 22%, bez osób towarzyszących – 25% (spadek). W trakcie podróży i pobytu Polacy wypoczywają raczej w sposób bierny: 23% uczestniczyło w zajęciach sportowo-rekreacyjnych lub dłuższych wycieczkach (w 2002 r. – 21%), 9% (w 2002 r. – 8%) uprawiało turystykę kwalifikowaną.

- Na 2-4 dni Polacy znacznie częściej wyjeżdżają w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych (61%) niż w celach typowo turystycznych (32%). W 2003 roku o 1 punkt procentowy wzrósł odsetek wyjeżdżających w celach turystycznych; odsetek wyjeżdżających w odwiedziny zmniejszył się o 2 punkty; 88% Polaków wyjeżdżających na krótko uczestniczyło w wyjazdach organizowanych samodzielnie, 13% – w wyjazdach organizowanych przez zakład pracy, organizację społeczną, szkołę, niecałe 1% – przez biuro podróży. W 2003 roku o 2 punkty procentowe spadł odsetek organizujących sobie wyjazdy samodzielnie i o tyle samo wzrósł odsetek uczestniczących w wyjazdach organizowanych przez zakład pracy, organizację społeczną, szkołę. W lecie wyjechało 61% uczestników wyjazdów krótkookresowych, 36% jesienią (spadek), 36% wiosną i 28% zimą. W góry wyjechało 18% (wzrost), nad jeziora 13%, nad morze 7%; 43% wyjeżdżających na 2-4 dni odwiedzało miasta, 29% – inne tereny położone poza głównymi turystycznymi regionami kraju (spadek). Co najmniej z jedną osobą z rodziny wyjechało 49% (spadek), bez osób towarzyszących – 30% (spadek). Podczas podróży krótkookresowych Polacy wypoczywali w sposób bierny w jeszcze większym stopniu niż podczas długookresowych: 8% wyjeżdżających uczestniczyło w zajęciach sportowo-rekreacyjnych lub długich wycieczkach (w 2002 r. – 9%), 5% uprawiało turystykę kwalifikowaną (w 2002 r. – 4%).
- Mazowieckie (6,4 mln przyjazdów) oraz małopolskie (4,8 mln) i pomorskie (4,8 mln) to województwa, które w 2003 roku przyjęły najwięcej turystów krajowych (korzystających co najmniej z jednego noclegu). Na co najmniej 5 dni najczęściej przyjeżdżano do pomorskiego (2,3 mln), zachodniopomorskiego (1,9 mln), małopolskiego (1,8 mln) i mazowieckiego (1,7 mln); na 2-4 dni – do mazowieckiego (4,7 mln) oraz małopolskiego (3,0 mln), śląskiego (2,6 mln) i wielkopolskiego (2,6 mln). W lipcu i sierpniu 2003 roku najwięcej turystów krajowych przyjechało do miejscowości położonych na terenie województw: pomorskiego (1,95 mln), mazowieckiego (1,4 mln), wielkopolskiego (1,4 mln) i zachodniopomorskiego (1,4 mln). W okresie wakacyjnym najwięcej przyjazdów długookresowych (na 5 i więcej dni) odnotowano w województwach: pomorskim (1,6 mln) oraz zachodniopomorskim (0,9 mln), warmińsko-mazurskim (0,8 mln) i mazowieckim (0,7 mln); najwięcej krótkookresowych (na 2-4 dni) – w wielkopolskim (0,9 mln), mazowieckim (0,7 mln), lubelskim (0,5 mln), śląskim (0,5 mln) i zachodniopomorskim (0,5 mln).
- Za granicę Polacy najczęściej wyjeżdżali w celach typowo turystycznych (54%), a następnie w odwiedziny do krewnych połączone z celami turystycznymi (19%), w celach służbowych (15%) oraz wyłącznie w odwiedziny do krewnych lub znajomych (12%). W 2003 roku o 6 punktów procentowych wzrósł odsetek wyjeżdżających w celach typowo turystycznych i o 2 punkty – odsetek wyjeżdżających wyłącznie w odwiedziny. Co czwarta osoba wyjeżdżająca za granicę skorzystała z pełnej oferty biura podróży

(spadek), 12% – tylko z niektórych usług (wzrost); 68% zorganizowało swój wyjazd całkowicie samodzielnie (wzrost). W 2003 roku 56% uczestników wyjazdów zagranicznych wyjechało w lecie, 29% jesienią, 29% wiosną (wzrost), 21% zimą. Najwięcej osób odwiedziło Niemcy (34% uczestników wyjazdów zagranicznych połączonych co najmniej z jednym noclegiem), Włochy (11%), Czechy (10%), Słowację (9%), Francję (6%), Austrię (6%), Węgry (4%), Chorwację (4%), Ukrainę (4%) i Hiszpanię (4%). Co najmniej z jedną osobą z rodziny wyjechało 43% Polaków, ze współmałżonkiem i dziećmi – 14% (wzrost), bez osób towarzyszących – 32% (wzrost). Średnie wydatki mieszkańców Polski w 2003 roku w związku z wyjazdami zagranicznymi były o 2,4% wyższe niż w 2002 roku: wyniosły 1331 zł, z czego 46,1% wydano w kraju przed podróżą.

- W 2003 roku wyjazdy zagraniczne organizowane przez biura podróży cieszyły się największą popularnością wśród osób z wyższym wykształceniem, mieszkańców dużych aglomeracji, wyższych urzędników i przedstawicieli wolnych zawodów oraz pracowników usług i sprzedawców. W krajowych wyjazdach długookresowych organizowanych przez biura podróży najczęściej uczestniczyły osoby w dobrej sytuacji materialnej, prywatni przedsiębiorcy oraz młodzież w wieku 15-19 lat, w krótkookresowych – prywatni przedsiębiorcy, osoby w wieku 30-39 lat i robotnicy.

Aneks tabelaryczny

I. Uczestnictwo w krajowych i zagranicznych wyjazdach turystycznych według rodzaju wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%⁷)

Czy w 2003 r. wyjeżdżał(a) Pan(i) w kraju lub za granicę na dłużej niż 1 dzień (co najmniej 1 nocleg) w celach służbowych, turystycznych lub innych osobistych?

Tab. 1. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według płci

N =	Ogółem	Płeć	
		mężczyzna	kobieta
	3849	1841	2008
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	54,1	54,5
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	49,6	51,3
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	29,0	34,4
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	31,7	30,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	11,7	9,4
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	8,6	7,8
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	4,2	2,1
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	45,9	45,5

Tab. 2. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wieku

N =	Ogółem	Wiek					
		15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
	3849	396	752	603	729	574	794
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	75,2	64,4	55,4	54,0	51,6	35,9
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	71,8	60,4	49,9	50,1	47,5	33,4
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	55,9	36,4	33,4	28,3	29,3	13,9
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	41,6	39,0	29,4	31,7	28,8	20,1
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	13,5	12,2	14,0	10,6	9,6	5,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	9,1	9,8	11,5	8,8	6,8	4,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	4,3	3,5	4,2	2,5	3,3	1,5
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	24,8	35,6	44,6	46,0	48,4	64,1

⁷ Odsetki w tabelach nie sumują się do 100, gdyż badani mogli uczestniczyć w różnych rodzajach wyjazdów. Jeśli w jakimś rodzaju wyjazdu uczestniczyli więcej niż raz, mogli wyjeżdżać w różnych celach, korzystać z różnych form organizacyjnych, rodzajów zakwaterowania, wyjeżdżać w różnych porach roku, korzystać z różnych środków transportu itd.

W tabelach nie uwzględniono kategorii „brak danych”, w związku z tym w części spośród nich suma przypadków (N) w poszczególnych kategoriach osób jest mniejsza od liczby przypadków w kolumnie „ogółem”. Z tego samego powodu w niektórych kolumnach tabel w rozdziałach II-XV aneksu suma odsetków jest mniejsza niż 100.

Tab. 3. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	3849	1173	1027	1265	377
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	45,7	44,5	63,5	77,6
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	43,4	41,0	58,9	70,7
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	26,4	20,4	39,4	54,9
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	27,5	26,9	34,2	42,4
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	6,4	6,2	12,9	26,7
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	4,7	4,6	10,5	21,4
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	1,8	1,9	3,3	9,8
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	54,3	55,5	36,5	22,4

Tab. 4. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	3849	1450	2398
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	59,9	51,0
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	55,3	47,6
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	33,7	30,7
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	36,4	27,6
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	13,2	8,8
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	10,5	6,8
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	4,3	2,3
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	40,1	49,0

Tab. 5. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	3849	560	206	202	216	200	124
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	49,0	36,7	65,8	63,7	82,8	70,5
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	46,0	32,9	60,4	59,5	73,5	65,1
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	24,9	6,9	43,9	37,1	57,9	39,8
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	30,3	29,6	38,9	34,4	46,5	38,2
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	6,4	6,6	10,3	11,1	34,4	23,0
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	4,7	6,3	7,6	7,9	28,4	19,6
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	2,0	1,5	2,7	4,5	10,6	9,1
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	51,0	63,3	34,2	36,3	17,2	29,5

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 5. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	3849	570	697	349	566	148
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	75,5	42,1	37,1	48,0	56,0
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	71,9	39,3	34,7	43,6	53,4
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	55,6	24,5	18,9	22,4	33,8
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	41,4	22,3	21,6	27,1	29,4
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	15,4	6,5	4,7	8,7	8,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	11,1	4,8	3,2	7,8	7,0
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	4,9	2,1	1,5	1,2	1,7
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	24,5	57,9	62,9	52,0	44,0

Tab. 6. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	3849	1420	489	757	708	474
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	43,9	56,8	58,2	61,5	66,2
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	39,8	52,5	54,4	59,0	61,4
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	17,5	32,6	37,5	42,3	49,3
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	29,1	31,1	30,7	35,9	29,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	7,4	10,9	10,5	14,1	13,9
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	5,5	8,5	8,3	11,2	11,5
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	2,0	2,8	3,2	4,7	3,8
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	56,1	43,2	41,8	38,5	33,8

Tab. 7. Uczestnictwo w wyjazdach turystycznych według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	3849	472	2154	1215
Wyjeżdżałem(am) w kraju lub za granicę (co najmniej 1 nocleg)	54,3	79,5	58,0	38,0
Wyjeżdżałem(am) w kraju (co najmniej 1 nocleg)	50,5	75,1	53,4	35,7
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 5 i więcej dni	31,8	59,2	34,1	17,2
Wyjeżdżałem(am) w kraju na 2-4 dni	30,9	40,8	32,4	24,3
Wyjeżdżałem(am) za granicę (co najmniej 1 nocleg)	10,5	24,6	10,7	4,6
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 5 i więcej dni	8,2	20,0	8,2	3,6
Wyjeżdżałem(am) za granicę na 2-4 dni	3,1	8,6	2,9	1,2
Nie wyjeżdżałem(am)	45,6	20,5	42,0	62,0

II. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%)

Jaki był główny cel Pana(i) podróży lub dwóch najdłuższych z kilku podróży w 2003 roku (na co najmniej 5 dni)? (Tylko jedna odpowiedź dla każdej podróży).

Tab. 8. Cele wyjazdów według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	1226	534	692
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	63,2	59,2
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	27,0	37,1
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	2,8	5,4	0,8
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	6,3	8,3
Religijny	1,4	1,2	1,6
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	4,2	2,1

Tab. 9. Cele wyjazdów według wieku

	N =	Wiek					
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat
	1226	221	274	201	206	168	156
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	64,4	67,7	70,6	59,6	55,0	39,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	26,3	32,1	29,3	29,6	36,2	47,7
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	2,8	1,5	4,2	1,6	4,1	3,4	1,5
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	3,8	1,2	2,3	8,8	13,5	21,5
Religijny	1,4	4,9	0,5	0,5	0,7	0,4	1,4
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	8,2	3,7	2,0	1,9	0,0	0,5

Tab. 10. Cele wyjazdów według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
N =	1226	310	209	499	208
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	51,3	50,5	66,1	73,7
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	36,7	39,8	30,8	24,3
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	2,8	1,3	5,6	2,0	4,1
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	9,8	5,8	6,7	6,8
Religijny	1,4	3,2	0,7	0,1	2,6
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	5,0	2,5	2,5	1,8

Tab. 11. Cele wyjazdów według pracy zawodowej

	Ogółem	Praca zawodowa	
		pracujący	nie pracujący
N =	1226	489	737
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	71,0	54,2
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	25,8	37,3
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	2,8	4,1	2,0
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	4,3	9,3
Religijny	1,4	0,6	1,9
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	2,3	3,5

Tab. 12. Cele wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	1226	140	14	89	80	116	49
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	59,8	36,6	74,8	65,3	76,7	80,9
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	33,2	43,3	29,1	32,8	23,4	8,9
Służbowy (załatwienie interesów, udział w konferencjach)	2,8	4,2	0,0	2,4	0,0	7,6	9,1
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	5,2	20,1	4,5	4,3	3,6	1,8
Religijny	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	1,4
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	1,9	0,0	3,6	2,8	1,5	0,0

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 12. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1226	317	171	66	127	50
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	66,7	40,9	37,0	56,6	55,1
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	25,6	49,1	43,1	41,6	35,5
Służbowy (załatwienie interesów, udział w konferencjach)	2,8	2,2	0,3	0,0	3,6	2,2
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	2,9	18,0	28,5	3,3	8,5
Religijny	1,4	3,8	1,2	0,0	0,0	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	7,8	0,4	0,0	0,0	3,1

Tab. 13. Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1226	249	159	284	299	234
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	43,5	59,2	67,4	60,6	73,0
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	43,3	27,6	31,2	34,6	24,3
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	2,8	3,5	3,5	0,7	2,5	4,6
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	7,3	7,1	7,4	10,2	4,0
Religijny	1,4	2,0	1,8	0,2	2,4	0,7
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	2,4	6,8	1,2	2,4	4,0

Tab. 14. Cele wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	1226	280	734	209
Turystyczno-wypoczynkowy	60,9	74,2	62,9	36,2
Odwiedziny u krewnych, znajomych	32,7	22,2	32,6	47,0
Służbowy (załatwianie interesów, udział w konferencjach)	2,8	4,1	6,3	2,8
Zdrowotny (np. sanatorium)	7,4	3,6	1,2	16,2
Religijny	1,4	3,1	1,2	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	3,0	4,9	2,2	3,2

III. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%)

W jaki sposób organizował(a) Pan(i) swoją podróż lub dwie najdłuższe podróże krajowe trwające co najmniej 5 dni? (Tylko jedna odpowiedź dla każdej podróży).

Tab. 15. Organizacja wyjazdów według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	1226	534	692
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	4,9	5,3
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,2	16,3	12,6
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	81,2	83,9

Tab. 16. Organizacja wyjazdów według wieku

	N =	Wiek					
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat
	1226	221	274	201	206	168	156
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	9,8	2,2	4,5	4,4	4,5	5,8
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,2	28,7	8,3	6,9	15,4	11,9	14,4
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	66,0	90,0	90,2	82,9	84,1	82,1

Tab. 17. Organizacja wyjazdów według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
N =	1226	310	209	499	208
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	7,9	0,6	4,1	7,8
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,2	24,3	14,8	8,9	10,9
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	71,1	85,2	88,6	83,7

Tab. 18. Organizacja wyjazdów według pracy zawodowej

	Ogółem	Praca zawodowa	
		pracujący	nie pracujący
N =	1226	489	737
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	4,5	5,5
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,2	10,7	16,4
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	86,8	80,1

Tab. 19. Organizacja wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	1226	140	14	89	80	116	49
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	1,3	0,0	4,0	3,9	7,7	11,1
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,2	14,7	12,3	11,5	2,8	14,2	2,1
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	84,0	87,7	86,1	97,0	82,5	86,8

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 19. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1226	317	171	66	127	50
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	7,7	5,4	3,2	1,7	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną, itp.	14,2	23,5	12,9	17,9	6,3	8,7
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	72,0	83,3	80,1	92,9	91,3

Tab. 20. Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1226	249	159	284	299	234
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	2,3	3,5	4,3	7,8	6,5
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną, itp.	14,2	14,3	19,9	13,9	13,4	11,6
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	84,1	77,4	82,6	82,0	85,8

Tab. 21. Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	1226	280	734	209
Wykupiony wcześniej w biurze podróży	5,1	10,0	4,5	0,7
Zorganizowany przez zakład pracy, szkołę, uczelnię, organizację społeczną, itp.	14,2	15,0	13,1	17,2
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	82,7	77,7	84,7	82,1

IV. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według rodzajów zakwaterowania i wybranych cech osób badanych (%)

Z jakiego rodzaju noclegów korzystał(a) Pan(i) w czasie swojej podróży lub dwu najdłuższych podróży krajowych w 2003 r. trwających co najmniej 5 dni? (Można wybrać najwyżej dwie odpowiedzi dla każdej z podróży).

Tab. 22. Rodzaje zakwaterowania według płci

	N =	Płeć		
		Ogółem	mężczyzna	kobieta
		1226	534	692
Hotel, motel		2,8	3,1	2,6
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe		4,2	5,7	3,0
Pensjonat		12,0	11,7	12,3
Ośrodek wczasowy		10,7	10,1	11,1
Sanatorium lub inny ośrodek leczniczy		6,4	6,6	6,2
Kwatera prywatna		15,0	17,5	13,0
Domek kempingowy		3,4	3,9	3,1
Namiot, przyczepa kempingowa		9,6	11,1	8,5
Mieszkanie krewnych, znajomych		41,8	36,8	45,6
Domek letniskowy na działce		7,0	8,0	6,2
Inne		1,7	1,8	1,6

Tab. 23. Rodzaje zakwaterowania według wieku

	N =	Wiek						
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
		1226	221	274	201	206	168	156
Hotel, motel		2,8	3,8	2,4	1,6	4,8	2,7	1,2
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe		4,2	6,2	6,5	2,7	4,1	1,6	2,0
Pensjonat		12,0	15,5	12,1	17,6	8,4	10,7	6,1
Ośrodek wczasowy		10,7	13,3	10,2	15,8	10,0	7,5	5,5
Sanatorium lub inny ośrodek leczniczy		6,4	3,1	0,8	1,4	8,8	11,6	18,6
Kwatera prywatna		15,0	12,8	17,4	18,2	15,2	12,2	12,2
Domek kempingowy		3,4	3,1	4,2	3,7	2,7	4,6	1,8
Namiot, przyczepa kempingowa		9,6	20,0	11,1	5,2	10,4	4,2	2,8
Mieszkanie krewnych, znajomych		41,8	38,3	39,8	36,8	41,2	43,0	56,1
Domek letniskowy na działce		7,0	5,1	6,6	8,3	4,3	10,2	8,8
Inne		1,7	2,1	2,2	0,6	1,5	2,6	0,9

Tab. 24. Rodzaje zakwaterowania według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
N =	1226	310	209	499	208
Hotel, motel	2,8	2,7	1,1	2,0	6,6
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe	4,2	5,8	1,5	4,4	3,8
Pensjonat	12,0	10,4	7,2	11,5	20,8
Ośrodek wczasowy	10,7	11,1	8,3	9,0	16,7
Sanatorium lub inny ośrodek leczniczy	6,4	8,2	5,1	6,4	4,8
Kwatera prywatna	15,0	8,3	16,9	17,6	16,5
Domek kempingowy	3,4	2,5	5,2	4,0	1,5
Namiot, przyczepa kempingowa	9,6	15,8	9,1	7,9	5,2
Mieszkanie krewnych, znajomych	41,8	44,6	45,9	41,1	35,3
Domek letniskowy na działce	7,0	6,1	4,6	8,1	8,2
Inne	1,7	0,9	1,9	1,7	2,6

Tab. 25. Rodzaje zakwaterowania według pracy zawodowej

	Ogółem	Praca zawodowa	
		pracujący	nie pracujący
N =	1226	489	737
Hotel, motel	2,8	4,7	1,5
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe	4,2	3,8	4,4
Pensjonat	12,0	14,9	10,2
Ośrodek wczasowy	10,7	13,1	9,1
Sanatorium lub inny ośrodek leczniczy	6,4	3,9	8,0
Kwatera prywatna	15,0	19,4	12,0
Domek kempingowy	3,4	3,4	3,4
Namiot, przyczepa kempingowa	9,6	8,5	10,4
Mieszkanie krewnych, znajomych	41,8	35,1	46,3
Domek letniskowy na działce	7,0	6,9	7,1
Inne	1,7	1,2	2,0

Tab. 26. Rodzaje zakwaterowania według grupy społeczno-zawodowej

	Grupa społeczno-zawodowa						
	Ogółem	robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	1226	140	14	89	80	116	49
Hotel, motel	2,8	2,8	0,0	2,5	0,0	9,9	11,4
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe	4,2	3,7	0,0	2,3	3,4	5,1	5,9
Pensjonat	12,0	5,3	4,5	11,9	11,2	26,4	21,5
Ośrodek wczasowy	10,7	7,9	7,8	24,8	7,8	16,2	5,2
Sanatorium lub inny ośrodek leczniczy	6,4	5,8	7,8	4,5	3,1	3,4	1,8
Kwaterna prywatna	15,0	21,2	19,7	19,2	18,2	16,3	19,0
Domek kempingowy	3,4	6,3	0,0	2,1	4,7	0,8	3,0
Namiot, przyczepa kempingowa	9,6	9,1	10,2	9,3	10,6	2,8	8,0
Mieszkanie krewnych, znajomych	41,8	41,0	50,1	34,7	46,3	33,9	26,6
Domek letniskowy na działce	7,0	5,9	0,0	5,7	3,9	7,9	8,0
Inne	1,7	1,7	0,0	1,0	1,4	0,6	0,0

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 26. cd.

	Grupa społeczno-zawodowa					
	Ogółem	uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1226	317	171	66	127	50
Hotel, motel	2,8	0,5	0,6	1,3	1,4	0,0
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe	4,2	7,9	2,2	0,0	2,8	0,0
Pensjonat	12,0	15,1	6,5	6,1	4,7	19,8
Ośrodek wczasowy	10,7	12,7	5,6	9,5	4,9	10,2
Sanatorium lub inny ośrodek leczniczy	6,4	2,2	16,5	23,0	3,3	5,2
Kwaterna prywatna	15,0	12,4	12,7	6,9	13,1	15,6
Domek kempingowy	3,4	5,1	3,4	1,3	1,0	1,9
Namiot, przyczepa kempingowa	9,6	18,8	2,2	2,6	9,6	5,6
Mieszkanie krewnych, znajomych	41,8	35,3	54,9	49,6	53,6	40,5
Domek letniskowy na działce	7,0	7,2	7,9	6,3	7,2	7,7
Inne	1,7	3,0	0,9	2,9	1,4	1,6

Tab. 27. Rodzaje zakwaterowania według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1226	249	159	284	299	234
Hotel, motel	2,8	1,2	3,3	1,7	3,7	4,3
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe	4,2	4,3	3,4	5,2	3,2	4,7
Pensjonat	12,0	7,3	14,4	10,2	15,6	13,0
Ośrodek wczasowy	10,7	8,3	13,3	13,9	9,5	9,0
Sanatorium lub inny ośrodek lecniczy	6,4	5,4	7,2	7,3	7,4	4,5
Kwatera prywatna	15,0	16,2	11,1	15,5	10,9	20,8
Domek kempingowy	3,4	1,6	3,6	2,4	6,4	2,6
Namiot, przyczepa kempingowa	9,6	7,4	10,4	12,3	10,1	7,7
Mieszkanie krewnych, znajomych	41,8	52,0	38,4	41,8	41,8	33,2
Domek letniskowy na działce	7,0	0,8	4,5	5,4	8,1	15,9
Inne	1,7	0,4	2,3	1,4	3,3	0,8

Tab. 28. Rodzaje zakwaterowania według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	1226	280	734	209
Hotel, motel	2,8	7,8	1,5	0,9
Hotel niższej kategorii, dom wycieczkowy, schronisko, schronisko młodzieżowe	4,2	5,3	4,3	2,2
Pensjonat	12,0	19,0	11,0	6,4
Ośrodek wczasowy	10,7	13,8	11,6	3,5
Sanatorium lub inny ośrodek lecniczy	6,4	2,8	5,6	14,0
Kwatera prywatna	15,0	18,2	15,8	8,0
Domek kempingowy	3,4	4,3	3,9	0,5
Namiot, przyczepa kempingowa	9,6	13,2	9,5	5,5
Mieszkanie krewnych, znajomych	41,8	28,9	41,2	61,5
Domek letniskowy na działce	7,0	7,0	7,9	3,2
Inne	1,7	1,8	1,5	2,0

V. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według terminów wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%)

W jakim miesiącu 2003 r. zakończył(a) Pan(i) swoją podróż lub podróże obejmujące co najmniej 5 noclegów?

Tab. 29. Terminy⁸ wyjazdu według płci

	N =	Płeć		
		Ogółem	mężczyzna	kobieta
		1226	534	692
Zima		13,3	13,7	12,9
Wiosna		13,6	16,2	11,6
Lato		82,3	82,9	81,8
Jesień		16,8	17,1	16,7

Tab. 30. Terminy wyjazdu według wieku

	N =	Wiek						
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
		1226	221	274	201	206	168	156
Zima		13,3	17,2	12,7	12,5	10,2	11,9	15,3
Wiosna		13,6	10,4	12,1	8,4	8,3	19,8	28,2
Lato		82,3	91,0	84,8	88,6	81,4	79,3	61,5
Jesień		16,8	6,1	15,2	8,9	11,6	28,6	39,6

⁸ Przyjęto, że zima obejmuje styczeń, luty i grudzień, wiosna – marzec, kwiecień i maj, lato – czerwiec, lipiec i sierpień, jesień – wrzesień, październik i listopad.

Tab. 31. Terminy wyjazdu według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	1226	310	209	499	208
Zima	13,3	17,3	12,8	10,3	14,9
Wiosna	13,6	13,4	10,5	13,4	17,7
Lato	82,3	80,8	80,0	82,9	85,4
Jesień	16,8	13,7	14,5	18,2	20,2

Tab. 32. Terminy wyjazdu według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	1226	489	737
Zima	13,3	9,9	15,5
Wiosna	13,6	9,9	16,1
Lato	82,3	88,7	78,0
Jesień	16,8	11,6	20,3

Tab. 33. Terminy wyjazdu według grupy społeczno-zawodowej

	N =	Grupa społeczno-zawodowa					
		Ogółem	robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*
	1226	140	14	89	80	116	49
Zima	13,3	4,3	11,9	11,3	11,4	16,0	10,5
Wiosna	13,6	5,9	22,7	15,1	5,4	11,4	10,7
Lato	82,3	87,6	64,2	88,9	90,2	86,9	90,7
Jesień	16,8	8,8	20,9	15,3	4,7	16,2	16,0

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 33. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1226	317	171	66	127	50
Zima	13,3	16,3	14,6	15,3	16,8	8,1
Wiosna	13,6	10,6	29,4	23,3	10,1	10,7
Lato	82,3	89,7	63,1	63,0	77,6	86,0
Jesień	16,8	8,9	38,6	29,6	18,8	16,2

Tab. 34. Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1226	249	159	284	299	234
Zima	13,3	13,7	19,6	10,3	14,8	10,1
Wiosna	13,6	13,8	11,4	12,8	12,3	17,7
Lato	82,3	74,5	79,2	84,9	83,8	87,3
Jesień	16,8	15,2	16,3	14,3	19,7	18,4

Tab. 35. Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	1226	280	734	209
Zima	13,3	12,2	12,2	18,8
Wiosna	13,6	13,2	12,1	19,7
Lato	82,3	88,3	82,5	73,0
Jesień	16,8	16,3	15,5	22,6

VI. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach długookresowych według kierunków wyjazdów i wybranych cech osób badanych (%)

Czy Pana(i) podróż lub dwie najdłuższe podróże krajowe były wyjazdami: w góry, nad morze, nad jeziora, do miasta, na inne tereny? (zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi).

Tab. 36. Kierunki wyjazdów według płci

	N =	Płeć		
		Ogółem	mężczyzna	kobieta
		1226	534	692
W góry		24,7	26,8	23,0
Nad morze		29,1	28,5	29,6
Nad jeziora		17,3	18,9	15,9
Do miast		22,2	20,2	23,8
Na inne tereny		22,5	22,4	22,6

Tab. 37. Kierunki wyjazdów według wieku

	N =	Wiek						
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
		1226	221	274	201	206	168	156
W góry		24,7	32,9	20,1	25,7	25,1	22,1	21,9
Nad morze		29,1	32,6	34,3	34,1	24,8	23,2	20,8
Nad jeziora		17,3	17,0	19,8	19,9	11,0	19,9	13,8
Do miast		22,2	17,2	24,4	12,3	24,2	23,5	34,2
Na inne tereny		22,5	23,8	18,1	22,1	24,3	22,8	25,9

Tab. 38. Kierunki wyjazdów według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	1226	310	209	499	208
W góry	24,7	27,7	14,6	23,9	31,7
Nad morze	29,1	25,6	24,4	32,7	30,7
Nad jeziora	17,3	15,9	20,0	16,2	19,0
Do miast	22,2	25,0	25,9	19,9	19,7
Na inne tereny	22,5	24,2	23,2	22,4	19,5

Tab. 39. Kierunki wyjazdów według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	1226	489	737
W góry	24,7	25,9	23,7
Nad morze	29,1	35,8	24,7
Nad jeziora	17,3	18,8	16,3
Do miast	22,2	15,4	26,8
Na inne tereny	22,5	19,6	24,4

Tab. 40. Kierunki wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	N =	Grupa społeczno-zawodowa					
		Ogółem	robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*
	1226	140	14	89	80	116	49
W góry	24,7	19,3	6,8	22,6	23,3	36,1	35,9
Nad morze	29,1	32,5	34,8	42,5	37,6	32,2	35,9
Nad jeziora	17,3	18,3	22,5	17,4	20,8	20,0	10,2
Do miast	22,2	16,4	28,4	13,9	16,1	15,7	22,4
Na inne tereny	22,5	22,5	7,5	23,3	16,6	20,3	9,7

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 40. cd.

	Grupa społeczno-zawodowa					
	Ogółem	uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1226	317	171	66	127	50
W góry	24,7	31,3	22,2	14,4	16,0	14,5
Nad morze	29,1	33,1	19,3	21,4	14,1	22,3
Nad jeziora	17,3	18,9	12,0	16,4	15,4	22,3
Do miast	22,2	18,0	32,3	38,1	32,1	25,1
Na inne tereny	22,5	21,7	27,1	20,7	31,5	20,7

Tab. 41. Kierunki wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Miejsce zamieszkania					
	Ogółem	wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1226	249	159	284	299	234
W góry	24,7	19,7	19,4	25,2	26,2	30,8
Nad morze	29,1	25,1	33,6	33,7	26,7	27,8
Nad jeziora	17,3	8,5	14,0	16,4	25,5	19,3
Do miast	22,2	33,5	27,1	22,6	17,8	12,0
Na inne tereny	22,5	19,1	17,2	20,4	26,1	27,4

Tab. 42. Kierunki wyjazdów według sytuacji materialnej

	Sytuacja materialna			
	Ogółem	dobra	średnia	zła
N =	1226	280	734	209
W góry	24,7	32,2	23,4	18,8
Nad morze	29,1	36,0	30,1	16,9
Nad jeziora	17,3	19,0	19,0	8,6
Do miast	22,2	15,8	20,7	36,4
Na inne tereny	22,5	20,1	21,7	28,6

VII. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według celów i wybranych cech osób badanych (%)

Jakie były główne cele Pana(i) podróży krajowej lub kilku podróży trwających do 4 dni? (Zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi).

Tab. 43. Cele wyjazdów według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	1191	583	608
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	34,9	29,6
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	55,1	65,9
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	9,1	3,4
Religijny	2,6	2,6	2,6
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	7,0	3,8

Tab. 44. Cele wyjazdów według wieku

	N =	Ogółem	Wiek					
			15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
	1191	1191	165	293	177	231	166	159
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	32,2	58,1	37,8	31,6	28,7	22,9	10,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	60,6	39,4	55,4	59,4	63,3	69,9	79,9
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	6,2	0,0	7,3	8,6	9,2	8,5	1,1
Religijny	2,6	2,6	3,2	0,5	1,2	1,9	3,8	7,2
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	5,4	11,2	5,8	4,7	3,1	3,2	4,7

Tab. 45. Cele wyjazdów według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	1191	322	276	433	160
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	32,5	25,0	36,3	32,9
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	61,1	69,5	57,6	52,3
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	1,4	5,3	5,2	20,1
Religijny	2,6	4,7	1,6	1,8	2,1
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	7,9	2,3	5,1	6,2

Tab. 46. Cele wyjazdów według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	1191	528	663
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	33,6	31,1
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	56,9	63,5
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	10,5	2,7
Religijny	2,6	2,0	3,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	4,2	6,3

Tab. 47. Cele wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	1191	170	61	78	74	93	47
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	29,7	11,4	38,4	38,3	35,9	37,2
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	62,2	82,4	57,8	58,4	45,5	45,1
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	5,6	3,8	8,0	7,3	22,7	19,5
Religijny	2,6	2,1	3,4	0,8	4,1	1,4	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	4,7	3,6	4,2	2,5	7,7	0,0

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 47. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1191	234	155	75	153	43
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	55,7	12,2	16,8	26,2	22,4
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	39,5	77,8	73,7	73,8	69,6
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	2,3	1,7	4,0	3,9	6,6
Religijny	2,6	2,3	7,5	3,4	0,4	0,0
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	9,7	3,5	10,5	2,4	3,4

Tab. 48. Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1191	414	152	232	254	139
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	23,3	26,1	33,3	40,5	48,4
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	69,9	65,7	60,1	54,0	40,3
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	4,0	3,5	5,3	7,6	14,4
Religijny	2,6	2,9	1,4	4,3	1,4	2,2
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	4,3	10,2	4,2	6,9	2,1

Tab. 49. Cele wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	1191	193	698	295
Turystyczno-wypoczynkowy	32,2	46,3	33,9	18,6
Odwiedziny u krewnych, znajomych	60,6	46,5	60,1	71,2
Służbowy (załatwianie interesów, konferencje itp.)	6,2	7,0	6,3	5,4
Religijny	2,6	0,9	2,8	3,3
Inny, np. szkoleniowy, sportowy	5,4	9,4	4,4	5,1

VIII. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%)

W jaki sposób organizował(a) Pan(i) najczęściej swoją podróż (podróż) trwającą do 4 dni (co najmniej z jednym noclegiem poza miejscowością zamieszkania)?

Tab. 50. Organizacja wyjazdów według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	1191	583	608
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	0,8	0,4
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	13,2	12,1
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	87,7	88,6

Tab. 51. Organizacja wyjazdów według wieku

	N =	Wiek					
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat
	1191	165	293	177	231	166	159
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	1,1	0,0	1,8	1,1	0,0	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	39,6	7,2	16,8	11,5	9,4	6,6
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	64,7	6,6	93,4	87,3	92,6	93,3

Tab. 52. Organizacja wyjazdów według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
N =	1191	322	276	433	160
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	0,6	1,4	0,5	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	22,1	3,6	8,8	19,7
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	80,4	94,5	91,3	84,1

Tab. 53. Organizacja wyjazdów według pracy zawodowej

	Ogółem	Praca zawodowa	
		pracujący	nie pracujący
N =	1191	528	663
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	0,9	0,4
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	11,7	13,4
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	89,0	87,4

Tab. 54. Organizacja wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	1191	170	61	78	74	93	47
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	7,4	1,0	11,2	6,0	29,2	11,3
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	8,4	94,1	91,6	96,7	76,3	84,4

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 54. cd.

N =	Grupa społeczno-zawodowa					
	Ogółem	uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
	1191	234	155	75	153	43
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	0,8	0,0	0,0	0,7	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	30,0	6,3	6,0	2,9	6,6
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	73,0	93,6	94,0	97,1	93,4

Tab. 55. Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania

N =	Miejsce zamieszkania					
	Ogółem	wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
	1191	414	152	232	254	139
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	0,0	0,8	1,2	1,4	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	10,3	10,6	12,9	15,6	16,4
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	90,2	88,6	89,0	86,1	83,6

Tab. 56. Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej

N =	Sytuacja materialna			
	Ogółem	dobra	średnia	zła
	1191	193	698	295
Wyjazd wykupiony w biurze podróży	0,6	2,6	0,4	0,0
Zorganizowany przez zakład pracy, uczelnię, szkołę, organizację społeczną	12,7	18,0	13,2	8,2
Zorganizowany samodzielnie – bez pośrednictwa	88,1	83,8	87,9	91,8

IX. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według rodzajów zakwaterowania i wybranych cech osób badanych (%)

Z jakiego rodzaju noclegów korzystał(a) Pan(i) najczęściej w czasie krajowej (krajowych) podróży trwającej do 4 dni (co najmniej z jednym noclegiem poza miejscowością zamieszkania)? Można wybrać najwyżej dwie odpowiedzi.

Tab. 57. Rodzaje zakwaterowania według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	1191	583	608
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	15,6	15,5
Ośrodek wczasowy	2,1	2,8	1,5
Kwatera prywatna	7,0	7,8	6,3
Domek letniskowy na działce	5,0	6,4	3,6
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	59,2	69,1
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	11,6	6,7
Inne	2,4	2,9	2,0

Tab. 58. Rodzaje zakwaterowania według wieku

	N =	Wiek					
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat
	1191	165	293	177	231	166	159
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	32,2	15,3	12,4	12,9	12,8	9,1
Ośrodek wczasowy	2,1	3,0	1,2	2,6	3,1	1,0	1,9
Kwatera prywatna	7,0	8,2	8,9	10,9	6,9	4,6	0,9
Domek letniskowy na działce	5,0	2,0	5,2	5,2	5,6	6,5	5,1
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	38,9	61,3	66,2	64,2	74,0	83,4
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	20,2	12,3	7,5	8,0	2,6	1,8
Inne	2,4	6,3	1,2	0,6	3,0	3,1	1,2

Tab. 59. Rodzaje zakwaterowania według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
N =	1191	322	276	433	160
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	18,1	5,2	15,1	29,7
Ośrodek wczasowy	2,1	1,9	0,7	3,2	2,0
Kwatera prywatna	7,0	5,7	4,7	8,6	9,7
Domek letniskowy na działce	5,0	3,3	5,6	6,0	4,6
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	62,8	72,4	62,2	58,3
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	10,4	9,3	9,9	3,7
Inne	2,4	3,6	2,7	1,3	2,8

Tab. 60. Rodzaje zakwaterowania według pracy zawodowej

	Ogółem	Praca zawodowa	
		pracujący	nie pracujący
N =	1191	528	663
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	16,8	14,6
Ośrodek wczasowy	2,1	2,5	1,8
Kwatera prywatna	7,0	9,5	5,1
Domek letniskowy na działce	5,0	6,0	4,2
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	61,2	66,6
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	8,2	9,7
Inne	2,4	2,2	2,6

Tab. 61. Rodzaje zakwaterowania według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	1191	170	61	78	74	93	47
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	8,6	3,1	16,3	14,7	38,3	24,7
Ośrodek wczasowy	2,1	1,7	1,8	4,4	2,5	2,6	13,4
Kwatera prywatna	7,0	6,6	6,7	9,7	9,7	12,8	16,1
Domek letniskowy na działce	5,0	3,4	1,7	6,6	13,4	5,9	2,0
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	65,5	81,3	60,7	63,8	48,7	59,3
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	14,0	2,1	6,1	6,7	3,0	4,3
Inne	2,4	2,8	1,0	2,9	0,0	2,1	5,0

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 61. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1191	234	155	75	153	43
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	29,2	8,3	4,8	6,5	7,4
Ośrodek wczasowy	2,1	3,2	1,5	1,1	0,9	3,6
Kwatera prywatna	7,0	8,1	2,4	0,9	6,6	1,9
Domek letniskowy na działce	5,0	4,4	3,8	5,6	3,6	4,9
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	41,0	83,6	80,3	76,3	73,0
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	18,0	1,4	5,6	9,4	12,3
Inne	2,4	5,5	1,4	2,6	0,0	3,0

Tab. 62. Rodzaje zakwaterowania według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1191	414	152	232	254	139
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	11,1	10,4	13,8	19,5	30,3
Ośrodek wczasowy	2,1	0,6	2,6	3,3	3,9	0,8
Kwatera prywatna	7,0	6,1	5,7	8,9	7,6	7,0
Domek letniskowy na działce	5,0	1,9	3,5	3,3	8,2	12,8
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	75,1	69,9	63,7	54,7	44,0
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	6,1	11,2	9,9	12,5	8,1
Inne	2,4	1,7	4,3	1,7	2,7	3,4

Tab. 63. Rodzaje zakwaterowania według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	1191	193	698	295
Hotel, motel, pensjonat, schronisko	15,6	27,0	15,9	7,6
Ośrodek wczasowy	2,1	2,2	2,3	1,6
Kwatera prywatna	7,0	7,9	7,5	5,1
Domek letniskowy na działce	5,0	8,6	5,1	2,0
Mieszkanie krewnych, znajomych	64,2	48,3	64,5	74,6
Domek kempingowy, namiot, przyczepa kempingowa	9,1	13,1	8,8	7,2
Inne	2,4	5,1	1,7	2,6

X. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według terminów wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%)

W jakim miesiącu 2003 r. zakończył(a) Pan(i) swoją podróż lub podróże trwające do 4 dni (co najmniej z 1 noclegiem, ale nie więcej niż 3 noclegami poza miejscowością zamieszkania)?

Tab. 64. Terminy⁹ wyjazdu według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	1191	583	608
Zima	27,8	27,4	28,2
Wiosna	35,7	36,1	35,2
Lato	61,2	62,7	59,7
Jesień	36,0	32,4	39,5

Tab. 65. Terminy wyjazdu według wieku

	N =	Wiek					
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat
	1191	165	293	177	231	166	159
Zima	27,8	18,0	31,8	32,9	25,9	31,2	24,0
Wiosna	35,7	37,5	35,0	39,4	34,2	39,6	29,1
Lato	61,2	58,7	67,6	60,9	61,1	56,1	57,6
Jesień	36,0	32,6	31,1	33,6	36,5	46,3	39,7

⁹ Przyjęto, że zima obejmuje styczeń, luty i grudzień, wiosna – marzec, kwiecień i maj, lato – czerwiec, lipiec i sierpień, jesień – wrzesień, październik i listopad.

Tab. 66. Terminy wyjazdu według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	1191	322	276	433	160
Zima	27,8	23,4	21,5	29,4	43,3
Wiosna	35,7	32,2	31,6	36,7	47,0
Lato	61,2	55,5	62,5	63,8	63,0
Jesień	36,0	34,2	32,0	36,6	45,0

Tab. 67. Terminy wyjazdu według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	1191	528	663
Zima	27,8	31,7	24,7
Wiosna	35,7	40,0	32,3
Lato	61,2	62,7	60,0
Jesień	36,0	37,3	34,9

Tab. 68. Terminy wyjazdu według grupy społeczno-zawodowej

	N =	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
			robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biuro- wi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*
	1191	170	61	78	74	93	47
Zima	27,8	24,2	26,7	29,0	24,7	48,8	37,4
Wiosna	35,7	33,0	31,8	41,2	36,9	52,7	40,3
Lato	61,2	62,2	49,0	61,4	75,8	60,6	55,6
Jesień	36,0	33,2	24,5	40,5	36,1	46,9	33,5

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 68. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1191	234	155	75	153	43
Zima	27,8	21,5	24,8	23,8	26,9	46,9
Wiosna	35,7	34,3	28,7	38,1	27,1	52,1
Lato	61,2	61,2	55,6	49,6	67,2	72,9
Jesień	36,0	35,2	38,4	37,4	29,7	45,4

Tab. 69. Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1191	414	152	232	254	139
Zima	27,8	25,7	31,3	28,3	28,3	28,7
Wiosna	35,7	29,7	37,7	32,8	43,0	42,8
Lato	61,2	56,7	66,1	63,1	59,4	69,1
Jesień	36,0	34,2	32,2	35,2	42,1	35,6

Tab. 70. Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	1191	193	698	295
Zima	27,8	37,2	26,0	26,5
Wiosna	35,7	45,5	33,9	34,2
Lato	61,2	70,4	60,1	57,0
Jesień	36,0	37,2	35,6	36,5

XI. Uczestnictwo w krajowych wyjazdach krótkookresowych według kierunków wyjazdów i wybranych cech osób badanych (%)

Jakiego rodzaju była to podróż lub podróże? Zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi.

Tab. 71. Kierunki wyjazdów według płci

	N =	Płeć		
		Ogółem	mężczyzna	kobieta
		1191	583	608
W góry	18,4	17,2	19,6	
Nad morze	6,5	7,8	5,2	
Nad jeziora	12,6	15,1	10,1	
Do miast	43,0	40,9	45,1	
Na inne tereny	28,9	30,7	27,2	

Tab. 72. Kierunki wyjazdów według wieku

	N =	Wiek						
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
		1191	165	293	177	231	166	159
W góry	18,4	25,6	17,6	23,1	20,0	16,4	7,3	
Nad morze	6,5	9,1	4,6	9,6	6,9	7,7	1,8	
Nad jeziora	12,6	18,5	15,4	13,3	11,5	8,5	5,9	
Do miast	43,0	37,1	41,9	32,4	39,7	47,8	63,0	
Na inne tereny	28,9	26,4	29,1	32,1	28,7	27,5	29,3	

Tab. 73. Kierunki wyjazdów według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	1191	322	276	433	160
W góry	18,4	16,0	10,6	22,0	27,3
Nad morze	6,5	5,9	7,5	5,4	8,5
Nad jeziora	12,6	13,1	13,1	11,6	13,2
Do miast	43,0	46,3	42,4	39,1	48,4
Na inne tereny	28,9	30,6	30,4	29,7	21,0

Tab. 74. Kierunki wyjazdów według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	1191	528	663
W góry	18,4	21,6	15,9
Nad morze	6,5	7,0	6,0
Nad jeziora	12,6	14,0	11,4
Do miast	43,0	37,8	47,3
Na inne tereny	28,9	29,2	28,7

Tab. 75. Kierunki wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	N =	Grupa społeczno-zawodowa					
		Ogółem	robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurorowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*
	1191	170	61	78	74	93	47
W góry	18,4	15,1	13,5	29,9	12,1	32,4	33,5
Nad morze	6,5	4,3	7,7	5,8	6,7	6,0	12,1
Nad jeziora	12,6	18,2	5,5	12,3	15,1	13,2	6,3
Do miast	43,0	35,5	54,1	34,9	29,5	49,7	34,2
Na inne tereny	28,9	35,9	20,7	27,9	43,7	16,0	22,1

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 75. cd.

	Grupa społeczno-zawodowa					
	Ogółem	uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	1191	234	155	75	153	43
W góry	18,4	26,1	10,6	11,5	8,0	17,1
Nad morze	6,5	8,9	3,0	8,8	5,5	8,0
Nad jeziora	12,6	17,4	4,3	8,5	11,0	14,3
Do miast	43,0	38,3	55,6	62,8	42,0	45,7
Na inne tereny	28,9	24,3	33,7	15,2	39,5	17,5

Tab. 76. Kierunki wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Miejsce zamieszkania					
	Ogółem	wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	1191	414	152	232	254	139
W góry	18,4	12,8	14,2	18,7	21,7	33,5
Nad morze	6,5	5,9	6,7	4,5	6,8	10,4
Nad jeziora	12,6	8,3	14,0	11,7	16,8	17,4
Do miast	43,0	52,7	48,0	40,1	35,4	27,6
Na inne tereny	28,9	27,1	27,4	35,0	31,6	20,9

Tab. 77. Kierunki wyjazdów według sytuacji materialnej

	Sytuacja materialna			
	Ogółem	dobra	średnia	zła
N =	1191	193	698	295
W góry	18,4	24,8	20,0	10,0
Nad morze	6,5	10,0	5,7	6,1
Nad jeziora	12,6	17,1	13,1	8,6
Do miast	43,0	40,3	42,1	47,8
Na inne tereny	28,9	25,1	28,2	33,1

XII. Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według celów i wybranych cech osób badanych (%)

Jakiego rodzaju była to podróż? (Tylko jedna odpowiedź dla każdej podróży.)

Tab. 78. Cele wyjazdów według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	403	215	188
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	49,9	57,8
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,2	17,7	20,9
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	13,9	10,4
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	17,3	12,2
Na zakupy	0,5	1,0	0,0
Pielgrzymka	1,3	0,4	2,2
Inny	2,1	2,3	1,8

Tab. 79. Cele wyjazdów według wieku

	N =	Ogółem	Wiek					60 i więcej
			15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	
	403	403	53	92	85	77	55	41
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	76,4	63,1	38,8	57,3	46,1	36,8	
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,2	13,2	19,9	20,2	15,5	16,1	34,2	
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	7,6	4,9	15,8	10,1	20,7	20,0	
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	0,0	11,5	25,4	17,3	20,3	9,2	
Na zakupy	0,5	0,0	1,6	0,0	0,0	1,2	0,0	
Pielgrzymka	1,3	0,0	1,0	1,1	1,3	1,6	3,5	
Inny	2,1	2,8	1,1	3,8	1,6	1,2	1,7	

Tab. 80. Cele wyjazdów według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	403	75	64	163	101
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	55,4	27,3	56,7	64,4
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,2	21,1	30,8	20,2	7,9
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	13,5	24,5	10,9	5,9
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	7,1	18,3	10,6	25,8
Na zakupy	0,5	0,9	0,0	0,9	0,0
Pielgrzymka	1,3	0,0	0,0	2,1	1,7
Inny	2,1	2,0	1,0	3,4	0,7

Tab. 81. Cele wyjazdów według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	403	192	211
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	54,9	52,4
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,2	15,0	23,0
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	8,7	15,5
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	22,9	7,8
Na zakupy	0,5	1,1	0,0
Pielgrzymka	1,3	1,5	1,1
Inny	2,1	2,5	1,6

Tab. 82. Cele wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	Grupa społeczno-zawodowa						
	Ogółem	robotnicy	rolnicy	pracowni- cy admini- stracyjno- biurowi	pracowni- cy usług i sprzedaw- cy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsię- biorcy
N =	403	36	14	21	24	69	28
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	30,0	43,6	56,4	55,5	68,8	47,6
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,2	26,8	35,4	17,3	25,1	2,9	8,2
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	11,9	23,3	16,6	5,3	3,7	11,0
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	27,5	9,4	5,0	22,2	28,9	32,6
Na zakupy	0,5	4,0	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Pielgrzymka	1,3	0,0	0,0	8,8	0,0	1,4	0,0
Inny	2,1	1,8	0,0	5,5	0,0	1,6	3,6

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 82. cd.

	Grupa społeczno-zawodowa					
	Ogółem	uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kate- gorie osób
N =	403	88	45	16	49	12
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	70,9	43,3	30,3	37,8	69,7
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,6	15,6	30,2	24,2	29,6	14,6
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	5,7	19,9	23,4	24,9	24,6
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	6,1	2,8	14,3	9,6	0,0
Na zakupy	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pielgrzymka	1,3	1,1	3,2	0,0	0,0	0,0
Inny	2,1	1,7	1,6	7,8	0,0	7,9

Tab. 83. Cele wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	403	104	53	80	100	66
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	36,9	54,1	54,5	59,9	69,0
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,2	26,2	17,5	21,5	16,6	10,7
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	22,0	12,5	9,8	10,9	1,6
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	15,0	14,1	13,5	13,3	20,0
Na zakupy	0,5	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pielgrzymka	1,3	0,9	0,0	0,0	3,3	1,4
Inny	2,1	0,6	2,8	1,6	2,7	3,4

Tab. 84. Cele wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	403	116	230	56
Wyłącznie wakacje, urlop	53,6	64,7	53,1	32,1
Odwiedziny u krewnych, znajomych (połączone z wakacjami, wypoczynkiem urlopowym)	19,2	12,6	21,2	24,5
Odwiedziny u krewnych, znajomych (bez wakacji)	12,3	9,8	10,5	25,1
Podróż służbowa w interesach, udział w konferencji, kongresie itp.	15,0	16,1	14,1	16,6
Na zakupy	0,5	0,0	0,9	0,0
Pielgrzymka	1,3	0,8	1,8	0,0
Inny	2,1	3,1	0,9	4,9

XIII. Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według form organizacyjnych i wybranych cech osób badanych (%)

W jaki sposób organizował(a) Pan(i) swoją podróż, lub dwie ostatnie podróże zagraniczne? (Tylko jedna odpowiedź dla każdej podróży.)

Tab. 85. Organizacja wyjazdów według płci

N =	Płeć		
	Ogółem	mężczyzna	kobieta
	403	215	188
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,5	21,0	30,5
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	8,7	14,8
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	72,8	62,0

Tab. 86. Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej

N =	Wiek						
	Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60 i więcej
	403	53	92	85	77	55	41
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,2	31,3	20,3	21,3	30,6	27,1	25,9
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	24,5	10,0	7,5	11,6	10,2	8,5
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	46,9	75,0	74,5	66,5	65,5	70,3

Tab. 87. Organizacja wyjazdów według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	403	75	64	163	101
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,5	23,1	10,2	28,4	32,4
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	16,5	6,9	8,6	15,7
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	62,3	86,5	69,2	57,3

Tab. 88. Organizacja wyjazdów według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	403	192	211
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,5	29,1	22,2
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	10,4	12,6
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	65,9	69,4

Tab. 89. Organizacja wyjazdów według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	403	36	14	21	24	69	28
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,5	13,5	17,6	30,2	31,5	41,8	24,2
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	1,9	0,0	5,4	12,4	17,6	9,3
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	86,5	89,3	64,4	73,7	46,3	71,4

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 89. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	403	88	45	16	49	12
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,5	29,2	24,6	12,4	6,7	20,8
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	18,4	9,3	3,7	8,2	28,5
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	56,9	68,8	83,9	88,1	73,2

Tab. 90. Organizacja wyjazdów według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	403	104	53	80	100	66
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,5	19,3	27,1	24,0	27,8	32,1
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	11,6	9,4	12,0	12,7	11,1
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	72,3	68,9	66,8	70,5	56,7

Tab. 91. Organizacja wyjazdów według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	403	116	230	56
Był to wyjazd całkowicie zorganizowany przez biuro podróży lub innego organizatora	25,5	30,5	27,4	7,4
Był to wyjazd częściowo zorganizowany (wykupione tylko niektóre usługi)	11,6	13,8	11,7	6,7
Był to wyjazd samodzielnie zorganizowany	67,8	64,2	65,0	85,9

XIV. Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według rodzajów zakwaterowania i wybranych cech osób badanych (%)

Z jakiego rodzaju noclegów korzystał(a) Pan(i) w czasie swojej podróży lub dwu ostatnich podróży zagranicznych? (Można wybrać najwyżej dwie odpowiedzi dla każdej podróży.)

Tab. 92. Rodzaje zakwaterowania według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	403	215	188
Hotel, motel, pensjonat	35,6	33,1	38,5
Domek wakacyjny, apartament	4,1	4,1	4,0
Kwatera prywatna	11,2	10,5	12,0
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,6	5,6	7,7
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	35,9	39,3
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	11,4	6,3
Inne	4,2	4,1	4,5

Tab. 93. Rodzaje zakwaterowania według wieku

	N =	Wiek					
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat
	403	53	92	85	77	55	41
Hotel, motel, pensjonat	35,6	25,8	28,2	38,4	50,6	38,9	27,1
Domek wakacyjny, apartament	4,1	2,8	6,4	4,7	1,3	6,1	1,9
Kwatera prywatna	11,2	7,5	9,9	12,6	12,7	11,6	12,8
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,6	22,5	5,6	5,9	0,0	3,1	7,0
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	27,3	40,5	36,8	32,3	37,7	54,3
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	12,9	13,3	2,7	13,2	7,3	1,8
Inne	4,2	10,0	5,8	2,5	0,0	5,1	3,7

Tab. 94. Rodzaje zakwaterowania według wykształcenia

	N =	Wykształcenie			
		Ogółem	podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie
	403	75	64	163	101
Hotel, motel, pensjonat	35,6	19,0	15,5	38,1	57,2
Domek wakacyjny, apartament	4,1	2,0	0,0	3,8	8,7
Kwatera prywatna	11,2	10,8	11,5	9,8	13,8
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,6	16,8	2,6	4,6	4,9
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	41,8	62,6	37,5	17,5
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	9,2	3,6	11,0	9,1
Inne	4,2	8,2	4,2	4,1	1,6

Tab. 95. Rodzaje zakwaterowania według pracy zawodowej

	N =	Praca zawodowa	
		Ogółem	pracujący
	403	192	211
Hotel, motel, pensjonat	35,6	48,8	23,7
Domek wakacyjny, apartament	4,1	6,2	2,2
Kwatera prywatna	11,2	12,6	10,0
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,6	4,0	9,0
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	24,9	48,9
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	9,5	8,6
Inne	4,2	2,8	5,6

Tab. 96. Rodzaje zakwaterowania według grupy społeczno-zawodowej

	Grupa społeczno-zawodowa						
	Ogółem	robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	403	36	14	21	24	69	28
Hotel, motel, pensjonat	35,6	33,2	20,1	54,5	32,0	69,7	38,7
Domek wakacyjny, apartament	4,1	2,4	7,0	5,4	16,7	5,6	0,0
Kwatera prywatna	11,2	12,6	4,8	4,1	3,9	12,5	23,3
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,6	4,6	0,0	0,0	4,6	4,3	7,1
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	36,9	56,5	29,8	30,3	9,6	27,3
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	8,2	26,9	11,6	22,4	7,9	0,0
Inne	4,2	4,0	0,0	0,0	4,0	1,2	7,3

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 96. cd.

	Grupa społeczno-zawodowa					
	Ogółem	uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	403	88	45	16	49	12
Hotel, motel, pensjonat	35,6	29,6	28,5	32,0	10,1	18,6
Domek wakacyjny, apartament	4,1	3,4	3,7	0,0	0,0	8,4
Kwatera prywatna	11,2	8,1	9,9	6,7	14,4	27,7
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,6	17,4	4,3	11,0	0,0	0,0
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	26,3	53,3	54,0	80,0	46,6
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	15,6	3,0	0,0	0,0	11,7
Inne	4,2	9,4	3,0	4,3	0,0	12,1

Tab. 97. Rodzaje zakwaterowania według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	403	104	53	80	100	66
Hotel, motel, pensjonat	35,6	20,7	38,6	36,9	38,3	51,2
Domek wakacyjny, apartament	4,1	4,0	4,4	7,7	2,7	1,6
Kwatera prywatna	11,2	9,2	10,7	9,6	16,3	9,1
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,6	2,0	4,4	9,3	5,2	14,7
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	57,2	45,6	32,3	30,4	16,8
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	3,2	0,0	12,5	12,8	15,3
Inne	4,2	7,4	2,8	3,7	5,0	0,0

Tab. 98. Rodzaje zakwaterowania według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	403	116	230	56
Hotel, motel, pensjonat	35,6	52,4	32,7	13,9
Domek wakacyjny, apartament	4,1	5,0	4,6	0,0
Kwatera prywatna	11,2	7,5	14,5	5,8
Ośrodek wczasowy, dom wycieczkowy, schronisko młodzieżowe	6,5	7,7	7,4	1,5
Mieszkanie krewnych, znajomych	37,5	24,2	37,2	64,7
Namiot, przyczepa kempingowa	9,0	11,3	6,8	13,2
Inne	4,2	5,6	4,0	2,6

XV. Uczestnictwo w zagranicznych wyjazdach turystycznych według terminów wyjazdu i wybranych cech osób badanych (%)

W jakim miesiącu zakończył(a) Pan(i) swoją podróż lub podróże zagraniczne?

Tab. 99. Terminy¹⁰ wyjazdu według płci

	N =	Płeć	
		Ogółem	mężczyzna
	403	215	189
Zima	20,8	18,4	23,6
Wiosna	28,9	32,0	25,3
Lato	55,6	56,7	54,4
Jesień	29,1	30,7	27,4

Tab. 100. Terminy wyjazdu według wieku

	N =	Wiek					
		Ogółem	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat
	403	53	92	85	77	55	41
Zima	20,8	23,1	18,7	24,4	23,0	12,1	22,5
Wiosna	28,9	20,4	28,9	35,2	28,4	31,4	24,3
Lato	55,6	69,5	53,8	46,5	63,7	51,9	50,3
Jesień	29,1	13,2	30,5	33,5	26,2	32,5	38,6

¹⁰ Przyjęto, że zima obejmuje styczeń, luty i grudzień, wiosna – marzec, kwiecień i maj, lato – czerwiec, lipiec i sierpień, jesień – wrzesień, październik i listopad.

Tab. 101. Terminy wyjazdu według wykształcenia

	Ogółem	Wykształcenie			
		podstawowe	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
N =	403	75	64	163	101
Zima	20,8	20,8	18,5	21,3	21,7
Wiosna	28,9	24,4	33,3	30,2	27,6
Lato	55,6	58,0	60,8	51,8	56,3
Jesień	29,1	23,4	27,5	29,2	34,6

Tab. 102. Terminy wyjazdu według pracy zawodowej

	Ogółem	Praca zawodowa	
		pracujący	nie pracujący
N =	403	192	211
Zima	20,8	20,0	21,6
Wiosna	28,9	34,2	24,1
Lato	55,6	55,2	56,0
Jesień	29,1	32,9	25,7

Tab. 103. Terminy wyjazdu według grupy społeczno-zawodowej

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa					
		robotnicy	rolnicy	pracownicy administracyjno-biurowi	pracownicy usług i sprzedawcy	wyżsi urzędnicy, wolne zawody*	prywatni przedsiębiorcy
N =	403	36	14	21	24	69	28
Zima	20,8	19,7	8,3	21,8	29,5	17,9	26,6
Wiosna	28,9	35,2	35,4	27,8	25,7	33,7	44,9
Lato	55,6	58,1	65,8	37,3	68,2	51,6	53,9
Jesień	29,1	25,7	54,3	21,9	21,9	33,3	44,1

* Wyżsi urzędnicy, kierownicy zakładów, wolne zawody, specjaliści z wyższym wykształceniem.

Tab. 103. cd.

	Ogółem	Grupa społeczno-zawodowa				
		uczniowie i studenci	emeryci	renciści	bezrobotni	inne kategorie osób
N =	403	88	45	16	49	12
Zima	20,8	20,2	16,0	23,3	31,4	0,0
Wiosna	28,9	26,4	23,5	11,6	29,6	7,8
Lato	55,6	59,2	62,4	42,1	48,7	59,7
Jesień	29,1	16,7	24,5	45,3	34,6	46,0

Tab. 104. Terminy wyjazdu według miejsca zamieszkania

	Ogółem	Miejsce zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszk.	miasto 21-100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto ponad 500 tys.
N =	403	104	53	53	80	100
Zima	20,8	17,5	17,2	17,2	20,0	24,5
Wiosna	28,9	30,7	23,6	23,6	26,0	31,5
Lato	55,6	46,4	50,4	50,4	56,6	63,7
Jesień	29,1	30,0	30,8	30,8	30,0	29,0

Tab. 105. Terminy wyjazdu według sytuacji materialnej

	Ogółem	Sytuacja materialna		
		dobra	średnia	zła
N =	403	116	230	56
Zima	20,8	30,9	16,0	19,3
Wiosna	28,9	33,7	25,8	29,7
Lato	55,6	58,2	53,1	61,1
Jesień	29,1	26,1	31,1	27,2